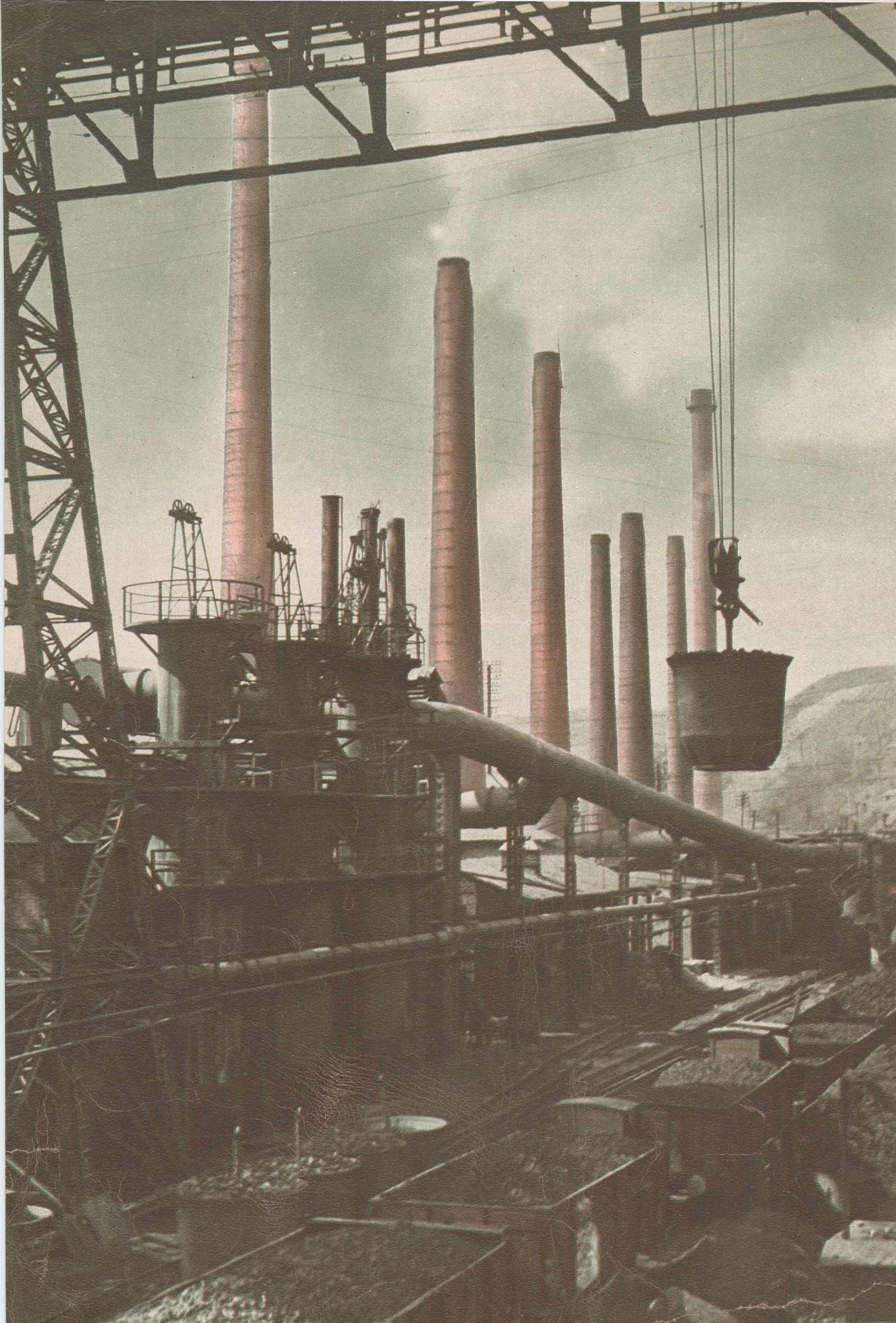

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

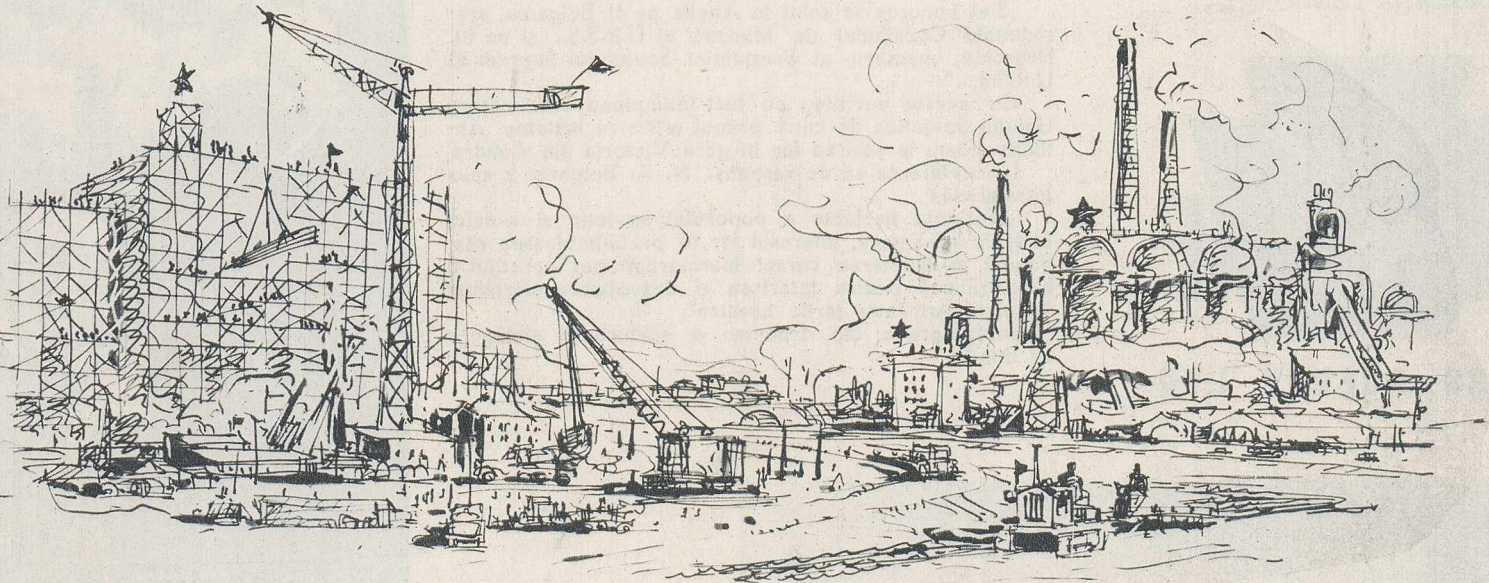

FLACARA
Nr. 8 (82) - 1 MAI 1956

Reșița, cetatea oțelului. În mijlocul unui odihnitor decor de dealuri, clocotește marele oraș-uzină, în care minereul de fier devine carcasă de motor electric, vagon de cale ferată, mecanism.

Fotografie de N. SÂNDULESCU

ARMINDENI 1956

Străvechi întreceri atletice, cîntate de bătrînul Homer, arene de circ care gladiatorii se bat pentru a trăi, strălucitoare turnire cavalești, oane de laur pe fruntea dramaturgilor premiați la Atena, coroane pe tezaurele poezilor și muzicienilor, cupe de aur și argint înmîinate celor mai vitezi alergători, călăreți, luptători. Istoria întrecerilor omenești este adesea aceeași a unei imense arene al cărei nisip se îmbibă cu sîngele victimelor, a istoria unor nesfîrșite lupte ai căror privitori se desfață cu o inocență zădărnice, obișnuită la luptele de tauri.

Iar dacă nu se încrucișează spada în aceste ciocniri, ci răsună acordurile minunatelor viori din Cremona, cîștigătorii sînt dintre cei aleși, ultimii dintre cei pușini. Odele și imnurile închinăte acestora, de la Pindar și pînă astăzi, vibrează totuși de un avîntat lirism, pentru că sunetul lor slăvește energia omului, setea lui de a crea și de a birui. Și de pușine erau creațiile cîntate: fuga, săritura, alergarea, poezia, drama, leul; cîț de pușine fațete avea universul poetic al întrecerii! Lipseau canalul, pămîntul care te hrănește, cămașa care te acoperă, casa în care te odiești; lipseau secera, pantofii, mătasea, țiparul, sticla, zahărul, bicicleta, strungul, vaporul, centrala atomică. Noi am deschis acestora șile poeziei, le-am deschis pentru că toate au intrat în universul așezii, însuși universul omului s-a dovedit a fi creație; clipă de clipă, așezie. Nu o arenă, ci întreaga republică pentru cei ce se întrec, nu victime, numai frunți și rămași în urmă. Pentru a vorbi despre învingătorii întrecerilor nu așteptăm mari sărbători populare, dar sărbătorile acestea ar fi neconceput fără ei: Nicolae Iliescu și Gavrilă Vareș, Sara Szonda la „precizia”-Săcele economisesc sîrmă și pînză la bobinat; sînt scoase la treizece modele noi la întreprinderile textile „Moldova” din Botoșani;

la „1 Mai”-Ploști o femeie frezor – Victoria Soare – cheamă la întrecere, pentru a aduce „întregul schimb la nivelul orelor celor mai productive”; la schela III producție – Modirzău, brigada lui Ion Călin schimbă pompa de fund a sondei nr. 93 în 56 ore, în loc de 72, și la Galați, Zareh Jamgocian și Dumitru Neagu construiesc un dispozitiv pentru a putea suda automat grinzile metalice ale șlepurilor de 1000 tone; cei de la „Kirov” lansează modele noi de pantofi și sandale; se apropie ziua de 1 Mai – pe pompele centrifuge de la „Vasile Roaită” nu se poate însemna asta, cum fac cei de la întreprinderea „București”, care scot produse zaharoase cu ambalaj „1 Mai” – dar și pompele, și dispozitivele de sudură, și bobinele sînt lucrate în alt ritm.

Ritmul acesta amintește o simfonie, ritmul acesta amintește un marș – înaintarea unei nesfîrșite armate de oameni ale cărei brigăzi coc pîine și toarnă fier. Iată însă că brigăzile de topitori de la furnalul 6 al Hunedoarei au rămas în urmă și se silesc să bată pe loc; ei s-au legat să facă de cîteva ori mai pușin decît sînt în stare. Dar dacă acel erou de basm, care auzea crescînd iarba, și-ar lipi urechea de pămînt, el ar deosebi lăunțelul întrecerii, acoperind tropăielile pasului bătut pe loc, ar deosebi înțelegerea vîietului surd al motoarelor, vîietul tractoarelor, vîietul fuselor în filatură.

Coroana de lauri e pusă azi la noi pe frunți mai modeste decît a cea a lui Aristofan și nu avem meșteri de viori ca cei din Cremona. Dar întrecerea a ridicat pe culmea ei creații alții de simple, de omenești, de profund poetice, încît nici meșterii aceștia nu se vor lăsa mult așteptați.

C. BACIU

FLACARA

Britania salută p

PREZINTĂ CITITORILOR
PRIMUL FOTOREPORTAJ
DE LA AGENȚIA LONDONEZĂ

KEYSTONE

PRESS AGENCY LTD

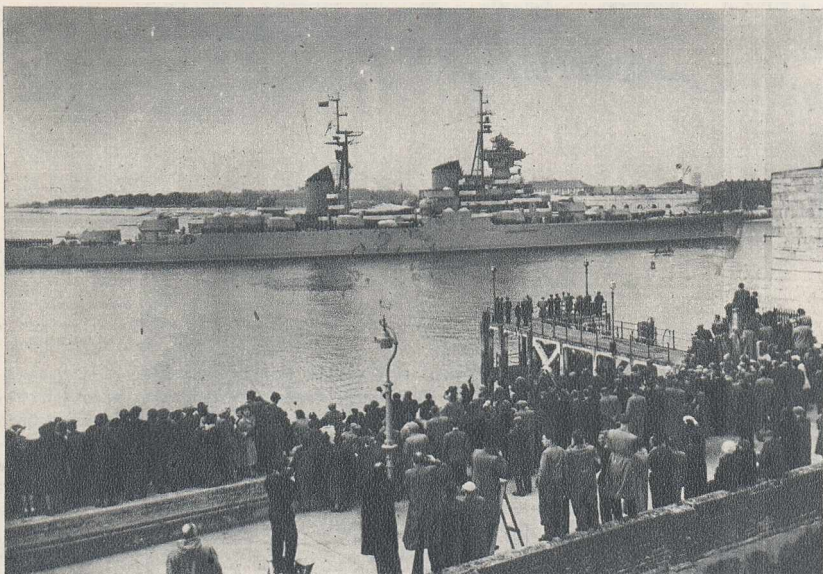
„Sint bucuros să salut în Anglia pe dl. Bulganin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., și pe dl. Hrușciiov, membru al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S....”

Cu aceste cuvinte, au fost întâmpinați conducătorii Uniunii Sovietice de către primul ministru britanic Anthony Eden, la sosirea lor în gara Victoria din Londra.

În cuvîntarea sa de răspuns, N. A. Bulganin a spus între altele:

„Năzuința fierbinte a poporului sovietic și a celui britanic spre pace, interesul lor în preîntîmpinarea războiului și încetarea cursei înarmărilor pot constitui o bază trainică pentru întărirea și dezvoltarea prieteniei și colaborării între țările noastre”.

În fotografia din dreapta: o călduroasă stringere de mină.

18 aprilie 1956, ora 11,40. Crucişătorul sovietic „Ordjonikidze” și contratorpiloarele „Smotriascii” și „Soversennii” care îl însoţesc au intrat în rada bazei navale militare engleze Portsmouth. Vasele au fost întâmpinate în largul mării de torpilorul de escadră britanic „Vigo”. După tradiţionalele schimburi de salve de tun, crucişătorul „Ordjonikidze” și navele care îl însoţesc au ancorat. Mii de englezi adunaţi pe falezele portului au aclamat prieteneşte pe oaspeţii. Conducătorii sovietici au debarcat. Cu acesta a început, după cum remarca corespondentul agenţiei americane United Press, o nouă etapă „în ofensiva sovietică de pace”.

Cu greu poate fi menţinut ordinul. Mii de londonezi ieşit în întâmpinarea oaspeţilor sovietici, pe întreg parcursul de la gara Victoria la hotelul Claridge, unde au fost găzduiţi tovarăşii Bulganin și Hrușciiov. În faţa hotelului, dezminţindu-și vechea reputație de oameni flegmatici, londonezii au făcut o călduroasă manifestație de simpatie înalților oaspeți. Când Bulganin și Hrușciiov s-au suit în mașini, din mulțime s-au auzit strigăte: „Trăiască pacea”, „Trăiască prietenia”, „Noi am luptat alături de voi”.

În fotografie: conducătorii sovietici însoțiți de sir Anthony Eden, îndreptându-se spre hotelul Claridge.

Bulganin și Hrușciiov

N. A. Bulganin și N. S. Hrușciiov privesc prin geamul limuzinei pe cetățenii londonezi, care s-au îmbulzit pe ambele părți ale străzilor pentru a-i aclama.

Pe strada *Queen Victoria* și pe alte străzi din apropierea reședinței lordului primar al Londrei, mii și mii de oameni au salutat cu însuflețire trecerea coloanei de limuzine în care se aflau reprezentanții Uniunii Sovietice. „*Daily Mail*” a apreciat că numai în apropierea lui Mansion-House (reședința lordului primar) se aflau peste 20.000 de oameni. Atmosfera sărbătorească a orașului-gază a fost lapidar caracterizată de titlul filmului care rulează acum pe ecranele Londrei: „*Britania salută pe domnii Bulganin și Hrușciiov*”.

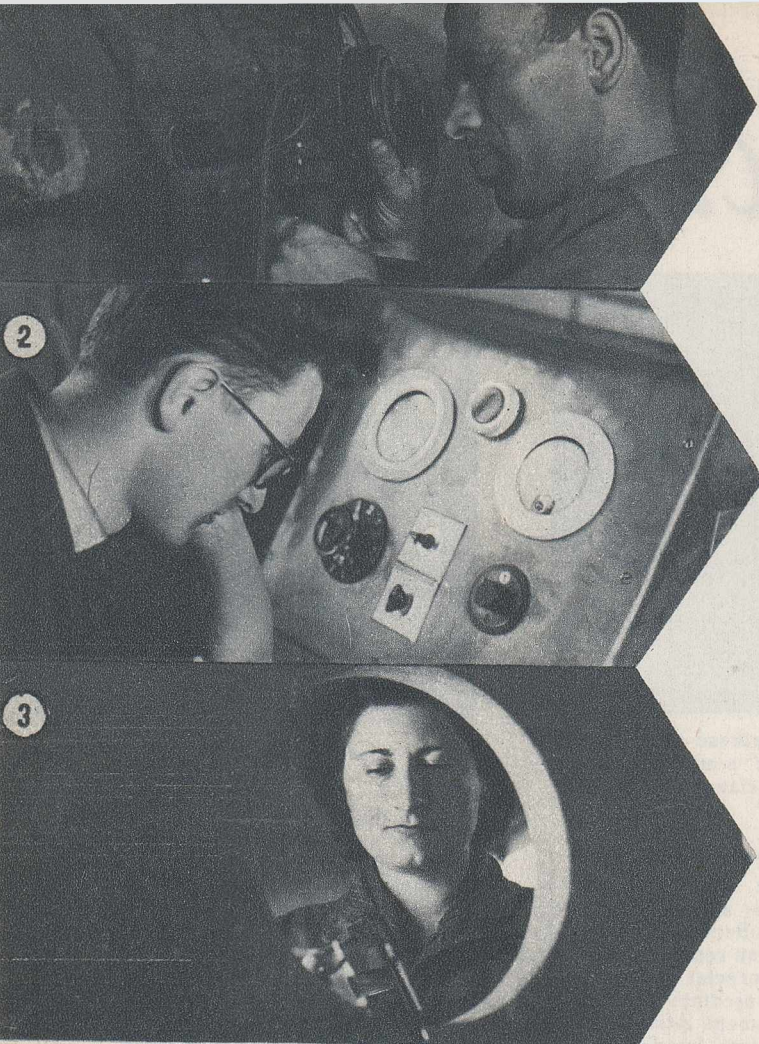

În după-amiaza zilei în care au sosit la Londra N. A. Bulganin și N. S. Hrușciiov au vizitat și catedrala Westminster. Oaspeții s-au oprit în fața mormintului Soldatului Necunoscut și a mormintelor lui Newton și Darwin. În fotografie: însoțiți de decanul Catedralei, oaspeții sovietici vizitează *Westminster Abbey*.

2

3

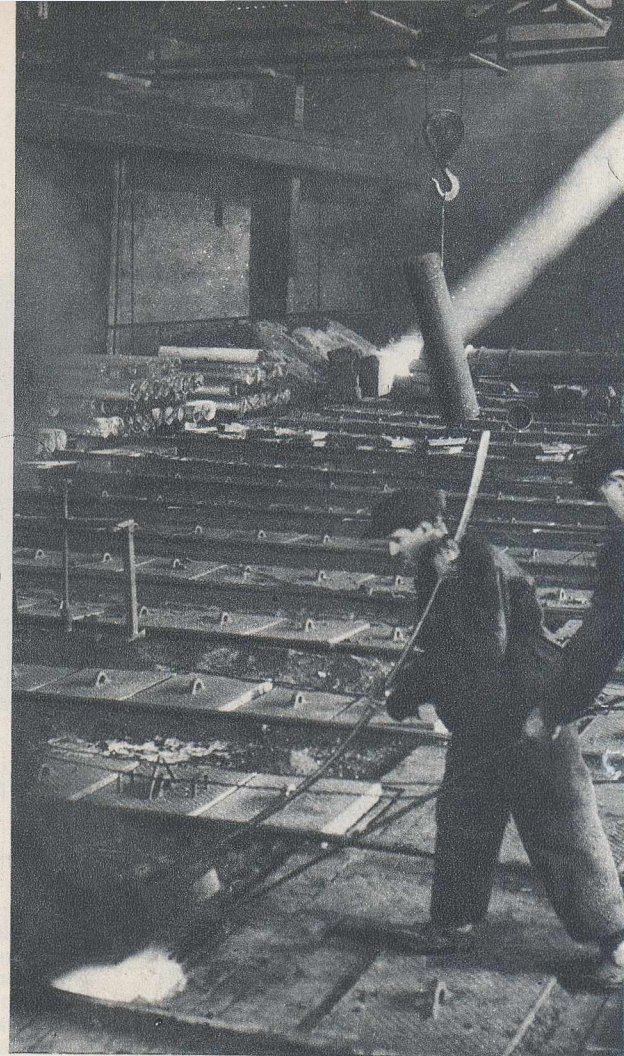

1. Cu ajutorul acestui „pistol” optic, Vasile Morea urmărește variația temperaturii în cuptor.

2. Inovatorul Petru Hegedüs, lângă aparatul de încărcat acumulatori, construit de dînsul.

3. La o asemenea piatră de polizor, aproape că ai putea ascuți un cuțit de buldozer. Dar înainte de a fi trimisă în producție, după finisare, pietrei i se face controlul de calitate.

PERSEVERENȚĂ

Se aprind gazele pentru încălzirea cuptoarelor de coacere a electrozilor.

— ÎNSEMNĂRI DESPRE MUNCITORII CHIMIȘTI —

Metalurgiei nu-i ajunge numai minereul, focul și cuțitul de oțel. În enorma diversitate a industriei prelucrătoare apar carbonații, carburile, clorații, silicații. Industria metalelor nu e numai — simbolic — atelierul lui Vulcan, ci și hruba alchimistului. Furnalului, cuptoarelor Martin, rabotezelor îi se adaugă cuptoarele de grafitare, cuptoarele Mentheim pentru arsul pietrelor de polizor și pe o anumită treaptă a tehnicii, industria chimică poate frîna sau da impuls producției de oțel.

În urmă cu opt-nouă ani, erau unii care jurau că o să se culce în fața primului tractor ieșit dintr-o uzină românească. Pe ogoarele noastre ară astăzi zeci de mii de tractoare românești, dar dintre domnii aceia nu s-a mai oferit nimeni ca șosea pentru șenila de oțel. Când am anunțat că vom avea utilaj petrolifer românesc, domnii cu apetit pentru produsele noastre au spus „dați-mi un utilaj, și-l mănînc...” Pofa de ingurgitare a domnilor s-a îndreptat apoi spre tînăra industrie chimică „Grafitare de electrozi pentru cuptoare electrice? Dați-mi un electrod și-l mănînc...”!

Asta se întîmpla în 1945. Era gătită electroliza clorurii de sodiu. La una din întreprinderile noastre electrozii se găseau sub formă de... trotuare în curtea uzinei. Au fost dezgropați, grafițați și folosiți. În ciuda gustului lor plăcut (acum, după electroliză se și săraseră) nimeni nu și-a mai declarat apetitul...

În ciuda acestor flecări printre noii clienți ai industriei noastre chimice se numără azi Ungaria, Polonia, Austria, Italia, Belgia, Elveția — țări cu veche experiență industrială.

Dacă cineva ne-ar întreba: cum ați ajuns aci? — în primul rînd ar trebui să-i vorbim despre perseverență. Flecării uitaseră această trăsătură a omului care creează.

★

Adeseori vizitînd fabrica „Carbochim” din Cluj m-am gîndit la acel motiv popular chinez care constă într-o serie de sfere dintr-o bucată, așezate una într-alta. Ani de-a rîndul meșterul a tăiat jadul sau fildesul, cu o perseverență, cu o migală aproape de neînțeles pentru noi.

Aci avem de-a face nu cu danțele de jad, ci cu hale moderne, cu coșuri uriașe care domină orașul asemenea unor turnuri de parașutiști. Aci se săvîrșesc procese care schimbă structura materiei în proporții industriale, conform unor date precise — timp, compoziție, temperatură.

La strung ori la presă omul care are o idee o poate verifica imediat: taie o nouă formă de cuțit sau face o matriță. Chiar dacă producerea noii unelte sau a dispozitivului îi cere timp — în clipa cînd scula e gata, face proba pe loc. În industria chimică trebuie însă să aștepți. Zece zile, o lună, trei luni. După trei luni, privești proba:

nu e bună. Mai aștepți trei luni. Aștepți trei ani. Priceperea, entuziasmul, ideea nu-ți ajung. Ai nevoie de perseverență. Aici am cunoscut oameni care, asemeni meșteșugarilor chinezi, știuseră să persevereze ani de-a rîndul.

★

Pietrele de polizor sînt și ele polizate ca să capete suprafețe plane. Asta se face cu ajutorul unei pulbere de oțel. Partea care se desprindea prin polizare se arunca. În 1953, Constantin Cureraru a început să lucreze la recuperarea acestui abraziv pierdut. După un an de muncă, de încercări, soluția a fost respinsă — metoda de recuperare necesita cheltuieli mai mari decît valoarea recuperată. Lucra împreună cu alți doi. Aceștia s-au lăsat. Cureraru a continuat, fără să spună nimănui. A reușit, la sfîrșitul lui februarie 1955. Capacitatea cuptoarelor s-a mărit cu 120% datorită scăderii diagramei de ardere, rebeturile au scăzut de zece ori și planul pe un an se putea îndeplini într-un trimestru... Din abrazivul recuperat se fac gresii — cute pentru coase. Cureraru e un om domol, politicos. I-am cerut date cu privire la inovatori, cu privire la inovațiile mai importante. Despre a lui n-a pomenit nimic. Am mai trecut odată prin hală împreună cu tovarășul Călian, șeful cabinetului tehnic. Ne-am oprit în fața unei grămezi de cute puțin roșietice, prea tare arse.

Prin apropiere era și Vasile Morea, pe care-l cunoscusem puțin timp înainte și care-mi vorbise cu pasiune despre noi metode de așezat obiectele în cuptoare.

— Dar cu gresiile astea ce faceți am întrebant.

— Nimic. Sînt urite.

— Dar puteți să le vindeți tuși?

— Noi? Păi, trimitem marfă Elveția, în India, știe toată lumea de noi. Astea sînt prea urite, facem de baftă!...

„Ehei — m-am gîndit — uor fi domnii aceia cu apetit! numai ministerul chimiei se ocupă de calitatea mărfurilor export — dar însuși Vasile Morea nu vrea „să se facă de baftă”.

— Și atunci?

— Nu sînt de nefolositor; nu că nu sînt frumoase. O să le cumpăre la colectivele pe care le ținem.

După aceea Călian mi-a spus că Morea are multe inovații și că bate capul mereu cu altceva. În măsură, gresiile erau și ale lui.

★

Petru Hegedüs e un băiat foarte înalt și foarte tînăr. Obrumelen pare puțin acoperit cu și privind pe sub ochelari, tot îndreaptă gulerul cămășii. În 1953, a construit un dispozitiv pentru scoaterea de sub sarcinile motoarelor electrice care rău în două faze și se pot arde pozitivul a fost încercat vreme zece luni — apoi a fost resp...

Între timp motoarele se ardeau. Și atelierul din care făcea și el parte le rebobina (operațiile de rebobinare durează cu totul cam o săptămână). Șeful atelierului i-a spus: „Nu mai termini „invenția”? Credeam că știi mai mult!” Hegedüs a luat-o de la capăt. Douăsprezece încercări. Ultima avusese loc în momentul sosirii mele la „Carbochim” și se încheiase un proces-verbal. Copiez: „...față de cele arătate la fața locului, realizarea dispozitivului de protecție contra raminerii în două faze a electromotoarelor, generalizarea și extinderea ei, în întreaga țară și în afara țării, constituie o revoluție covârșitoare în domeniul electrotehnicii”. Nu știu cum va fi primit dispozitivul și ce revoluție va face într-adevăr. Dar tehnicienii aceia care formulaseră fraza și se iscăleau studiaseră ei înșiși această problema și, spontan, sincer, își scoteau pălăria în fața unui muncitor, care perseverase și izbutise.

★

Întâlnirea cu Nicolae Sulț a fost oarecum deosebită. Dînsul a coborît de pe platforma cuptorului de coacere, s-a apropiat cu lipsa de stîngherală a omului obișnuit cu ziaristii și a început să-mi povestească înainte ca eu să-l întreb ceva. Mi-a spus că e corespondent de presă, apoi a trecut la probleme de disciplină și morală. Credeam că e un tozincar din aceia care-i prelucerează pe activiști — era însă un om deosebit de sensibil, pe care greșelile, nedreptățile îl chinuiesc. Cine-și închipuie că muncitorul nostru de azi e un om cu probleme puține și fără complicații să se ducă să-l cunoască pe Sulț. Nu vreau însă să vorbesc aici despre unele întâmplări dramatice din viața lui — ci numai de două fapte petrecute la „Carbochim”.

Electrozii se coc într-o masă de antracit. După coacere, antracitul se prindea atât de tare de electrod, că era smuls din cuptor așa cum se smulge o măscă. Cablul macalei vibra și se întindea la limită. O dată scos, electrodul trebuia căutat de blindajul de antracit — nuncă grea, dură. Sulț s-a gândit că, pentru a preveni prinderea antracitului de electrod, ar trebui să existe o cămașă izolatoare, care să reziste la temperaturi înalte. A căutat în caietele lui de la școala de maistri chimiști. S-a oprit la magnezită și la caolin. Prima substanță era importată — iar avea un punct de topire mai ridicat; a doua se găsea în țară, iar la 1600° se topea. I-a spus asta inginerului Elișcu. Ingerul văzuse că în U.R.S.S. e folosită la asemenea treabă un fel de argilă grafitoasă. Și atunci au ales doi sprezece electrozi — șase au fost unși cu caolin, șase cu argilă grafitoasă. La un cap al unei nișe a cuptorului de coacere s-au așezat primii, la celălalt, cei din urmă. Au așteptat zece zile. Apoi — au scos. Electrozii vopsiți cu caolin s-au desprins din masa de antracit ca unși.

— Ai reușit! — a spus Elișcu. — Să anunțăm inovația dumitale. — Oho, nu! — a răspuns Sulț. Eu sînt omul dracului. Dacă teușeați dumneavoastră, cu argila, aș fi vrut să se vorbească și de mine. Nici nu mă gîndesc: ce-am făcut ni se datorește amîn-turora!

Sulț se gîndise luni de-a rîndul,

studiase problema, găsisse o soluție mai bună decît a inginerului: o răsplata a muncii, nu a norocului.

Apoi a început să lucreze la niște plăci cloro-sodice, care se deformau în cuptor. A propus o altă așezare a lor. Ingerul n-a primit. I-a spus că, aplicînd soluția propusă, se vor trezi cu o masă compactă cloro-sodică. Și o masă compactizată în cuptor nu poate fi scoasă decît sfărîmînd-o cu ciocanul pneumatic. Sulț însă credea în ideea lui. A băgat de probă 120 de bucăți. A așteptat treizeci de zile. Și încă treizeci de zile. A băgat apoi de două ori mai multe, pe două rînduri — de asta dată presiunea și căldura le puteau face bloc. Au ieșit și de asta dată bune. A băgat apoi trei rînduri, patru rînduri, fără să spună nimic, nimănui. Întreba doar din cînd în cînd de propunere și i se răspundea: „Nu cumva să încerci, că o să te alegi cu un bloc”. A tăcut vreme de doi ani și jumătate. A încercat vreme de doi ani și jumătate. În zina cînd a deschis un cuptor încărcat în întregime după metoda lui, a chemat o comisie de tehnicieni să asiste — plăcile erau bune. Față de vechea metodă, rebaturile se redusese răzbitoare. Calian, de la biroul tehnic, i-a ajutat să facă desenul inovației și la 1 octombrie 1956 a primit și banii.

I-am întrebat: — De ce n-ai suflat o vorbă vreme de doi ani?

— Pentru că nu eram sigur. — Alunei, de ce ai continuat? — Păi, nu eram sigur, dar bănuiam ceva. Noi avem o brigadă Valeev (brigadă specializată în coacerea electrozilor — n.n.), eu îi scriu lui Valeev la Celiabinsk.

De-abia după aceea am înțeles rolul lui Valeev. Era un simbol al demnității lui Sulț care corespunde cu un autor de broșuri sovietice, meșter în cuptoare. Și demnitatea trebuie să se sprijine pe ceva: el, Sulț, se simțea dator să caute, să încerce procedee noi, uneori nesigur, întrebînd adesea, dar simțînd tot timpul că e un cercetător. Nu știu dacă i-a scris lui Valeev despre noua așezare a plăcilor cloro-sodice. Cine știe, s-ar putea ca și într-un cuptor din Celiabinsk să fie încercată această metodă a lui Sulț!...

★

Aci se produc electrozi, pietre de polizor (cam 20.000 de tipuri!), carbură de siliciu, mase carbonice. Etapele prin care a trecut „Carbochimul” constituie o istorie pasionantă din punct de vedere tehnic și științific și poate că nu Carelaru, Hegedüs, Sulț sînt cei mai reprezentativi făuritori ai acestei istorii. Dar pe tăcute, zile de-a rîndul, ei au căutat, au cercetat.

Și dacă există un eroism care cere un mare efort fizic, nu e mai puțin adevărat că există un eroism al materiei cenușii, și acela este perseverența. Iar dacă fraza despre „revoluția covârșitoare”, citată după procesul verbal al dispozitivului lui Hegedüs, poate părea pompoasă în acel context, ea devine firească dacă se extinde asupra tehnicii însușite de mase.

C. COMAN

Fotografii de S. STEINER

Nu-i greu?

de Eugen FRUNZA

Nu-i greu?
Ni-e tralul promenadă?
Idila?
Joacă de salon?
Pe demagogi
ce scaldă
zarea-n limonadă,
i-aș dezbrăca
de pantalon
să-i bat la spate
în plină stradă!

Să știi trăi în libertate
nu-i greu?
Ba bine că nu-i greu!
Doar nu e joc —
ce dumnezeu!
S-o creadă tontul
că se poate
umblînd ca dînsul,
teleleu,
să stăpînești
acestea toate...

Nu, nu!
Tu — robul și ocara
de pînă ieri —
prea bine știi
ce nedeprins
a stăpîni
erai
— nici brazda,
necum țara —
cînd din bordeiu-ți,
într-o zi,
ai aruncat spre cîrmă
scara...

Doar nu-i ușor:
Din calfă — ieri —
să minui — azi —
orice formulă;
nici nu e zbor
de libelulă:
din slugă — ieri —
azi — combainier;
sau poate-i,
floare la căciulă,
s-ajungi ministru
din miner?!

Ori — poate
merge ca pe lunii,
să schimbi
infernu-n paradis?
Zici:
„hocus-pocus”
și... s-a zis!
Și apar
confurile minunii
mai mindre chiar
decît în vis:
tot flori
și marmori
și petunii?...

Bravzarzi de cîlți
Tam-tam,
bum-bum!
Noi știm sulșurile-n pantel
Ce greu e
să-ți croiești un drum,
ca prin țării
de diamante,
și să despol
de zguri
și fum
a vieții creșteta
gigantel

E greu!
Dar unde-i fericirea
decît în greu!
Îndrăzneț
de-a cuceri
ce-i mai de preț?
De nu-i aici,
nu-i nicăierea!
În micul trai
de nătășel
degeaba-i cauți
strălucirea...

All fel,
ce rost ar fi de noi?
Să stăm sub stragină
frige-linte,
cînd în bobii
și-n cele sfinte
să crească aur
din gunoi?
— Sau să ne-ntoarcem
în morminte
la vremea veche,
înapoi?!

Noi
am pășit flămînz
și cupit
sub a victoriei arcade
Doar bănuiam
ce ni se cade
și-am fi clădit
pe mînjă abrupț
și-n miezul bolii
baricade...
Șiam:
nu-nvingi
dacă nu luști!

Că-i greu?
Că nu-i dost via
și-ospăț?
Dar cîte jertfe-am dat,
cîi sînge,
ca să putem trăi
și-nfrînge
asemeni zoi,
de greutăți!
Mai sus, țovarăși!
Se căștrînge
pe zare
șirul de celăși.

La naiba
visuri de deșate
și spadășii
de sîrbășorii!
Ne place viața-n
aspru-ț zori.
Așa cum este,
nu cum nu e!
Nu crește grîu
fără sudori,
nici socialism
fără cucule!

Vitează dar!
Un țel avem:
să-nstăpînim
pe vezi toridul,
stîndard al vieții
peste vreme!
E greu?
Dați buzna
cu rapitul!
N-am grijă eu
și nu mă tem
cîi știu că-n frunte
e Partidul!

PRIMUL NUMĂR AL „PRAVDEI“

— fragmente din romanul „Un cătun în stepă” —

de Valentin KATAEV

— N-ai vrea să mergi cu mine pînă la gară? — întreabă într-o bună zi Gavrik, răsărind deodată în spatele lui Petea.

Petea, care învâța stînd cu nasul în carte, nici măcar nu se arătă mirat că Gavrik nu era la lucru. Se mulțumi doar să scuture din cap și spuse:

— Lasă-mă! — Observînd însă pe fața lui Gavrik un zîmbet ciudat, misterios și solemn totodată, dar mai ales părul pieptănat cu multă grijă, cămașa curată de stambă, peste care se încinsese cu o curea nou-nouță, pantalonii bine căleți și ghețele de zile mari, pe care Gavrik le eruța pe cît se putea, încălîndu-le doar la ocazii deosebite, înțelese că s-a înțimplat ceva cu totul aparte.

— Pentru ce la gară? — întreabă Petea.

— Să primim ziarul.

— Care ziar?

— Al nostru, Ziarul nostru, al muncitorilor, frate. Direct de la Petersburg, cu acceleratul „Pravda”.

Petea auzise de cîteva ori pînă atunci vorbindu-se că în curînd la Petersburg va apare noul ziar muncitoresc al „bekilor”!

Pentru că ziarul să poată apărea, se strîngeau bani de la oameni, bani pe care Petea îi văzuse cu ochii săi.

Cea mai mare parte erau bani mărunți, monede de argint de cîte douăzeci de copeici, de cincisprezece și de zece copeici, sau de aramă de cîte cinci copeici, de două copeici și chiar de cîte o copeică; rareori găseau hîrtii de cîte o rublă sau de trei ruble și era greu să-ți închipui cum din tot acest măruntis adunat, s-a putut înfăptui pînă la urmă un lucru atît de costisitor, ca un mare ziar cotidian.

Precum se vede însă, fusese totuși înfăptuit și acum trebuia să vina cu vagonul postal al acceleratului „Petersburg-Odesa”.

Cînd Petea și Gavrik ajunseră la gara principală a Odesei, trenul sosise și era tras la peron.

Zărînd un cărucior încărcat cu teancuri de ziare și reviste de la Petersburg, Gavrik își apucă tovarășul de mîinecă și-l trase după el.

Între timp teancurile de ziare erau așezate rînd pe rînd sub tejgheana chioșcului de ziare, pe care se aflau sculptate inițialele „C.F. S-V”. Depozitarul de ziare, un bătrîn gras, cu o barbă mare, îmbrăcat într-un caftan albastru, de mic-burghiez, de sub care se zărea vesta brăzdată de un lăncișor de aur, ducea mereu la nasul lui roșu ca o căpșună un lornion mic, răsfoind scrisorile de trăsura pe care tot însemna cîte ceva cu creionul, în timp ce o cucoană uscățivă, cu pălărie și cu o mutră vicleană de vulpe, azvîrlea de zor pe tejghea teancuri de ziare, luate imediat în primărie de vînzătorii și de chioșcarii din oraș, care formaseră demult o coadă.

— Cincizeci *Novoe vremea*; treizeci *Zemșcina*, o sută cincizeci *Birjevka*, o sută *Revi*. Luați-le! Următorul! — striga ea cu un glas spart și vrafurile de ziare erau îndată săltate pe umeri sau pe cap și duse pînă în piața din fața gării.

De acolo erau cărate cu birja, cu căruciorul sau cu roaba, ca să poată fi cît mai grabnic răspîndite în tot orașul.

Gavrik se așeză la urmă, unde aștepta un grup de oameni, care după înfățișare nu păreau să fie nici chioșcari, nici vînzători de ziare. Mai degrabă arătau a muncitori. Gavrik salută pe cîtiva ca pe niște cunoscuți. Aceștia începură să vorbească între ei cu jumătate de glas, aruncînd mereu priviri nerăbdătoare spre teancurile de ziare care își luau zborul de sub tejghea.

Lui Petea i se păru că zărește o umbră de neliniște pe fețele lor. În sfîrșit, le veni și lor rîndul.

— Dumneavoastră? — întreabă femeia cu mutră de vulpe, măsurîndu-i din ochi pe oamenii aceia necunoscuți. Îi știa pe de rost pe toți clienții. Figurile aștora le vedea pentru prima oară.

— Dumneavoastră?

— Ziarul *Pravda* — spuse, făcîndu-și loc să ajungă la tejghea, un muncitor mai în vîrstă, cu mustața tunsă scurt, care, deși îmbrăcat în haine de sârbătoare, cu cravata la gît, răspîndea în jur un miros pătrunzător de șellac și serlac. — Uitați-vă, noi sîntem din partea muncitorilor de la uzinele Ghen, Elling, Rop&T, Atelierele de reparații. Moara Weinstein, de la Societatea de navigație Șavald și de la fabrica de mobile Zur et Co. V-am rog să ne dați deocamdată cîte cincizeci de foi la fiecare.

— Cum ați spus? *Pravda*? Auz asta pentru prima oară — spuse cu o voce nefirească cucoana, întorcîndu-se către bătrîn.

— Ivan Antonovici, agenția noastră primește cumva ziarul *Pravda*?

— Ce este? — întreabă bătrînul fără să lase din mîna scrisorile de trăsura, cercetîndu-i vîdit nemulțumit pe clienții, cu ochii săi mici și foarte tăioși.

1) „Bek” — abreviațiunea cuvîntului bolșevic, intrată în uz îndată după crearea fracțiunilor bolșevicilor și menșevicilor în P.S.D.R. (N. T.)

— Se cer trei sute de exemplare din *Pravda* sau nu știu cum — se apucă să-i explice cucoana.

— Nu, „nu știu cum” — se amestecă Gavrik — ci *Pravda*, ziar muncitoresc, redacția: Petersburg, Nikolaevskaia 87. Este?

— Nu ne-a venit — răspunse într-o doară bătrînul. — Mai încercați mîine, poimîine.

— Să avem irtare — spuse muncitorul în vîrstă — dar nu se poate. Avem aici o telegramă.

— Nu ne-a venit.

— Cum așa, nu ne-a venit? — izbucni muncitorul încrunțind amenințător sprincenele. *Novoe vremea* a sutelor negre. *Revi* a cadetilor au venit și *Pravda* muncitorilor nu? Asta vi-e libertatea voastră mîrșava!

— Pentru cuvintele astea să știți că am să vă... Sofia Ivanovna, da fuga și cheama jandarmul!

— Ce? — șuiera printre dinți muncitorul, încrunțind și mai tare sprincenele-i sure. — Vreți cumva să mai aduceți și soldații? Ca pe Lena

— De ce vă pierdeți timpul cu ei. Egor Alekseevici! — striga un tînă cu șapcă de marinar și cu un tatuaj albastru pe mîna brăzdată de vine probabil reprezentantul muncitorilor de la Societatea de navigație Șavald. Și se repezi spre bătrîn, dînd-o la o parte din drum pe cucoana cu mutră de vulpe, căreia i se aplecă pălăria pe o ureche.

Petea închise ochii. Se aștepta din clipă în clipă să se înlîmpe o nenoroire. În loc de asta însă, se auzi glasul plîngăreț al bătrînului:

— Fără mîini, numai fără mîini!...

Cînd deschise ochii, Gavrik se afla în spatele tejghelei și scotea solemn de undeva, de jos, teancuri de *Pravda*, lipărită pe o hîrtie galbenă, ieftină cu titlul scris cu litere negre, severe ca și cuvîntul pe care-l formau.

— Să știți însă, domnilor, că noi nu vindem cu bucată! — fierbea cucoana. — Și nici pe credit. Sau luați întreaga partidă, o mică de exemplare — pe bani peșin, sau la revedere și mîine *Pravda* voastră o să facă calea întoarsă la Petersburg, da-r-ar faliment-n ea!

Ziarul era ieftin, accesibil oricui. În timp ce alte ziare se vindeau cu cinci copeici, *Pravda* costa numai două copeici. Pentru cele o mică de exemplare însă, trebuiau să numere pe loc douăzeci de ruble, o sumă destul de mare pe vremea aceea.

Cei șase muncitori își întoarseră buzunarele și constatară că nu aveau cu toții împreună decît șaisprezece ruble și șaptezeci și patru de copeici.

— Golani, cerșetori, coate-goale și vă mai arde de politică! — spuse dintr-o suflare cucoana, întorcîndu-le spatele și-și puse dosul palme peste teancul de ziare.

— O clipă — interveni delegatul muncitorilor de la societatea de navigație. Se repezi pînă la bufetul gării, își lasă amanet ceasul de argin și se întoarse îndată țînînd în palma întinsă o bancnotă mototolită de cinci ruble.

Zece minute mai tîrziu, Gavrik și Petea cu pachetele de „Pravda” pe umeri se și îndreptau spre Blijnie Melniți.

Deși apariția noului ziar era perfect legală, Petea se simțea ca un rău făcător și de cîte ori trecea pe lîngă vreun gardian public, i se părea că acesta se uită la ei grozav de bănuitor.

Cu cît se apropiau de destinație cu atît întindeau mai mult pasul. Aproape alergau. Din cînd în cînd, Gavrik sălta pe umăr pachetul și începea să strige întotdeauna vînzătorii de ziare:

— Noul ziar muncitoresc *Pravda*! Telegrama speciale! Amănunte în legătură cu execuția de la Lena! — Și cum striga așa, ochii lui scăpărau foc.

Cînd ajunseră aproape de tot de Blijnie Melniți, la Sahalincik, Gavrik scoase din pachet cîteva foi și fluturîndu-le prin aer, începu să alece, cît îl țineau picioarele, strigînd mai departe:

— „Ce-a fost, o să mai fie!” a spus ministrul țarist Makarov în Duma de stat. Jos călăul Makarov! Traiască *Pravda*, ziarul muncitorilor! Cum părați *Pravda*, ziarul muncitorilor! Numai două copeici exemplarul!

De aici încolo fabricile și uzinele se țineau lauz și Gavrik nu se mai temea. Aici se afla lumea în care el se simțea liber și independent. Porți cu litere de aur pe grilaje de sîrmă. Clădiri și coșuri de cărămidă. Turnu de beton al fabricii de margarină „Kokovar” cu o reclama uriașă ce înfățișa un bucătar cu capul cît banița, țînînd în mîna o tavă cu bucină din care ieșeau aburi. Pompa de apă, depoul, elevatoarele.

Pe alocuri, din curțile fabricilor, ieșeau în fugă, atrași de strigătele lui Gavrik, muncitori îmbrăcați cu bluze albastre și șorturi pătate de ulei. Unii cumpărau ziarul punînd în palma lui Gavrik bănuți de aramă pe care acesta, ca un adevărat vînzător de ziare, îi vîra între dinți.

La un moment dat, un gardian, observînd o oarecare agitație începu să fluiera, dar Gavrik îi arătă cotul de departe și amîndoi băieții o zbughîră pe o ulicioară.

Acum Petea aproape că nu mai simțea de loc teamă, ca și cum s-ar fi lăsat antrenat într-o aventură plină de riscuri, dar și atrăgătoare.

Deodată, auziră în spate, pe partea cealaltă a ulicioarei un tropăit de picioare. Băieții se întoarseră. Un om alerga după ei cu pulpanele hainei în vînt. Își mișca repede picioarele-i strîmbe, strigînd:

— Hei! N-auzi? Pssst... Pssst...

Petea crezu la început că este un cumpărător și se opri, dar își dădu imediat seama că greșise. În mîna omului care venea glonț spre el, zări un baston de cauciuc, iar pe reverul hainei, insigna de argint a „Uniunii poporului rus” cu panglica tricoloră.

— Întinde-o! — strigă Gavrik, dar omul cu bastonul de cauciuc se și afla lîngă el și Petea simți o strașnică lovitură, care din fericire nu-l nimeri în cap, ci peste pachetul de ziare, ciupindu-l nițeluș de ureche.

Bucăți de hîrtie zburară în toate părțile.

— Nu te atinge de el! — urlă sălbatic cu un glas răgușit de furie Gavrik și cu mîna liberă îl izbi pe agresor drept în furca pieptului cu atîta putere, încît acesta făcu un pas înapoi, gata, gata, să cadă.

— Nu te atinge de el, spurcăciune! Pogromistule, unionistule! Te omor!

Țînîndu-l cu o privire tăioasă și plină de ură pe „unionist”, Gavrik dădu jos de pe umăr pachetul de ziare și i-l întinse lui Petea.

— Tine, șterge-o imediat la Atelierele de reparații și cheamă-i pe drujinici²⁾ spuse el repede, lingându-și buzele, fără să-i treacă măcar prin minte că Petea s-ar putea să nu știe cine sînt drujinicii.

Dar Petea înțelesese foarte bine. Strîngînd la piept pachetele de ziare, fugi pe ulicioara cît îl țineau picioarele.

Gavrik și „unionistul” stăteau acum față în față în mijlocul drumului; Gavrik continuînd să-și lingă buzele și suflînd tare pe nas, își strecură neet, încet, mîna dreaptă în buzunar și cînd o scoase tot atît de încet, înca încheștat un box de oțel cu colțuri scînteietoare.

— Te omor! — repetă Gavrik cu privirea pironită asupra dușmanului sau ca și cum ar fi vrut să-și întipărească pentru totdeauna în minte figura lui tuciorie, buhăită, de parcă ar fi fost înțepată de albine, cararea a o parte și rînjetul acela fioros, de brută.

— Ia ascultă, mă, pocitanie! — se trezi „unionistul” și ridică bastonul de cauciuc, dar între timp Gavrik își și luase talpașita după Petea.

Auzea în spate un tropot de cizme. Cînd simți că zgomotul s-a apropiat nult, Gavrik se aruncă deodată cu fața la pămînt și „unionistul” zbură peste el, înlinzîndu-se cît era de lung pe caldarîm. Gavrik îi sari în spate, și — fără să-și dea seama ce face — începu a izbi cu boxul în scăfîrlia toagră ca păcura, repetînd în neștire:

— Nu te atinge! Nu te atinge! Nu te atinge!

În clipa aceea „unionistul” băgă mîna în buzunar și scoase un browning mic de oțel. Cîteva împușcături detunară una după alta, dar Gavrik avu timp să strivească sub picior mîna care trăgea și gloanțele nimeriră în pietrele caldarîmului, făcîndu-le să scape.

— Gardian! Poliția! — încercă să strige cu un glas sugrumat „unionistul” și, răsucindu-se brusc, îl mușcă pe Gavrik de picior. Băiatul scăpă un geamăt de durere. Începură să se rostogolească amîndoi pe jos și nu se știe cum s-ar fi terminat toate acestea pentru Gavrik, care era de două ori mai mic și mai slab decît adversarul său, dacă tocmai atunci nu i-ar fi sosit ajutorul de la Atelierele de reparații.

Cîinci drujinici înarmați cu bucați de țevă și birne, smulseră browningul din mîinile „unionistului” și-i repeziră cîteva după ceafă, iar pe Gavrik îl duseră aproape pe brațe în curtea atelierelor. Toate acestea se petrecură atît de repede încît atunci cînd gardianul din post, atras de împușcături, veni să vadă ce este, pe ulicioară nu mai era nimeni în afară de „unionist”, care ședea în capul oaselor, rezemat de gardul fabricii de ulei vegetal și margarina.

Din ziua aceea, mai întîi în cartierele muncitorești, iar apoi pe alocuri și în centrul orașului, începu să se vîndă noul ziar *Pravda*.

²⁾ Drujinici — membri ai găzilor muncitorești

(După „Ogoniok”)

SCRITORII și CĂRȚI

EUGEN JEBELEANU: „DIN VEACUL XX”

E bine că editurile pun la îndemâna tineretului nostru culegerile de articole, de pamflete și reportaje ale scriitorilor, care, în anii grei ai fascizării țării și mai înainte chiar, au protestat împotriva orînduirii sociale și regimului politic burghez-moșieresc și s-au solidarizat cu masele exploatare, împilate și baljocrite.

E bine, fiindcă, în felul acesta, tineretul nostru, care nici nu-și poate imagina o altă viață decît aceea liberă și creatoare pe care o trăiește astăzi, dobîndește, astfel, imaginea concretă a unor noțiuni, din fericire, pentru el abstracte: societate burghez-moșierescă, fascism etc. Tineretul nostru de azi deprinde, prin intermediul unor astfel de lecturi, să înțeleagă importanța reală a cuceririlor noastre revoluționare, să prețuiască la justa lor valoare aceste cuceriri și să le apere cu toată dîrzenia.

Și e bine, în sfîrșit, fiindcă, în felul acesta, scriitorii din generațiile mai vechi oferă noului contingent scriitoricesc, o lecție de atitudine civică, de responsabilitate socială, care nu poate să rămînă fără ecou.

Recent E.S.P.L.A. a publicat culegerea lui E. Jebeleanu „Din veacul XX.”

Această culegere prezintă un mare interes și pentru înțelegerea poeziei pe care o scrie astăzi Jebeleanu. Și mai ales sub acest aspect, ne propunem s-o prezentăm succint cititorilor.

Unele reportaje și pamflete ne dezvăluie în germene anumite însușiri, care, cultivate apoi, au devenit caracteristice poeziei militante a lui Eugen Jebeleanu.

Se știe, de pildă, că poeziei lui Eugen Jebeleanu îi sînt caracteristice, printre altele, forța de a evoca zguduitorul dramă a maselor muncitoare sub dictatura burgheziei, anii tragici ai războiului; e cunoscut, de asemenea, sarcasmul cu care lovește în autorii acestei drame.

Or, seria de reportaje „Periferie”, publicate în 1937 și întinse în urma unei susținute campanii a masei reacționare, relevă aceste

Uncoeri, mizeria a slăbit într-atît chipurile și sufletele oamenilor (întru) departe de viața civilizată, în cît anumite fapte, gesturi, acțiuni, care în condiții normale sînt firești, aci par cu totul deplasate, caraghioase. Poetul nu-și poate reține un zîmbet, dar zîmbetul e dureros, iar rîsul amar se transformă în sarcasm. Sarcasmul lovește nu în victime, ci în cei cărora li se datorează suferințele victimelor.

Astfel, locatara unei cocine de porci se străduiește să schițeze un zîmbet politicos și rostește ceremonios: „merci”, după ce fotoreporterul a prins-o în obiectivul aparatului său. Acest gest mecanic, lipsit de importanță în alte împrejurări, pare, de astă dată, încercat de semnificații. Zîmbetul acesta, vorba „distinsă” de mulțumire, exprimînd o anumită satisfacție, contrastează cu scopul pentru care a fost luată fotografia. De aici umorul amar.

Alt exemplu: o bătrînă care lucrează pe muntele gunoaielor găsește un corset vechi. Acestui obiect de lux, ea îi dă o utilizare practică, folosindu-l împotriva frigului, ca un fel de pieptar, ceea ce, cum e și firesc, provoacă invidia colegelor de breaslă.

Eugen Jebeleanu nu se mulțumește numai să obțină efecte groțesti, prin reliefaarea contrastului dintre scopul căreia îi era destinat acest obiect vestimentar și modul cum e folosit, ci arată mai departe — pentru a dezvălui mizeria îngrozitoare în toată adîncimea ei — cum obiectul acesta se răzbună parca pe noua proprietăreașă. Din șnururile strînse prea tare, balenele corsetului ies în afară, ca și cum ar vrea cu orice chip să amintească de scheletul femeii. E, în acest final, sarcasm, expresia unei revolte reținute. Scriitorul pare a cere socoteală celor vinovați de mutilarea socială a acestor nenorociți.

Același procedeu îl întîlnim și în istorioara

flăcăului știrb, care e înnebunit de fericire, cînd, din întîmplare, găsește o dantură în grămada de gunoaie pestilențiale.

În poezia sa de după eliberare (în „Lidice”, în „Fintina din Coreea”, în anumite fragmente din poemele „În satul lui Sahia” și „Bălcescu”) capacitatea aceasta de a dezvălui prin contrast, prin imagini încercate cu mare forță de sugesție, zguduitorul dramă a maselor populare provocată de exploatare și războaie imperialiste va fi valorificată din plin.

Progresul înregistrat în poezie ține nu numai de maturizarea artistică a poetului, de faptul că poezia, spre deosebire de reportaj, presupune o concentrare maximă, dar și de lărgirea orizontului său politic.

În reportajele sale, Jebeleanu, zăgrăvind balul de degradare în care sînt nevoiți să trăiască oamenii muncitori, are o atitudine curajoasă. El nu-i indică însă pe autorii acestei drame, cum făcea, de pildă, Bogza. În poezie, însă, caracterul demascator apare pe prim plan.

Dar dacă observația noastră e valabilă privind unele dintre reportajele sale — care mai mult îndeamnă la compătimire pentru exploatați, decît la revoltă împotriva exploatare — ea nu se poate aplica aceluia dintre ele înbibate de sarcasm. Sarcasmul amar, dureros, din acestea a devenit — în poezii — ofensiv, violent.

Iată cunoscutele versuri care zugrăvesc chinurile țaranilor de pe moșiile regale: „N-au ieșit nici patru spice! / Ține patruzeci de bice! / Să-ți țîșnească de sub piele / Grîu roșcat cu boabe grele! / N-ai? / În-tinde-le spinare! / Logofetii să te are! / Ai luptat la Mărășești? / Nu te-atingem mî la dești! / Că ești ciung la două dește! / Dar spinarea țî-o ferește!”

Iar reporterul care descrie atît de plastic mizeria maselor, care exprimă atît de convingător patimile oamenilor pe care îi întîlneste, prevestește, oarecum, pe poetul care va reînvia, în marea poem-frescă „Bălcescu”, imaginea cruntei exploatare a maselor de către veliții boieri ai veacului anterior, sau va înfățișa în alte poezii catastrofele provocate de războaiele dezlănțuite de imperialiști.

În unele reportaje, ca, de pildă, în acela în care este istorisită înmormintarea poetului Bogdan Amaru, alături de aceste două caracteristici ale poeziei pe care o va scrie mai tîrziu Jebeleanu, întîlnim și tendința de a crea atmosferă solemnă, gravă, specifică, de asemenea, poeziei sale de după eliberare, tendință care-l prevestește pe autorul puternicei poezii „Glasul lui Lenin”, de pildă.

Precum vedem, un ochi atent poate descoperi în germene în publicistica militanță a lui Eugen Jebeleanu, caracteristicile poeziei pe care o va scrie mai tîrziu.

E aici — credem — o nouă dovadă, destul de convingătoare, a faptului că activitatea în presă are adesea o înfrîmire binefăcătoare asupra dezvoltării ulterioare a scriitorului.

O dovadă la care scriitorii mai tineri ar trebui să mediteze.

Eugen LUCA

DIN CARNETUL UNUI REDACTOR

Printre membrii Uniunii Scriitorilor, sînt mulți scriitori care scriu.

★

Se pare că am o figură înșirantă — figură de redactor. L-am cunoscut pe scriitorul X de vreo douăzeci și cinci de ori. După fiecare carte a sa nouă apărută, mă recunoștea tot mai greu. A primit premiul de stat. Acum nu mă mai recunoaște de loc.

Deunăzi l-am revăzut în-

tr-o lojă la teatru. Nu privea pe nimeni. Se lăsa privit.

★

Dintr-o convorbire cu un scriitor:

— Îmi place revista voastră. Aș publica ceva la voi, dar plăfiți prost.

★

— Ar fi interesantă o schiță pe tema...

— Nu scriu schiță. Nu mă interesează. Îmi ia mai mult efort decît o povestire lungă sau un roman.

★

Dintr-o convorbire cu un critic:

— Nu vreau să-i recenziez cartea. Îmi e prieten. Iar cartea nu-i totem strălucit.

★

Dacă-i adevărat că filozofii strică limba, iar poezii logica, nu e mai puțin adevărat că redactorii (unii dintre ei) strică literatura.

★

Luptăm atît împotriva idilismului, cît și a criticismului. De ce oare în unele redacții sînt respinse numai lucrările negativiste?

★

Era tinerel — abia-i dădu-

seră tullele sub nas. Se adresa unei adunări de tineri scriitori: „învățați și sorbiți, citiți și studiați cărțile marilor scriitori ai omenirii!”

El însuși citise foarte puține cărți clasice și nu scrisese încă nici una.

★

Dacă fiecare scriitor ar ține seama de părerea primului său cititor — dactilografa — ceilalți cititori ar fi scutiți de multe decepții.

★

I-am propus poetului să modifice un vers. Pentru că știa de existența miilor de

variante din manuscrisele lui Eminescu, a refuzat. Era forma definitivă.

★

Deosebirea dintre un grup literar și un curent literar este deosebirea dintre o famă miușă de petrecăreși și o ceată de viteji porniți la luptă.

★

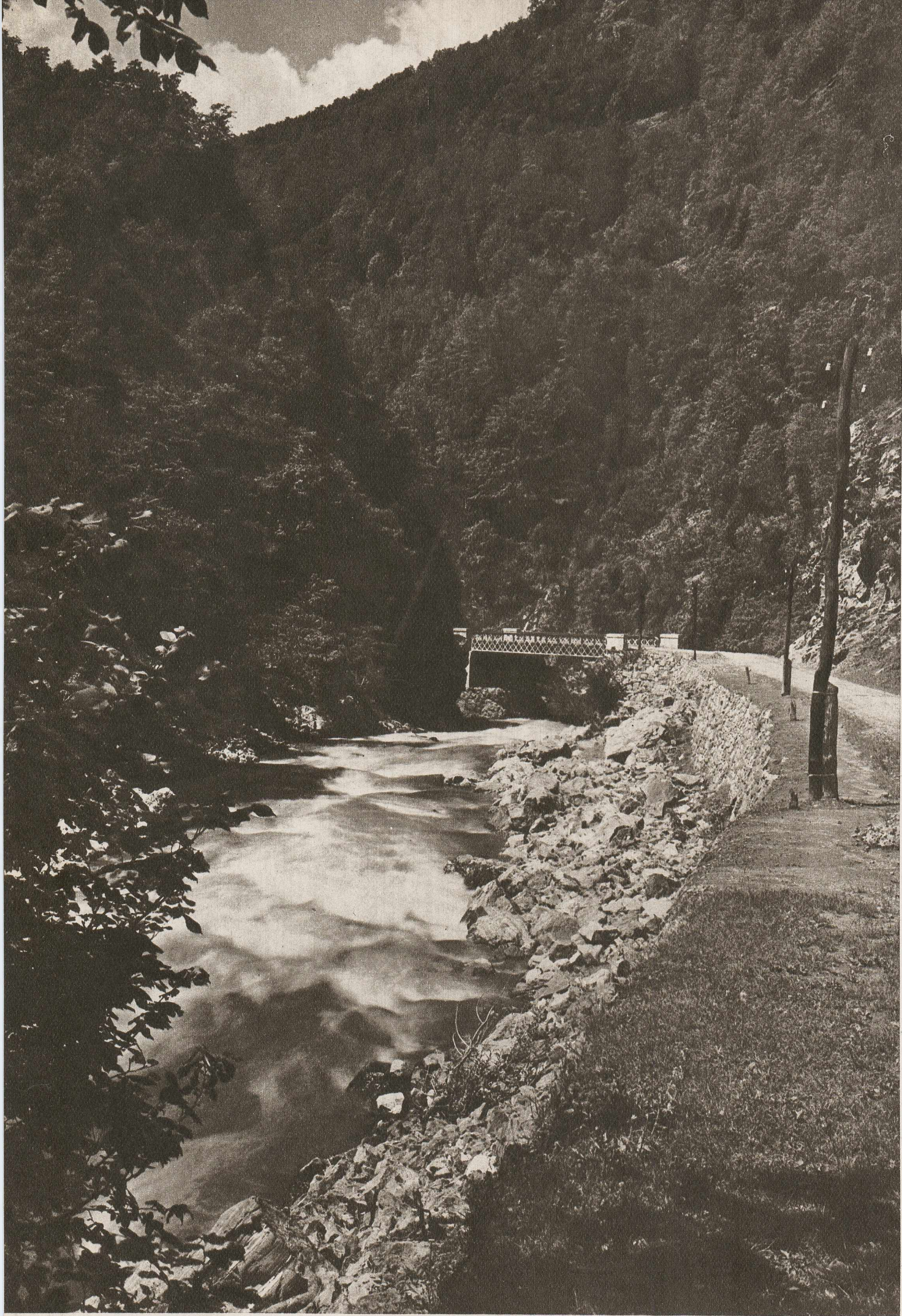
Despre o critică laudativă — E un om deștept. Mi-a înțeles cartea.

Despre o critică critică: — Cîinii latră, caravana trece.

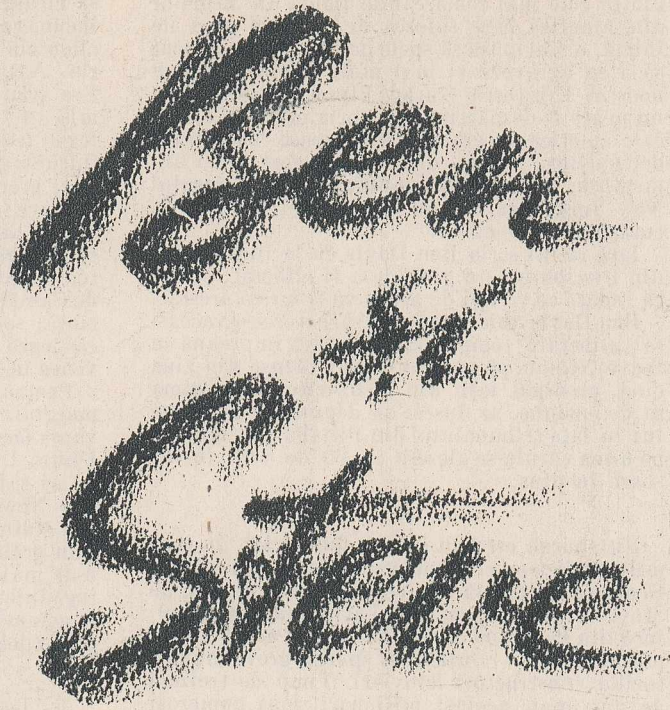
Andrei BARI

„Consfătuire de producție” – fotografie de Alfred KAUFMANN, lucrare expusă în Expoziția concursului de fotografii artistice „Patria noastră”.

Pe unde Jiul își mîină apele înspumate.

de V. POZNER

Mai apoi, într-o seară, cineva mă încunostință că există o regiune în Statele Unite unde din patru locuitori — cîteșipatru n-aveau de lucru.

★

Am ajuns la Wilkes-Barre dis-de-dimineață, pe la cinci. Wilkes-Barre e un orașel din Pennsylvania, în centrul celui mai mare bazin carbonifer cu antracit din Statele Unite; simți cărbunele sub tălpi, la orice pas, și-l simți plutind în aer în chip de pulbere, sub formă de întreprinderi bancare, biserici, magazine cu preț unic, stații de benzină și o puzderie de căsuțe din lemn, cu etaj sau fără. Casa pe care o căutam era printre cele mai dărăpanate.

Mi-a deschis un bărbat de vreo treizeci de ani, slab, de statură mijlocie: văzîndu-l, ai fi zis că de luni și luni de zile omul ăsta nu dormea destul. Și așa și era.

Steve Nelson nu fusese toată viața lui miner. La început — avea vreo șaisprezece ani pe atunci — lucrase la abatorul din Filadelfia. Timp de unsprezece ore pe zi, în cele șase zile lucrătoare ale săptămîinii, trebuia să se cațere cu cîte o ciostvîrtă de bou în spinare, pe pereții unei cuști uriașe de metal în care se afuma carnea; picioarele alunecau pe barele pline de chiciură și-l îneca fumul.

Pe urmă un timp a fost șomer, apoi un an a lucrat într-un atelier de forjă, la un ciocan pneumatic de 150 kg, ca după aceea să se vadă iarăși fără lucru; în sfîrșit, și-a găsit un loc într-o echipă de muncitori constructori feroviari. Acolo l-a întîmpinat un grup de cîteva oameni. Unul dintre ei i-a întins o hîrtie tipărită. Băiatul a desprins din fugă cuvintele „grevă” și „vrem un sindicat”.

— Ce-i aia sindicat? a întreat el.

Zece ani mai apoi, în care timp a fost dulgher, muncitor metalurgist, mecanic într-un atelier de automobile — la Pittsburgh, la Detroit, la Chicago — sindicalist militant trecut pe listele negre ale patronilor, dat afară dintr-o parte pentru a fi angajat într-altă parte, ca să fie și de acolo dat afară, Steve Nelson și-a găsit, în sfîrșit, de lucru la Wilkes-Barre. Puțin după aceea minele și-au încetat activitatea.

Pe vremea cînd l-am cunoscut, Steve, deși fără lucru, ducea o viață mai ordonată decît un funcționar de stat. În fiecare sîmbătă scara lua cuvîntul la adunările șomerilor. Și, de fiecare dată, la ieșire era arestat. Duminică și cîteodată și lumea aveau loc manifestații de protest, se trimiteau delegații. Steve era eliberat la începutul săptămîinii următoare, folosindu-și apoi timpul ca să organizeze întrunirea de sîmbătă seara, cînd lua din nou cuvîntul și era iarăși arestat.

Din ce în ce mai mulți șomeri veneau la aceste mitinguri, iar oamenii care manifestau cerînd eliberarea lui erau din ce în ce mai numeroși și începuseră să dea semne de nerăbdare. Curînd fiecare colonie și-a format o organizație a sa și astfel, pentru prima oară în istorie, li s-a recunoscut mincerilor dreptul de a căpăta ajutor de șomaj.

Steve se ocupa acum de redeschiderea minelor care urmau să fie exploatate chiar de către mineri. După un an plecă în Spania, la început ca simplu soldat, pentru ca în cele din urmă să ajungă locotenent-colonel și comisar politic al brigăzii a 15-a internaționale. La Brunete, la Belchite a luptat în fruntea tovarășilor săi, așa cum în Pennsylvania a fost tot timpul călăuzitorul minerilor rămași fără lucru. Nimic nu l-a putut opri, pînă ce un glonte și schijele unei grenade franchiste l-au tăiat drumul. Dar nu pentru mult timp. Mi-a fost dat să mă întîlnesc din nou cu Steve prin 1943, undeva în apropiere de San Francisco, unde pornise iar, cu același avînt, înainte. Cam tot pe atunci Ben Davis, care ajunsese cel mai de seamă luptător comunist din rîndurile locuitorilor negri ai Statelor Unite, era ales în consiliul municipal al orașului New-York. Și el, ca și Steve, continuase să „izbească”. Iar în viitor îi așteptau pe amîndoi lupte și mai grele încă.

★

Mesajul lui Davis era scris cu creionul pe paginile albe ale unor scrisori mai vechi pe care le primise el sau chiar pe dosul unor plicuri, în rînduri dese fără margini, cu cuvinte îngheșuite unul într-altul ca și cum ar fi vrut să încapă cît mai multe pe cele cîteva file, și înce-

Noaptea, cerul se boltește, învăpăiat, deasupra Pittsburghului, orașul care, după spusele enciclopediilor americane, a dat mai mulți milionari decît oricare alt centru industrial. „Orașul de fier”, cu oțelăriile sale, cu uzinele de laminat, fabricile de sîrmă, cu coescriile sale, nu oferă, totuși, condiții de viață prielnice oamenilor.

Am fost cîndva în Pittsburgh, dar numai în treacăt și eram convins că nu cunosc pe nimeni acolo. Totuși, am primit două scrisori din Pittsburgh, sosite amîndouă odată, cu aceeași cursă. M-am uitat atent la plicuri înainte de a le desface; pe unul adresa era scrisă la mașină, pe celălalt cu creionul, însă scrisul nu-mi spunea nimic. Nu mi se întîmplă prea des să primesc scrisori din Statele Unite; vă puteți închipui deci, că faptul de a fi găsit două deodată, pe masă, dimineața la cea, ambele expediate dintr-o localitate unde n-aveam nici un fel de cunoștințe, m-a făcut să rămîn gînditor cîteva momente, chibzuind în sinea mea de la cine puteau să vină, în timp ce cercetam plicurile.

În sfîrșit, le deschisei; una dintre scrisoriera semnată „Ben”, cealaltă „Steve”. Și în aceeași clipă mă pomenii cu douăzeci de ani în urmă, năpădit de amintiri.

Era în iarna anului 1935; debarcam pentru prima oară în New-York, buimăcit de larma din port. Tot ce vedeam era nou pentru mine: zgîrie-norii ce se pierdeau în înălțimile cețoase, străzile care în loc de nume purtau numere, șomerii ce vedeau mere trecătorilor.

În Harlem unde, după cîteva zile, îmi găsi o locuință, lipseau pînă și merele, iar șomerii mișunau peste tot: din patru oameni, trei n-aveau de lucru. Al patrulea dintre ei era fie gunoier, fie măturator, fie liftier în serviciul albilor.

Nu-mi mai aduc aminte unde l-am întîlnit pentru prima oară pe Ben Davis: la prietenii care mă găzduiau ori pe stradă, vorbindu-le șomerilor despre pîine și dreptate. Avea o voce puternică și nu trebuia nici să se urce pe vreo ladă, fiindcă era foarte înalt; să tot fi avut un metru optzeci, ba chiar și mai bine. Cu aceeași umeri lași, aceeași frunte înaltă, același suris frățesc pe buze ca și prietenul său Paul Robeson

și totodată cu aceeași fire de luptător. Ți se încălzea inima cînd îi vedeai împreună.

Nopot de sclav și fiu al unui editor, Ben a plecat de acasă, din Georgia, să-și facă studiile în nordul țării, de unde s-a întors la ai lui cu o diplomă de avocat de la Harvard. Toate ușile îi erau acum deschise; cel puțin acelea ce li se deschid în sud negrilor care au urmat cursurile uneia dintre cele mai vestite universități americane. De aci înainte Ben avea dreptul să apere impričinații negri și să răspundă „da, domnule” la întrebările judecătorilor albi. Două luni mai tîrziu Ben Davis a primit să pledeze în procesul lui Angelo Herndon.

Tînarul negru, care era miner și comunist, organizase o manifestație a șomerilor în Alabama și era acum trimis în judecată în baza unei legi, datînd de pe vremea sclaviei și care cerea pedeapsa cu moartea pentru orice „ațîțare la revoltă a negrilor, fie sclavi, fie liberi”.

Tot timpul procesului judecătorul alb a avut și față de acuzat, și față de avocatul acestuia, aceeași atitudine pe care o au încăobște în sud albi față de negri.

— Faptul de a fi avut mai mult noroc decît atîția alți negri și, într-un fel, chiar decît atîția albi, povestea Davis, faptul că primisem educația pe care o aveam nu însemna nimic și nu mă putea cruța de soarta pe care trebuiau s-o împărtășească deopotrivă toți negrii, fie ei salabori, medici, avocați sau oameni bogați. M-am întreat atunci ce să fac pentru a izbi în sistemul ăsta de linșaj și discriminare rasială. Și mi-am spus că cel mai bun lucru ar fi să intru în partidul comunist, ceea ce am și făcut.

Cînd l-am cunoscut la New-York, unde se stabilise, se împlineau trei ani de cînd Ben „izbea” și izbea zdravăn, nu se încurca. Era destul să ia cuvîntul la cîte un colț de stradă, ca zvonul glasului său să se împrăstie în tot Harlemul. Din patru negri, trei care erau șomeri se opreau locului ca să asculte cuvîntul celui ce le vorbea despre pîine și dreptate, iar al patrulea, venind de la lucru, se alătura și el grupului de ascultători. M-am plimbat deseori cu Ben pe străzile Harlemului și, pe unde treceam, mai la tot pasul, oamenii îl întîmpinau cu zîmbetul pe buze.

pea cu adresa trimitătorului: „Inchisoarea districtului Allegheny, Ross Street, Pittsburgh (Pennsylvania)“.

„Am fost — îmi scria Davis — printre primii unsprezece conducători comuniști condamnați în baza mîrșavei legi Smith, care nu e nimic altceva decît o măsură nazistă menită a înhăuși orice gîndire politică și a zădărnici lupta pentru pace...“

Cazul meu constituie în același timp o mărturie grăitoare a rasismului erunt și înjositor de pe urma căruia are de suferit poporul S.U.A. Din fericire, șase dintre cocuzații mei albi, toți oameni plini de curaj, au fost eliberați după ce făcuseră cinci ani de închisoare fără să fi fost vinovați cu nimic. Și eu am făcut cinci ani ca și ei, însă, am fost ținut încă 60 de zile după aceea în închisoarea puturoasă a districtului, pentru nu știu ce „ultra adus tribunalului“ în procesul altor cinci victime ale legii Smith la Pittsburgh, unde fusesem citat ca martor al apărării: refuzasem să fac pe denunțatorul și să dau în vileag numele unor comuniști negri și albi din sudul țării, știind că s-ar putea să fie linșați. Era totodată și o măsură de represalii din partea guvernului Eisenhower, căci, în timpul celor cinci ani de detențiune, făcuseră o plîngere împotriva metodelor de discriminare rasială practicate în închisorile federale. Mai mult încă, departamentul justiției, de care depind aceste închisori, a dat dispoziția să fiu supus timp de trei luni la un regim de celulă, drept pedeapsă pentru că mă folosisem de drepturile mele garantate prin constituție. Tîlharii guvernamentali mi-au mai furat după aceea încă 16 zile din viață, ținîndu-mă 60 de zile în cap, în loc să mă fi eliberat după 44 de zile, așa cum s-ar fi convenit pentru „bună purtare“.

„Discriminarea rasială — spunea el mai departe — de care se face uz aici, este tot atît de detestabilă ca și legile naziste de la Nürnberg, constituind numai unul din aspectele rasismului ce bîntuie așa-zisa viață liberă din S.U.A. La masă, în celule, la muncă, deținuții negri sînt complet separați de ceilalți și trăiesc tot timpul într-o atmosferă de umilinte și teroare...“

Există în închisorile din Statele Unite un sistem de muncă obligatorie aplicat deținuților politici — și mai e seamă negrilor — într-un mod deosebit de brutal, de umilitor. Claudia Jones, cunoscută luptătoare comunistă, una

dintre cele mai remarcabile figuri ale negrilor din America care suferea de o boală grea de inimă, a fost pusă să spele pe jos, ceca ce a făcut să i se agraveze și mai mult boala. Scumpa noastră Elisabeth Gurley Flynn, a cărei viață nu poate fi despărțită de istoria mișcării sindicale americane, era silită să coase bulendrele deținuților. Iar eu, după ce am fost cinci ani membru în consiliul municipal al orașului New-York, am fost obligat să fac corvoada la curățitul latrinelor...“

Iată ce-mi scria Ben Davis de la închisoarea din Pittsburgh, în ajun de a fi eliberat, știind că îndată ce va ieși de acolo va fi iarăși arestat.

Ben Davis abia aștepta să sărbătorească această „eliberare“ temporară și relativă împreună cu Steve Nelson, pe care nu-l mai văzuse din ziua cînd, proaspăt ieșit din închisoare după prima sa detențiune, se dusese să depună în favoarea lui în fața tribunalului din Pittsburgh, fapt de pe urma căruia se alesese cu 60 de zile închisoare în plus.

★

Pittsburgh este un centru industrial în care milionarii s-au concentrat mai mult ca aiurea. Și acești milionari îl pindeau de ani de zile pe Steve. Aveau doar, atîcea și atîtea răfuielei cu el, încă din ziua cînd Steve, pe vremea aceea un copilandru încă, refuzase să spargă greva muncitorilor constructori feroviari. Timp de treizeci de ani apoi, aceiași milionari, mai numeroși aici ca-n alte părți, s-au lovit mereu de el, care totdeauna se afla în fruntea muncitorilor, în oțelării ca și în mine, în organizațiile muncitorești ca și în manifestațiile șomerilor. Acum venise, în sfîrșit, momentul să i se dea la cap.

Și Steve a fost din nou chemat în fața tribunalului; de astă dată i se intentase nu unul, ci două procese deodată. Primul era eroit după tiparul procesului celor unsprezece conducători comuniști; legea Smith, acuzația de a fi „militant pentru răsturnarea prin forță a guvernului federal“, procurorul care dă curs citirii citorva fragmente trunchiate din operele lui Marx și Lenin, cîteva mărturii mincinoase și comedia era gata: cinci ani de închisoare.

Tribunalul se văzu silit să amîne audierea lui Steve care suferise un groaznic accident de automobil. Judecătorii, însă, erau grăbiți. În ziua cînd începură dezbaterile acuzatul nu putea încă

să meargă și n-avea nici avocat; nimeni nu se încumetase să-l apere, de teamă să nu-și piardă clientela sau, cine știe, să nu infunde și el pușcăria. Așa că Steve trebui să se apere singur. Era greu, mai ales că nu putea să facă nici o mișcare; nu mai greu, însă, decît să ții piept legat fedeleș, unor polițiști înarmați, sau să înfrunți gloanțele dușmanului, străpuns de schije unei grenade fasciste, într-un sat spaniol.

Steve fu condamnat la 20 de ani detențiune — se știa dinainte asta — însă pînă la urmă tot el cîștigă procesul. Cuvintele lui zburară spre toate colțurile țării și puțin după aceea Curtea de Casație a statului Pennsylvania anulă sentința, socotind — așa cum arătase și Steve — că legea în numele căreia fusese condamnat venea în contradicție cu prevederile constituției.

Pentru autorități faptul acesta întrecea orice margini. Procurorul general al statului Pennsylvania făcu apel la Curtea de Casație a Statelor Unite. Un număr de douăzeci și șase de colegi de ai săi, din Alabama și pînă în Wisconsin din New-York și pînă în Louisiana — adică din statele unde există o legislație similară — s-au grăbit să-l sprijine; ce s-ar fi făcut ei dacă n-ar mai fi avut la dispoziție legi, care să le îngăduie, la fel ca acum două veacuri, să îngenunche sclavii sau să izgonească pe „roșii“ din zilele noastre!...

★

Au trecut douăzeci de ani de cînd ne-am întîlnit prima oară și-n acest răstimp s-au întîmplat atîcea și atîcea lucruri care, după cum scrie Tom Paine, un alt luptător american „pun la încercare sufletul oamenilor“. În decursul acestor ani Ben Davis și Steve Nelson se călîsără sufletește. Mă gîndesc la prima seară pe care au petrecut-o împreună după eliberarea lui Ben.

Într-adevăr, acesta a fost arestat îndată ce a ieșit din închisoare, sub o nouă acuzare, și iarăși eliberat pe cautiune. Trebuia să se aștepte acum la un nou proces intentat pentru „crima“ pe care o săvîrșise odinioară în Georgia, cînd a intrat în rîndurile partidului comunist; pentru asta s-ar fi putut să primească o condamnare de 10 ani.

Deocamdată, însă, era liber, liber pentru prima oară din seara cînd în dreptul celei mari răsăruci de străzi țesute de lume, în Harlem, strigase cu glasul lui tunător:

— Chiar și-n închisoare am să lupt departe pentru poporul meu. Și ca și cum ar fi putut să vadă departe, departe, nu numai peste capetele oamenilor, dar chiar peste oceane!

— Soarele libertății răsare în lumea întreagă!

În toți cei cinci ani de închisoare Ben și-ă ținut promisiunea, iar acum cînd se afla din nou în libertate, deși provizoriu, împreună cu prietenul lui condamnat la un sfert de veac de închisoare și pus și el, tot provizoriu, în libertate, vedea că soarele libertății răsare în lumea întreagă.

„Am vorbit, scrie Steve, despre toți oamenii cinstiți din lume care luptă împotriva reînvierii nazismului și împotriva unui război atomic. Am vorbit despre dumneata, așa cum te-am cunoscut, și despre cărțile dumitale. Am vorbit apoi despre alți francezi pe care-i cunoșteam după nume și dintre care mulți au luat parte la îndelungata luptă împotriva naziștilor și a guvernului de la Vichy, ca și împotriva celor ce călează pe urmele acestora, străduindu-se să refacă o nouă armată nazistă“.

Înainte de toate însă au vorbit despre țara lor:

„E limpede ca lumina zilei, scrie Ben, că alde McCarthy și cei ce suferă de mania bombei atomice, nu reprezintă America. Glasul adevăratei Americi începe să se audă, glasul muncitorilor luptători și al sindicaliștilor, glasul antifasciștilor și al oamenilor cu sufletul generos; credincioșii ideii de pace, glasul poporului negru ce luptă și al fermierilor săraci. Mișcarea partizanilor păcii capătă o tot mai mare amploare la noi, ținînd piept Mccarthismului. Partidul nostru comunist duce o luptă eroică, înfruntînd cele mai grele împrejurări“.

Și pentru că mi-au făcut cinstea de a-mi încredința acest mesaj, am găsit și eu prilejul să vă spun povestea intelectualului negru și a muncitorului alb, a scumpulor noștri tovarăși Ben Davis și Steve Nelson. Ca să vă amintiți că și în Statele Unite, ca pretutindeni în lume, se călîște oțelul.

(Text prescurtat după „L'Humanité Dimanche“)

VORBESTE COMUNISTUL STEVE NELSON

În procesul care i s-a intentat — de forma, de altfel, căci ostinda îl fusese fixată dinainte și nu în tribunal, ci în cabinetele regilor oțelului — Steve Nelson nu s-a apărut; cuvîntarea rostită de el în fața juraților a constituit o curajoasă demascare a „libertăților“ ce domnesc în S. U. A.

Adresîndu-se celor 12 jurați, Steve Nelson a rostit o vibrantă pledoarie, spunînd printre altele: „Vă rog să cercetați faptele și să nu vă lăsați influențați de „jurații 13“. Eu știu că pe banca juraților au luat loc numai 12 persoane, dar mai există și al 13-lea jurat, deși nu intră în acțiune în mod vizibil. Al 13-lea jurat se numește prejudecată...“

Al 13-lea jurat se numește intoleranță și judecată redusă... Al 13-lea jurat este teama de ceea ce anumiți oameni ar putea spune, dacă ați voia împotriva cererii acuzatorului public.

Cel de-al 13-lea jurat este patronul pentru care lucrați, care răcnește la dumneavoastră și care vă amenință că va arunca pe stradă și care, desigur, n-are sentimente bune pentru mine.

Eu știu, doamnelor și domnilor, că în aceste împrejurări este nevoie de curaj spre a se pronunța pentru libertatea mea...

Într-un anumit sens viața mea se află în mințile dumneavoastră... Asemenea și viața familiei mele, a soției mele, a copiilor mei, precum și a prietenilor mei. Și, deasupra tuturor acestora, doamnelor și domnilor, este vorba aici de un lucru mai presus decît viața mea: este vorba de drepturile noastre, de libertate, este vorba de democrația americană...“

Eu nu trebuie să mă scuz pentru vederile mele. Înțelegeți-mă bine, opiniile mele politice și convingerea mea sînt înrădăcinate puternic și adînc. Dacă aș mai avea de frănt propria mea viață, nu aș dori să-o înlăsc alt fel. Nu aș dori să urmez o altă cale; ceea ce eu apar azi, este izbînda de mine. Ceea ce acuzatorul apără, va sfîrși în lada de gunoi a istoriei.

„Dați-mi dreptul să lupt mai departe pentru socialism, dreptul meu de a lupta pentru pace. Recunoașteți-mi mai departe dreptul de a lupta pentru o Americă democratică și pentru ceea ce, potrivit convingerilor mele, va uni omenirea în pace, într-o nouă federație frățească.“

Impăcarea

— povestire —

de A. T. Ghilia

Jeep-ul raionului de partid, atât de bine cunoscut colectivștilor, opri la intrarea gospodăriei. Numaidecât, femeile, fetele și cei câțiva bărbați aflați la desfăcat păpușoi se strânsă ciopor lângă mașină, nerăbdători să vadă cine a venit. Ușița de fier se izbi brusc și din mașină sări un omuleț mărunț, vioi ca un chișcar, cu sprâncene negre și stufoase, încrîngate pe frunte într-un fel de parcă omul s-ar fi mirat de ceva. La drept vorbind, ar fi putut prea bine să se mire de primirea zgomotoasă a colectivștilor — căci el se așteptase ca ei să-l fi uitat cu totul. Stătuse în sat câteva săptămîni și se învățase atât de bine cu sătenii, că le cunoștea pînă și cele mai mărunte neazuri și oamenii nici nu-l mai strigau cu numele întreg, ci scurt „tovarășu' Octav“, ca-nre cunoscuți vechi sau prieteni; dar asta fusese cu un an și ceva în urmă, la înființarea colectivei și, de atunci, nu mai avusese răgaz să dea prin sat. Încîntarea revederii și bucuria orgolioasă ca oamenii nu l-au uitat luminară tot chipul aspru și uscățiv al lui Octav. Stringînd mîinile care i se întindeau, ascultînd cuvintele vesele de bun-venit, activistul înbea încîntat, cu un aer de bucurie și de sfială și ochii lui pătrunzători parcă întrebau pe fiecare: „Ei, prietene, ce mai faci?“

Din cîrdul de fete și neveste, se desprinde un moșneag. Privește lung a activist, cu niște ochișori iscoditori, de sub o jarchină de căciulă mare și toate zilele, și tam-nesam se repede, îl cuprinde de umeri și-l strînge cîrtos în brațe;

— Da'rar pe la noi! Raar, tovarășe Octav! Iaca să nu te mai cunosc! — ride moșul subțirel și-și clatină jarchina de căciulă într-o parte și alta, parcă ar vrea s-o lepede de pe cap: — He-he-he — behăie el — ne-ai uitat, dar noi, iaca, n-am stat cu mîinile în sîn să te așteptăm... Iaca, drăguțu' moșului, tăți cîți se vad aici, grajdu', hambaru', „saivanu“ — or, tăți le-am rîdicat noi, cu mîinile și cu priceperea noastră...

Spunînd toate acestea, moșul se învîrte ca o sfrlează împrejurul lui Octav, apucîndu-l neconștient cînd de mîneca hainei, cînd de umăr sau chiar de guler, parcă să se încredințeze mai bine că e chiar el în carne și oase, și zîmbește întruna cu un zîmbet neobișnuit de bun, de senin și de dulce, ca un copil nevinovat. Tot zîmbind așa și trăgîndu-l de mîneca hainei, moșul începu să-l poarte pe Octav ici-colo prin ogradă, urîtîndu-i acareturile și silindu-l să le cerceteze „de aproape“, să vadă „bune-s“, „durează o sută de ani?“

Pe nesimțite, de grupul lor se alătură Lae grăjdarul. Trage cu urechea, privește cînd la unul, cînd la altul, cu ochii lui plini de gravitate, gâlboi pe obrazu-i smolît, cîrnos, cu buze mari și parcă ar da să intre în vorbă, dar nu-ndrăznește. Lîngă el, magazionerul Gilmă pare mai

slab, mai scăzut la trup. Pe fața-i uscată, cu barba nerasă de mult, alunecă mereu o lumină de zîmbet.

— Am început să ne punem și noi pe picioare! — spune magazionerul, mîngîindu-și obrazul țepos, apoi rîde și dă din mîna parcă ar vrea să spună că despre aceasta nici nu mai merită să vorbești. Altfel, ceva cu mult mai frumos îl stă pe inimă.

— Toate-s bune — zice el — și treaba care o facem laolaltă și acareturile care le ridicăm, da' parcă mai bun și mai bun fi asta... cum să spun eu... mulțămirea că ești socotit cineva. Chiar așa. Aista, zice, îi magazioner la colectivă. Cum zicea înainte că-i notar sau primar, sau pretor. „Scoate-ți, mă, căciula. Ce te bagi? Calicule! Marș afară!“ Acum zice: „Îi magazioner, la colectivă!“ Înainte vreme mă aplecam pînă la pămînt în fața popii: „Săru-mîna, părinte!“ Nici nu mă lua în seamă. Parcă trecea pe lîngă un par. Acuma s-oprește și întinde mîna: „Ce mai faci? — zice. Ce mai nou?“ „Ce să fie-zic. Ne-mbogățim. Alaltăieri, zic, am vîndut pe piață șapte căruțe de harbuji“ — și mă fac că nu bag de seamă cum se întunecă popa și schimbă discuția. Iaca așa, ce mai... pot a zice că am început și noi să ne-nfruptăm cu oleacă de mulțămire...

Lae grăjdarul ascultă cu atenție, dar pe fața lui se așterne un aer nepătruns de mîhnire și ciudă.

Parcă simte și Octav ceva.

— Da', dumneata ce mai faci? îl întrebă el pe Lae.

Grăjdarul nu poate să scoală o vorbă, pentru că magazionerul Gilmă o ține înainte cu „mulțămirea“ lui și vrea numaidecît să-l convingă pe activist cît de bine se înțeleg ei și se ajută laolaltă ca niște adevărați frați. Octav ascultă vorbele magazionerului, dar nu-și ia ochii de la Lae, grăjdarul. Chipul acestuia turnat ca-n bronz, cu ochii galbeni, mari și triști, parcă vrea „să spună ceva“. Și, deodată, grăjdarul nu se mai poate stăpîni, întoarce capul spre magazioner, îl privește țintă o clipă, apoi scoate cu greu cîteva cuvinte, cu-o voce joasă și parcă obosită.

— De ce nu spui tăt, măi Gilmă?

Gilmă se oprește zăpăcît, clipește des, dă din mîini și-și încrețește fața într-un zîmbet vinovat.

— Ce să spun! — tresare el. Adică da... Tovarășu' Octav trebuie să știe... Că uite, vezi cum s-o potrivit... el, Mihai Lațcu îi om bun, pînea lui dumnezeu... că el îi și secretaru' nostru... da-i cum molcuț. Și fetele, dracu să le ia, ele strică tot... că au o gură, să te ferească sfîntul. Toată zîzania de la ele pornește. Auzi ce vorbe le iese din gură, nu le-ar fi rușina obrazului, că de aceea nu merge treaba bine la noi, că colectiva-i plină de leneși, calici și hoți de țigani...

— Așaaa! Așa-i la voi? — făcu Octav în cele din urmă și-l privi o clipă atent și grav pe magazionerul Gilmă. Cum s-ar zice, dacă suflă în cenușă, dai de jeratic! Încercă să-și păstreze aerul de seninătate și bucurie de mai înainte, dar ceva neliniștitor i se strecurase în suflet și se simți dintr-o dată trist și stingherit. Rămase o vreme pe gînduri, apoi se întoarce scurt, întrebă unde se află președintele și-i părăsi fără o vorbă.

Președintele Ion Bivolaru, cum îl arată și numele, era un om voinic ca un bivol, spătos și roșcovan la față. Avea un fluturaș de mustăcioară sub nas, ochi căprui, veseli și sireți, purta căciula brumărie dată pe-o ureche, flanea de molton încheiată la mîneci, bocanci în picioare, colțuni de lînă trasi la deal peste pantalonii de suman și călca falnic, ușor legănat. Activistul îl măsură încruntat de sus pînă jos, posac, apoi, după o tăcere lungă, îl rugă să-i povestească „ce-i prin gospodărie“ și „ce-i cu chestia asta, cu fetele lui Mihai Lațcu“. Președintele începu o poveste încurcată, cum că el a spus de-atîtea ori că învățămîntul politic e slab și influența dușmanului, tovarășe...

— Știi ce — îl întrerupse deodată Octav — tovarășe președinte, hai să stăm de vorbă cu toți comuniștii din gospodărie...

Numaidecît toată ograda se umplu de strigătele președintelui;

— Moș Apetrii! Tovarășe Lațcu! Bădie Gilmă! Treceți la analiză! Pe încetul oamenii începură să se adune în odăița strîmtă a socotitorului. Intrau, aruncau o privire scurtă în direcția „tovarășului Octav“ și s-așezau care pe unde apuca, pe lăiți, pe scaune, în jurul mesei, lîngă geam. Moș Apetrii se așeză pe scaun, în colț, lîngă ușă. Magazionerul rămase în picioare lîngă Alexandru Hușneac. Grăjdarul Lae se așeză lîngă sobă, în spatele președintelui și Mihai Lațcu luă loc alături. Erau opt bărbați. Octav îi cunoștea pe toți, dar nu-i mai văzuse de atîta vreme, și acum cerceta cu nesăț chipurile lor înăsprite, străine și dragi totodată. Drept în fața lui, alături, atât de aproape că l-ar fi putut atinge cu mîna, stătea secretarul.

TALENTE CE NU SE VOR PIERDE

Talente sănătoase ivite din mijlocul oamenilor muncii găsesc la Școala populară de artă din Brăila condiții prielnice de dezvoltare.

Tată clasa de vioară: profesorul

Pirlog Cristea îndrumă tinerele vîrstare Bagiac Jenica și Blanhianu Andrei Gabriel, în vreme ce Labunet Tiberiu, cel mai tînăr dintre dînșii, urmărește lecția cu atenție.

POATE FI MÎNDRU

Cîțiva oameni la o tacla, cînstîndu-se cu un păhărel de vin. Da, e drept, dar nu sînt nici vecini, nici prieteni, așa cum ați bănuț. Sînt frații Pintilie, din comuna Boroaia, de lîngă Pălticeni, împreună cu tatăl lor, Ion Pintilie, în vîrstă de 77 ani. Și luați aminte, în fotografia din dreapta nu-i puteți vedea decît pe acei frați Pintilie, care locuiesc în comuna Boroaia, căci Ion mai are cînel copii și în alte comune din împrejurimi. Și-apoi bătrînul mai are și nepoți, și strănepoți; peste o sută de fii, fiice, nurori, gîneri, nepoți și nepoate...

COVOARE OLTENEȘTI

Covoarele oltenești sînt renumite pentru calitatea și frumusețea lor. Cooperativa „Flamura Roșie“ din Craiova a organizat o secție specială, în atelierle

careia, alături de alte produse de artă populară, se lucrează și covoare. În fotografie, putem vedea pe una dintre țesătoarele secției, Aristiția Bălitolu, țesînd la război un covor oltenesc.

Avea fața prelungă, uscățivă, plină de blîndețe, o mustăcioară scurtă, castanie, ochi albaștri, senini ca de copil, și barba stropită cu peri albi ca și părul capului brumat aproape în întregime. Octav nu înțelegea ce-l atrage mai mult la el, fața lui blajină, ochii albaștri, curății, sau aerul acela tainic de ușoară suferință care se desprindea din întreaga lui înfațurare. Lîngă el, președintele (deși cam de aceeași vîrstă) părea mult mai tînăr, plin de viață și încredere în sine. Zîmbetul lui parcă spunea: „Uitați-vă bine la mine. Aici eu sînt președintele!” Zîmbetul acesta puțin fălos nu-l părăsi nici cînd deschise adunarea și începu să vorbească:

— Tovarăși, după cum știți, luplîndu-ne cu destule greutate, am pășit în al doilea an de viață în colectivă. Zile-muncă s-au făcut... Tovarășul Gilmă, 300. Tovarășul Lațcu, 154. Airine, 163, Baltă Elena, 142, Moș Apetrii, bătrîn la 70 de ani, o făcut peste o sută. Lae Hirdău, 200 în cap... Acum de drept, toți is frunțași, da'cel care-o muncit cel mai mult și cel mai mult, îi tovarășu' Hușneac Alexandru. Nu-i așa?

— Îi drept. El o muncit. El la cîmp și pe unde-o fost mai greu.

Alexandru Hușneac, în ungherul lui, rezemat cu spatele de perete, roși, puse capul în piept, apoi începu să frămînte căciula în mîini și să se mute de pe un picior pe altul. Era un bărbat tînăr, frumos, înalt, voinic, cu o față osoasă, prelungă, cioplită, ascuțită spre bărbie, c-un nas lung, julit, și cu ochi albaștri. Ți-era de-ajuns să te uiți la dînsul, să-i vezi umerii lași și mîinile mari și roșii și-ți dădea seama numai-decît de cîte-i în stare omul acesta, cînd îi vorba să pună umărul la ceva.

— Ce să mai lungim vorba — spuse el stînjenuit. Am muncit cu toții, că cine n-o muncit, ș-o umblat cu fofirlica, la noi n-o prins rădăcini...

— Am avut destui și dintr-aiștea — sare moș Apetrii să-i dea o mîna de ajutor. Bunăoară, Gheorghe Candrea, socotitoru'. Phii, ce mai pișicher ora asta! Negustoros și dat dracului, lucra cu limba-n ședințe și ne fura cu mîinile...

— Am mai avut pe urmă un caz cu Nică al lui Barbălată—adăugă secretarul. Dacă ții mînt, cel care-o fost slugă la Bulubenchii, morarul. Aista nu venea nici două săptămîni de zile pe an la lucru... Și după el se luau și alții...

— Acuma cum merge? Vin oamenii zilnic la lucru, sau mai lipsese?

— He-he-he! Bună-ntrebare! — rise de lîngă ușă moș Apetrii și făcu cu ochiul către președinte.

Președintele se răsuci pe scaun și zîmbi cam strîmb.

— Sînt și de-aciia, care nu vin — îngînă el c-un glas moleț și-n încăpere se făcu liniște.

— Sînt, cum să nu — sări îndată, cu o grabă care lui Octav i se păru destul de suspectă. Mihai Lațcu și-i luciră dinții sub mustăcioara mică. Nu mai departe soția tovarășului președinte... Nu vine la lucru...

Bivolaru rămase neclintit, cu capul în jos și numai umerii obrăjilor

i se-nroșiră ușor.

— Nu vine, da — rosti el cu greu și-și strînse fălcile.

— Cum așa! Adică de ce nu vine? — se miră Octav.

— Nu vrea. Stă acasă. Grijește de copii...

— Dar, ai copii măricei...

— Ei, la dracu, is mari, da' femeia-i îndărătnică... Nu vrea... Cîte nu i-am spus? Ce n-am făcut? Nu vrea și pace... Izbi cu pumnul-n masă ridică fața și privi adînc în ochii lui Octav:

— Nu vrea, duhu' ei de muicere, că m-o adus pînă acolo că i-am îm pușcat un toc de bătaie, să mă țină mînte...

— Mai bine spune drept că n-ai bătut-o pentru asta — îl întepă ne cruțător Mihai Lațcu, deși acum lucrarea aceea din ochi i se stînsese și vorba-i era iar blajină și domoală.

Președintele tresări, se făcu roșu ca focul și izbucni mînios:

— Tovarășe, sîntem comuniști și nu trebuie să ne dăm după deget... (dar tăcu, se grîbovi și nu mai scoase o vorbă).

Fața mică, osoasă, uscată, a lui Octav, cu fruntea teșită, din care țîșneau sprîncelele negre și stufoase, se aprinse puternic:

— Hai, dați-i drumu'! — exclamă el aproape fără voie și ochii-castanii se dilatară, crescuseră sub pleoape, prînseseră viață.

— Dacă-i pe-aceea — urmă furios președintele — na, să analizez tovarășu' Octav situația, să vedem care face mai multe greutate. Tovarășe Lațcu — se-ntoarse el spre secretar — spune s-audă tovarășu Octav, să știe și raionu'... Cîte cereri de retragere ai dat dumneata? Lațcu nu se pierdu cu firea. Răspunse liniștit c-un zîmbet senin pe față:

— Trei, tovarășe Octav... Trei cereri...

Octav încremeni.

— Cuuun!? Vrei să ieși din colectivă?

— Nu — se apăra energic secretarul. Eu, nu. Ferească dumnezeu Femeia și fetele... ele vor.

— Fetele, da... ele-s rele — se băgă în vorbă și moș Apetrii. Is obr bătrîn, da' niște otrăvi ca acestea, n-am văzut. Niște spurcăciuni... ș tovarășu' Lațcu-i de vină, că nu le ține din scurt. Spun, că ce, de ce să stea ele în colectivă cu toți boșorogii și țiganii...

— Ce să le fac?! — se căină amărit Mihai Lațcu. Eu le spun, le iau cu bînișorul, le învăț numai de bine, da' dacă ele nu mă ascultă ce pot eu face?... Că eu de bătut nu le pot bate...

— Pai, sigur — îl zeflemisi președintele — nu le bați, le sufl-n borș le lași de capul lor, să umble cu discriminări, să bage zîzanie în colectivă...

În încăpere aerul era greu și usturător de fumul țigărilor. Fețele oamenilor concentrate și grave, reci, aspre, de nepătruns. Lui Octav

POVESTEA BĂTRÎNULUI BARD

de Ghana SARR
scriitor din Kenya

„În ceasul acesta de seară, voi, prieteni ai cîmpului, ai zilelor însorite și ai nopților cu lună; în ceasul acesta de seară, voi, prieteni ai junglei ce se chinuie și dansează, rîde și plînge, ascultați, într-acolo vă vor purta cuvintele mele!

Într-acolo, spre piscurile Soarelui-Răsare, de unde au coborît străbunii noștri; spre piscurile ce străpung văzduhul și pe care frigul presară puf de humbac al zăpezii; spre Muntele Kenya, ce vede soarele de aur născîndu-se din mare, rostogolindu-se apoi ca un cean de argint peste imensa Africă, pentru a se stînge ael, în oceanul întunecat al Senegalului!

Povestea ce o veți auzi este — o, da! — povestea adevărată a urii și nebuniei, este năprasnica înțeleștare a spaimii și întunericului, este sinistra poveste ce se țese în orice seară sub cerul clar al Africii stăpînite de fiarele haine, de peste mări și țări“.

Și înțeleptul Ballawaré, Mîntea-supunînd - Vremurile - și - Locurile, Ochiul - scrutînd - Tenebrele - Sortii; înțeleptul Ballawaré, Ora-

colul - Viitorului - Pașnic, începu:

„Florile de mango¹⁾ revărsau mireisme îmbătătoare. Trecătoarea primăvară din Kenya suia în grabă crestele munților. Viața se țira, se strecura, sîștia, cirîpea, lătra, hohotea—porînd la asaltul cerurilor!

În dimineața aceea de întii aprilie, soarele scăpase de peste munți pensula sa de raze arzătoare. Willy Johnson întredeschise fereastra. Deasupra porții ațrîna o pisică neagră, legănîndu-se în suflarea ușoară a vîntului.

O pisică neagră! Simbolul fatal al celor din Mau-Mau!²⁾

Atunci, din străfundurile spaimii, în omul alb urcă mînia.

El luă automatul, îi încercă încărcătorul și, dintr-o dată potolit, coborî în curte, trăgînd-o de mîna pe soția sa.

Negrii fură strînși. Dugu, grăjdarul, grădinarul Mambu, Cumbala, servitoarea cu copilul în spate, și încă alții. Pe chipurile lor întunecate, brăzdate de crețuri adînci în care sudoarea curgea ca un rîu în albia sa, se întipări gravitatea clipelor mari.

Atunci blonda Emy Johnson,

²⁾ „Mau-Mau“—organizație națională cu caracter antiimperialist din Kenya.

tremurînd de furie, se aruncă spre Cumbala și, smulgîndu-i copilul negru din spate, îi strînse gîtul cu colierul degetelor sale prelungi și nervoase. Cumbala, în avîntul dragostei de mamă, înfrîngîndu-și spaima ce-o nutrea față de „tigresa blondă“, se aruncă asupra-i. Dar, cu o mișcare bruscă, Omul-Alb-Buze-Subțiri o îmbrînci pe negresă cu patul armei.

Negrii, așezați în rînd, priveau impietriti, plini de groază...

Copilul lui Cumbala încetase să mai miște. Dar Emy Johnson îi strîngea mereu, între degetele ei subțiri, gîtul. Deasupra mîinilor ei albe, ca pe un soclu de fildeș, capul micuț, negru ca abanosul, cu părul în crețuri mărunte, rămăsese nemîșcat... Sfrîșită, femeia albă, cu iz de cocleală în gură, cu nările fremătînde, își desfăcu strînsura mîinilor și zvîrli copilul la picioarele negresei. Și Emy Johnson izbucni într-un ris isteric, neomenesc, ce se revărsa din gîtlejul ei, așa cum puhoiul de ape coboară din munți la vale, crescînd mereu.

Willy Johnson înălța automatul.

Glonțele porni. Cumbala se prăbuși peste copil, îmbrățișîndu-l. Focul de armă a dat parcă semnalul. Negrii se împraștară. Izbucni o rafală de mitralieră, a doua și încă una! Gloanțele se pierdeau în aer. Calm, omul alb doborî pe rînd negrii care fugeau.

Se îndreptă apoi spre poartă și, îmbătat de izbîndă, țînti.

Pisica se prăbuși cu un zgomot ciudat, moale.

Willy Johnson se apropie. Văzu atunci un caraghios de pisic, legat

cu o fundă roz la gît—un pisic de cafea! Un bilet căzuse în aceeași clipă, la pămînt. Omul îl ridică și citi:

„Lui Teddy Johnson, la împlinirea celor 2 ani, o mică atenție din partea lui Betty și Jimmy Wilster“

Deci, pisicul nu fusese decît un cadou!

Deci, pisicul nu fusese decît o jucărie, o farsă de 1 aprilie! ...Florile de mango revărsau mireisme îmbătătoare. Trecătoarea primăvară din Kenya suia în grabă crestele munților.

În drum moartea-și lăsase urmele pașilor.

★

Un om străbătea cărarea pierdută din mijlocul deșelui tropical. Numele îi era Jibo.

De trei ori se stînsese seceră lunii după dimineața masacrului de la ferma Kimbo. Scăpat cu viață, Allamo îi povestise lui Jibo — la întoarcerea acestuia din oraș — despre cele petrecute. Și Jibo își amintește...

Ploile alungară primăvara. Furtuna vui în ceruri și pe pămîntul oamenilor. Spaima și Noaptea își întinseră stăpînirea în Kenya. Asupra cătunelor pașnice se abătură păsări de fier, ca niște vulturi uriași, revărsînd Foc și Moarte! Oamenii din alte continente, asemănători șacalilor și hienelor, rînjeau la ospațul sîngeros.

La intrările orașelor, spînzurătorile erau mai înălcate de cadavre decît baobabii în anotimpul coacerii fructelor. Îndărătul hancilor de fier ce înmuguriseră cu ghimp de oțel, poporul Kenyei gemea în chinuri.

1) Mango - arbore fructifer din Africa.

i se păru deodată că-n fața lui se găsesc niște oameni străini, că între ei s-a lăsat ceva rece și dușmănos și că el nu-și va mai recăpăta liniștea pînă nu va descurca totul și nu va spulbera toată acea înstrăinare dintre ei. Un singur lucru îi era clar, că între acești oameni s-a așezat ceva urit și murdar de care poate nici ei nu-și dau seama.

— După cîte văd, îs încurcate rău lucrurile aici la voi — își rosti el gîndurile cu glas tare și-i privi pe toți atent și grav.

— Chiar așa — încuviință moș Apetrii. Bine-ai spus. Că și noi, iaca, tăi aștepta care ne găsim aicea, de cîte ori n-am grăit între noi: „Măi, ce au oamenii iștiea de-mpărțit? De ce nu se-mpacă?”

— Ne-mpăcăm — oftă Mihai Lațcu — cînd îi vorba de treabă și de gospodărie, ne-mpăcăm...

— Ei s-ar împăca, femeile îi strică.

— Da* ce au femeile? Ce nu le-ajunge? — întrebă Octav.

— Păi, au — mormăi înciudat moș Apetrii. Au, că femeile-s dracu. Se iau după toate prostiile... Aiasta a lui Bivolaru zice că ceilaltă trăiește cu bărbatu-su și aiasta a lui Lațcu zice că ceilaltă îi scoate vorbe prin sat...

— Și mai este ceva—grăi Lațcu c-un glas stins, rușinat de vorbele care se spun pe seama lui și a nevastă-sii — mai este că nevastă-mea vine la lucru și-a lu' tovarășu' președinte nu vine... și după ea se iau și altele... Acu' eu am să spun tot, că pînă acum tăceam și mocneam în mine... să vă spun drept, iacă sîntem cu toții de față, organizația... miera rușine... îmi venea să intru în pămînt de rușine. Sînt om bătrîn, am fete de măritat, asta-mi trebuie mie? Da'am stat eu mult și m-am gîndit... am urmărit-o și pe femeie... Măi tovarășilor, vă spun ca la un frate... Aiestea toate-s scorneli... Și eu, și tovarășu' președinte sîntem dușmăniți de Condrea, de cînd l-am demascat și l-am scos din colectivă. Condrea-i omul chiaburului Hurduc ș-amîndoi au pus la cale porcăria asta. Au scos vorbe în sat, ca să ne compromită... L-am prins chiar eu pe fecioru' lui Hurduc, pe Vlad, cum îi spunea femeii lui Bivolaru că nevastă-mea bea rachiu cu bărbatu-su... Da' de unde! C-a mea, nu ț-a pune o picătură de rachiu în gură...

— Ș-atuncea, de ce vrei să ieși din colectivă?

— Tovarășe Octav, eu cum ț-am spus... nu vreau... de ce să vreau? Nu mi-i bine? Fetele strigă să ies, că ele vor să se mărite și nu le ia nimeni dacă umblă atîtea vorbe de ocară pe seama măs-ii... Și fimeia mea le ține partea... că dacă vede și ea, că ceilaltă la lucru nu vine, stă acasă ca o cucoană și numa' hojma o vorbește în sat, ș-o face de tot rîsu'cu președintelui... judecă și dumneata... Fetele, adevărat, îs tare colțoase, le sare țandăra din nimica toată... da-s muncitoare și harnice, iaca, să spună toți... da' nu mai pot nici ele săracele, suferă atîta să se vorbească pe sama mă-sii. Ș-apoi este așa cîte-un val la mine acasă, cînd încep

toateșă țipe, că-mi vine să-mi iau lumea-n cap... Ș-atunci, măzgălesc și eu o hîrtie, zic că am făcut cerere ș-o duc la colectivă... dar de ieșit eu nu ies. Lăs cererea și-mi văd de treabă. Iaca, să spună toți.

— Așa-i — încuviință moș Apetrii, rîzînd — noi de-acu' ne-am învățat. Știm că dacă el vine cu cererea înscamnă că iară o trecut printr-o durdură cu femeile acasă...

Dezbaterea continua din ce în ce mai infierbîntată, oamenii nu mai simțeau în ei nici un fel de opreliște și-și aruncau în față aproape cu cruzime toate gîndurile care le clociseră în cap, își descărcau inima de năduf și din ce se aprindeau mai tare, ochii le străluciau și fețele încremenite în recea posomoreală se luminau încet. Octav îi asculta în liniște și-și nota cîte ceva în carnetelul deschis dinaintea și-acum aproape că nu mai intervenea în discuție, îi lăsa singuri să se războiască între ei, să-și încaiere părerile, zîmbind încrezător și știind de-acum că lucrurile se vor lămuri pe deplin. „Ceea ce-i mai important e că oamenii trebuie singuri să înțeleagă de unde vine răul”— își zicea. Simțea cum pe încetul sufletul i se liniștește și-l cuprinde o bucurie caldă și binefăcătoare la gîndul că a izbutit într-un mod atît de ușor să reînnoade firul vechi și să pătrundă în sufletele vechilor săi prieteni.

— Uite ce, fraților — spuse el într-un tîrziu. Trebuie să mă întorc astă-seară la raion, dar m-am răzgîndit. Rămîn la voi cîteva zile. Ei, cine mă găzduiește la noapte?

În seara aceea, fetele lui Lațcu făcură focul în soba din „casa cea mare” împodobită cu scorturi și ștergare pentru peșitori și aprinseră lampa de 12 focuri. La un ceas destul de tîrziu, Octav Prisăcaru ședea în jîlțul de lemn de sub icoane, cu o țigară aprinsă și vorbea tihnit cu gazda și cu Lae grăjdarul despre una-alta, ca niște oameni împăcați în cugetele lor, tulburăți doar de mirosul dulce ademenitor al mămăligii care clocotea pe foc și de cel al jumărilor care sfîrșiau în tîgia de pe plită.

În liniștea desăvîrșită a nopții de-afară se auzi deodată poarta de către drum și ciunele începu a zăpăi în lanț. Pași grei zdupuiră prin ogradă, cineva ciocăni în ușă, tare, de două ori, și nevasta lui Lațcu, o femeie trupeșă și frumoasă încă la anii ei, se repezi să vadă cine vine.

— Bucuroși de oaspeți? Bucuroși? — bubui glasul cel gros al președintelui și omul se opri în prag, scoțîndu-și încet căciula și lăsînd să treacă pe lîngă el o femeie înaltă, voinică, cu fața și cu urechile înroșite de frig. Nevasta lui Lațcu o privi mirată, fără o vorbă, iar ceilaltă, tot fără o vorbă, se apropie de ea și-i întinse mîna.

— Bună-seară, cumătră!

— E-he-he! Asta-i semn bun! — spuse rîzînd președintele și, deschindu-se repede la cojocel, scoase o sticlă, se apropie și-o puse pe masă. Cînd femeile se pupă, bărbății trebuie numaidecît să ciocnească pahare...

Entebé! Nuanzá! Taborá! Kuumá!)

În casele voastre, în ceasurile serii, bătrînii vor mai povesti nultă vreme despre faptele partizanilor! Pentru că, departe, pe țărmurile și Kilimandjaro, în unghia nerăpusă, inima poporului bate mereu într-un ritm lent și puternic, liniștit și de neînfrînt, ca un uriaș tam-tam al Africii!

Și în satele pustii, șefii trălători tremurau cînd se mișca oîna și umbra gardienilor lor...

Jibo părea neobosit și gînditor. Repeta în șoaptă ordinul șefului: „Bărbatul să fie ucis, ferma rsă, armele luate, dar femeia nsărcinată și copilul ei să fie ruțați”.

Jibo se apropiase de fermă. n gînd el repeta planul: „Dau foc armei și cînd stăpînii vor ieși, i nimicesc fără cruțare!” Își aminti, nsă, ordinul șefului. Surise cu mărăciune, spunîndu-și: „Mila e rumoasă ca floarea, iar răzburarea eagră ca rădăcina. Dar pentru a imici copacul, i se smulge rădăina, și nu înfloarea”.

Jibo sări îndemnativ uluca și nprejmuitura de rodii. Se înreptă fără zăbavă spre pompa cu enzina. Îi înlocui țeava cu cea a rădinarului. Blocă robinetul de urgere și unse manivela. Acum ompa nu mai scîrșia — respira iabușit, cu gemete adînci. Jibo ompa, neobosit. Apoi, deodată, idreptă țeava asupra casei. Benina țîșni, prăvălindu-se cu zgomot e țigla acoperișului.

În casă Willy Johnson visa că,

3) Localități din Kenya.

în sfîrșit, plouă, dar spre mirarea lui simțea că aerul nu se răcorește și pretutîndeni se împrăștie un miros ciudat.

Se auzeau zgomote ciudate.

Om al alb se trezi și-și luă arma. Privi apoi pe fereastră. O umbră se mișca în grădină. Mitraliera lui Willy Johnson lătră prelung în noapte; apoi, totul se liniști...

Jibo simți o durere vie în coapsă. Ochii săi, obișnuți cu întunericul, îl distinseră pe Willy Johnson în dreptunghiul de lumină.

Trase. Omul alb se prăbuși.

Emy Johnson se trezi, sări din pat, înnebunită de groază. Lampa mică, pe care o răsturnă în drum, se făcu țandări și petrolul începu să ardă. Cămașa de noapte i se aprinse. Atunci, femeia n-avu decît un gînd — și porni în noapte, ca o torță — spre fîntînă. Aci dispăru, ca înghițită de pămînt.

Un cerc de foc dansă la suprafață și se stinse.

Cînd Jibo se apropie de fîntînă, nici o lumină nu mai ardea în adîncu-i. El se plecă și întinse mîna. Degetele nu întîlniră decît mușchi viscos și cocleală. Scara de fier fusese scoasă în ajun, căci umblau vorbe că cei din Mau-Mau se ascund în fîntîni și așteaptă noaptea, pentru a-și întreprinde atacurile.

În adîncurile fîntînii, apa încetase să bolborosească. Cîteva bășici de aer urcau încă, pentru a se sparge la suprafață. Dar de sus nu se auzea decît suspinul apei izvorîte din străfundurile pămîntului...

Noaptea ardea în vilvâtaia de flăcări roșii și șopronul ardea.

Își aminti atunci de micul Teddy.

★

Prinse să alerge spre casă, uitîndu-și visurile de răzburare. Teddy Johnson dormea. Dar focul ajunsese în ungherul camerei. Jibo înaintă, luă în brațe copilul. Își aminti povestirea lui Allamo: „Deasupra mîinilor ei albe, ca pe un soclu de fildeș, capul micuț, negru ca abanosul, cu părul în crețuri mărunte, rămăsese nemișcat...”

Mînia se aprinse în inima lui Jibo. Trăsăturile-i pline de bărbăție se înăspriră. Mîinile-i grele se crispară. Mușchii ise încordară sub cămașa zdrențuită. Și deodată ridică copilul alb deasupra flăcărilor.

O grindă a tavanului cedă și se prăbuși într-un vârtej de scînteii. Un stîlp de fum acru umplu odaia.

Teddy Johnson se trezi, îl recunoscu pe Jibo, zîmbi și-i rosti în limba țării:

„Jibo, leagă-mă ca-n toate serile!”

Și, încrezător, copilul adormi iar.

Atunci Jibo luă micul hamac prins în perete, puse-n el copilul și legă cele două capete. Luă povara în spate, cu nodul hamacului pe frunte, și ieși în noapte. Casa întreagă ardea în vilvâtaie. Flăcările roșii proiectau departe umbra enormă a lui Jibo.

Pe coasta păduroasă și sălbatică a Kenyei, un partizan negru, în zdrențe, plin de noroi și sînge, pășea purtînd în spate un copil alb, adormit.

Pe Jibo îl munceau gîndurile. Ce-i de făcut cu copilul? Să-l lase aici? Moarte sigură, căci se apropie ceasul cînd hiena cu dinții de hîrcă iese după pradă. Să-l ducă în junglă, în mijlocul partizanilor? Nimeni nu-l va putea îngriji! Atunci se gîndi la cătunul său. Dar satul era păzit și drumul pînă acolo lung și greu.

Totuși, Jibo ajunse, șchiopătînd. Rana îl ardea cumplit.

În fața primei colibe, în care vatra dogorea încă, el puse jos copilul. Apoi, depărtîndu-se cu cîțiva pași, luă de jos o pietricică, zvîrlind-o în poarta de lemn. O femeie ieși, oprindu-se în fața copilului ce dormea în hamacul său.

Atunci Jibo se înfundă în beznă.

★

Părăseă cătunul, cînd auzi:

— Stai!

Jibo se opri cu mîna pe trăgaciul mitralierei lui Willy Johnson. Militieni negri, comandați de un sergent englez, își terminaseră patrolarea. Jibo așteptă, nemișcat. Cînd aceștia se apropiară, deschise focul. Împrăștiati, soldații începură să tragă în Jibo, de după copaci.

Noaptea era întunecată. Luna nu mai lumina cerul. Nici o stea sus. Nori uriași inundau înaltul. Pămîntul aștepta furtuna! În depărtare, o hienă bohotoasă prelung. A țâcănit o armă. Jibo se prăbuși pe spate. Era a douăzecea misiune a lui!

Tam-tamul ce, rînd pe rînd, gemuse de durere, rîsesse sau hototise de mînie, se potoli — și apoi, deodată amuți.

În romînește de
Cristina LUCIAN

Auto

U. R. S. S.

R. P. ROMÂNĂ

R. D. GERMANĂ

R. CEHOSLOVACĂ

R. P. UNGARĂ

R. P. POLONĂ

Cînd, la sfîrșitul primului pîtrar al secolului nostru, în țările capitaliste dezvoltate industrial exista deja o relativ veche industrie de autovehicule, în unele țări din răsăritul Europei o asemenea industrie se afla abia în fașă, iar în majoritatea lor nici nu exista măcar. Se știe doar că primul automobil sovietic a ieșit pe poarta unei uzine din Moscova abia în anul 1924. Cît despre țara noastră, ce să mai vorbim! Parcă nici nu ne vine a crede — în 1956 — că fabricăm și noi autovehicule!

Dacă ar fi să ne luăm după vîrsta ei, tînăra industrie-auto a țărilor lagărului socialist ar trebui să producă în prezent tipuri echivalente „Chevrolet”-ului cu... „mustăți”/ sau „Ford”-ului „á la Zigotto”! Numai că industria automobilistică sovietică și cea din țările de democrație populară s-au dezvoltat în ritmul caracteristic industriei socialiste în general, aidoma celui erou din basmele populare care „crește într-un an cît alții în șapte”...

Priviți o clipă desfășurarea circulației pe una din arterele principale ale Capitalei noastre: o veți vedea dominată de autoturismele „Pobeda” (cu sau fără „șah”), de elegantul „ZIM” sau popularul „Moskvici”, toate produse sovietice, „Tatra” sau „Skoda” cehoslovace, „Ifa” din R.D. Germană. Printre sutele de limuzine, pline de gravitate, masivele autobuse „Skoda” (cehoslovace), „ZIS” (sovietice), „Ikarus” (maghiare) sau „Mao Ţze-dun” — de fabricație romînească.

Priviți impresionantul număr de autocamioane de toate tonajele, care străbat șoselele patriei, asigurînd transportul rapid al produselor de tot felul, înlesnind circulația mărfurilor și schimbul dintre oraș și sat. Veți identifica cu ușurință un număr covîrșitor de autocamioane „Molotov” sau „MAZ” sovietice, „Csepel” maghiare sau „Steagul Roșu” romînești.

Marea uzină de automobile ce se construiește în prezent în R.P. Chineză va da în curînd și ea o producție de 30.000 automobile pe an.

Nu-i va fi greu nici celui mai puțin informat observator să tragă de aici o concluzie simplă: țările lagărului socialist, pînă nu de mult tributare capitaliștilor apuseni — unici furnizori de automobile — dispun astăzi de o înfloritoare industrie proprie de autovehicule de cele mai variate tipuri, cu largi perspective de dezvoltare, în interesul economiei întregii comunități frățești a statelor socialiste.

Fotografiile pe care le publicăm în aceste pagini prezintă doar cîteva din noile realizări ale industriei automobilistice sovietice, cehoslovace, polone, maghiare, germane (R.D.G.) și romînești.

Curselor interurbane din U.R.S.S. le este destinat elegantul și confortabilul autobus „ZIS 127” (fotografia nr. 1). Comoditatea călătoriei este asigurată, printre altele, de fotoliile spațioase, tapisate în piele (fotografia nr. 2), putînd fi acomodate la diferite poziții printr-o simplă comandă a călătorului. O interesantă inovație: bagajele sînt așezate sub dușumeaua autobuzului, asigurînd astfel o economică utilizare a spațiului acestuia.

Fotografia nr. 3 ne înfățișează un aspect al halei de montare a mașinilor, de la uzinele din Zeran ((R.P. Polonă). În plină dezvoltare, industria de automobile a Poloniei democratice creează noi tipuri de autoturisme, în pas cu cerințele celei mai noi tehnici.

Autobusul „Ikarus 66” este o creație a constructorilor de automobile din R.P. Ungară. Destinat curselor de pasageri, în oraș, autobuzul acesta, cu un motor de 120 c.p., are o capacitate de 80 de locuri și e prevăzut cu trei uși, pentru a reduce timpul de urcare-coborîre (fotografia nr. 4).

Un produs al uzinelor de automobile de mic litraj din Moscova, noul tip „Moskvici”, se bucură de unanime aprecieri. Printre altele, mașina dispune de un sistem de încălzire ce menține în interior o temperatură constantă, are un dispozitiv de închidere ermetică a ușilor și ferestrelor, ce ferește pe călători de neplăcerile prafului și umezelii. Fotoliile sînt rabatabile (fotografia nr. 5).

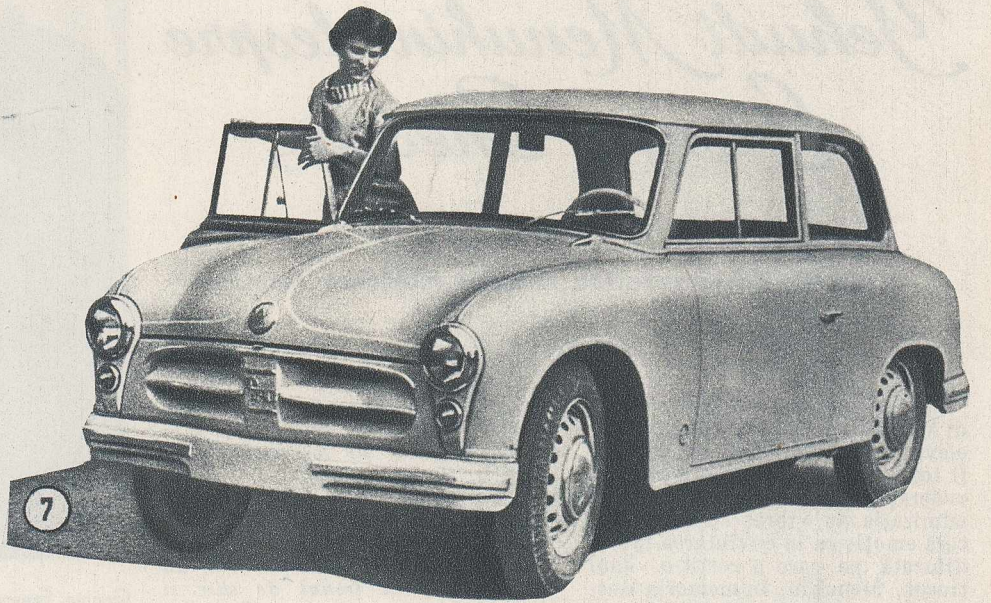
„Skoda 440” se numește noul tip de autoturism creat de uzinele „V. I. Lenin” din Republica Cehoslovacă (fotografia nr. 6). Prezentat la diferite expoziții internaționale, noul model s-a bucurat de mare succes.

Caroseria noului tip de limuzină „P. 70” al industriei din R.D. Germană este construită în întregime dintr-un material plastic denumit „duroplast”, perfect rezistent la oxidare, bun izolator, ușor reparabil. Mașina are un consum de combustibil foarte economic: 7 litri de benzină la o sută de kilometri (fotografia nr. 7).

Uzinele „V. M. Molotov” din Gorki au creat de curînd limuzina „Volga” (fotografia nr. 8), un tip superior „Pobedei”, pe care o depășește prin capacitatea de a străbate drumuri grele, prin linia elegantă, prin perfecționările ei tehnice (puțnice frîne hidraulice, schimbarea automată a vitezelor etc.). Nu consumă decît 9 litri de benzină la o sută de kilometri.

Autobusul „Mao Ţze-dun” este primul produs romînesc de acest fel. Colectivul de ingineri, tehnicieni și muncitori care l-au realizat, depun necontenit eforturi pentru îmbunătățirea acestui rod al tinerei noastre industrii de automobile (fotografia nr. 9).

Yehudi Menuhin despre George Enescu

— Un an de la moartea marelui muzician român —

Marele violonist american Yehudi Menuhin a fost, cu ani în urmă, elevul maestrului Enescu, de care îl leagă un sentiment de profundă venerație. Rareori recunoștința și admirația au vibrat cu atîta sinceră emoție ca în cuvîntarea radio-difuzată pe care a rostit-o, anul trecut, Menuhin, în memoria ilustrului nostru artist. Ori de cîte ori vorbește despre profesorul său, el scoate mereu în evidență rolul de frunte jucat de Enescu în formarea sa artistică, sfaturile luate de o generoasă prietenie, dragostea filială pe care i-a insuflat-o personalitatea fermecătoare a maestrului.

Cînd l-a ascultat pentru prima oară pe Enescu, cîntînd la vioară, Menuhin avea vreo cîțva ani. Se afla cu părinții săi, într-o sală de concert din San Francisco.

„Mi-am dat seama — povestea Menuhin mai tîrziu — că voiam să studiez numai cu Enescu. Nu că aș fi dorit să mă despart de Persinger (profesorul lui de atunci—n.n.), dar în fața mea se afla cineva cu care aveam afinități atît de profunde, încît nu puteam întrezări viitorul meu fără vreun contact cu dînsul. Voiam să fug în culise și să stau aproape de el. Acest lucru mi se părea suficient pentru a-mi întregi fericirea din seara aceea, dar știam că părinții nu-mi vor da voie și nu am spus nimic. Nu l-am mai uitat însă niciodată pe Enescu“.

De atunci, micul violonist nu a încetat de a cere părinților săi să-l ducă la Enescu. Dar ocazia de a-l cunoaște s-a ivit abia trei ani mai tîrziu, la un recital dat de Enescu la Paris. La sfîrșitul recitalului, a intrat în cabina maestrului, care era înconjurat de admiratori. Nu s-a apropiat de el decît cînd au rămas aproape singuri și între ei a avut loc următorul dialog:

„Doresc să studiez cu dumneavoastră“.

„Trebuie să fie o greșală; nu dau lecții particulare“.

„Dar trebuie să studiez cu dumneavoastră! Vă rog să-mi acordați o audiență!“

„Este imposibil. Plec într-un turneu și iau trenul de șase și jumătate, mîine dimineață“.

„Pot veni cu o oră mai devreme

George Enescu și Yehudi Menuhin la Paris, în anul 1933.

și să vă cînt în timp ce împachetați. Se poate?“

Impresionat de seriozitatea și stăruința băiatului, Enescu l-a ascultat dimineața, înainte de plecarea trenului. A fost de ajuns pentru ca maestrul să accepte a-i deveni profesor.

Vorbind despre studiile făcute sub îndrumarea marelui său mae-

George Enescu înconjurat de Yehudi Menuhin, sora acestuia și pianistul Marcel Ciampi, în 1935.

stru, Menuhin relatează că „Enescu, aflîndu-se la largul său în toate școlile, era sensibil la necesitatea unui stil potrivit pentru fiecare compoziție. Rareori își permitea să teoretizeze despre muzică, îndreptîndu-mi în schimb atenția asupra pasajului sau frazei în studiu. El găsea întotdeauna cuvîntul, imaginea, simbolul potrivit, capabile să mă facă să înțeleg. Precizînd un lucru, el se referea adesea la viața compozitorului, insistînd să citesc cărți despre el și despre operele lui. Criticîndu-mă și îndreptîndu-mi greșelile, Enescu nu-mi provoca niciodată durere sau umilință, rămînînd întotdeauna curtenitor și prietenos, oricît de severă ar fi fost semnificația criticii sale. El întrunea în ființa sa forțele primitive ale naturii, laolaltă cu un simț extrem de fin al stilului, simplitatea melodică a cîntecelor populare, împletită cu cele mai rafinate tradiții ale marilor maeștri. Oricît de subtilă ar fi fost muzica pe care o cînta, ea devenea, în mîinile lui, pămîntească, plină de vitalitate și vigoare. Această calitate a sa părea să răspundă cerințelor mele interioare și m-a legat de el“.

Cît de fermecat a fost Menuhin de maestrul său, o spune într-o scrisoare datînd din aceeași perioadă: „Săptămîna aceasta domnul Enescu mi-a dat patru lecții și mîine îmi va da încă una. E un

om minunat. E un violonist admirabil și un fin pianist, ca și un mare compozitor. Îl iubesc și sper să-l am pentru multă vreme... El e mîndria Romîniei“.

Mult mai tîrziu, cînd Menuhin a devenit una din figurile proeminente ale vieții muzicale mondiale, el vorbea cu o adîncă emoție despre Enescu. „Îmi plăcea să-i privesc figura — cea mai frumoasă și mai expresivă din cîte am cunoscut vreodată — reflectînd atmosfera muzicii pe care o cîntam împreună, pătrunsă de un lirism senin sau transfigurată de extaz și suferință, dar păstrînd întotdeauna trăsătura ei caracteristică de nobilă sinceritate“.

Venerația lui Menuhin pentru Enescu e un sentiment pe care îl măsură mai mare sau mai mică l-au încercat toți cei ce l-au ascultat, au conlucrat cu el sau l-au cunoscut, așa cum a spus în ultimul salut adus ilustrului dispărut:

„...fiecare muzician care a cîntat vreodată cu Enescu, fiecare persoană care a venit vreodată în contact cu el, a rămas cu sentimentul că a avut o revelație. Capacitatea lui Enescu de a declanșa în fiecare individ propria sa inspirație latentă i-a făcut pe toți să-l iubească și să-l respecte“.

Citatele extrase din volumul „Yehudi Menuhin“ de R. Magidoff, New-York, 1955.

CHIPURI DE MUNCITORI

Intemeietorul școlii noastre moderne de pictură, Ștefan Luchian, pictorul care, cu realismul său dramatic, a întrerupt seria epigonilor idilici ai lui Grigorescu, a dat imagini impresionante ale vieții muncitorilor de la începutul acestui veac. Iată una din scenele spre care îl atrăgeau adîncă lui înțelegere și simpatie pentru cei umili: „Muncitori“, în tragicul exod în care îi mîna neostoit mizeria, care-i poartă dintr-un colț într-altul al fetidei periferii bucureștene de atunci. Pictorul evocă, generalizînd, soarta acelor oameni pe care exploatarea capitalistă i-a aruncat la marginile societății; tonalitatea închisă a paletelor, culorile murdare, pierzîndu-se unele într-altele, dau acea copleșitoare senzație de deznădejde care se asociază cu fapăturile, strivite parcă de viață.

Pe aceeași treaptă a societății, dar surprinși într-un moment mai puțin tragic, stau eroii maestrului Jean Al. Steriadi. Hamalii porturilor, deșelați de căratul poverilor, au întipărite distinct pe chipuri semnele unor gînduri amare. Încovoiați de trudă, ei nu poartă totuși pecetea umilinței, ci a nemulțumirii, a conștiinței martirajului lor social. Vigoarea imaginii se traduce prin sobrietatea plastică a tabloului; sobrietate în concepția compoziției, în economia elementelor ei, în tratarea portretelor, în severa redare a detaliilor și în realizarea atmosferei specifice, a portului — cu forfota și aglomerația peisajului încărcat de fum, coșuri, lăzi.

Imaginea muncitorului nou, în pictura contemporană, este fundamental di-

ferită. Privind tablourile actuale, poți urmări marile prefaceri ale vremii și ale oamenilor muncii. În privirea concentrată a macaragiului din tabloul lui M. H. Maxy („În macara la oțelăriile Hunedoara“) citești responsabilitatea conștientă a unui om care simte importanța rolului său. Valoarea etică a unui asemenea chip, forța sa de generalizare, determină valoarea tabloului lui M. H. Maxy.

Pe malurile unde altădată trudeau hamalii înfățișați de Steriadi, pictorul Eugen Popa a întîlnit astăzi munca spornică a unui artel de pescari. „Pescari în Deltă“ este un amplu peisaj cu oameni, cu valoroase calități compoziționale; păcătuiește însă printr-o anumită stridentă a coloritului și, mai ales, printr-o insuficientă adîncire a expresivității personajelor.

Portretul compozițional „Eruntăș în întrecerea socialistă de la uzinele „23 August“, de Justina Popescu, se înscrie pe răbojul strădaniilor pictorilor noștri de a crea în pictură, imagini tipice ale eroului pozitiv, ale muncitorului înaintat din patria noastră. Tabloul are calități picturale remarcabile în redarea materiei, a atmosferei interiorului de uzină. Modelul „pozează“ însă într-o atitudine teatrală, amănuntele (ranga și chiar mașina uriașă din spate) sînt prea ostentativ înfățișate, pentru a ilustra apartenența profesională a personajului. Surprins într-o astfel de atitudine, chipul realizat de pictoriță e mai curînd fotografic, decît pictural.

Deși nu reprezintă decît un mic fragment din pictura închinată chipului de muncitor, cele cîteva tablouri din paginile alăturate sînt interesante pentru caracterizarea artei autorilor lor și semnificative pentru realitatea din care se inspiră.

Maxim COSMA

Stefan LUCHIAN

Muncitori

Jean Al. STERIADI

Hamali în port

M. H. MAXY

În macara la Oțelăriile Hunedoara

Justina POPESCU

Fruntaș în întrecerea socialistă de la Uzinele „23 August”

Eugen POPA

Pescari în Delta Dunării

ălătorul, coborât din automobil, era încă tânăr, puțin trecut de treizeci de ani. După o călătorie de câteva ceasuri, în care timp șezuse ghemuit în mașină, avea nevoia să-și întindă brațele și să-și dezmoție trupul... Apoi căută jocul lui cu o privire cercetătoare. Șeua se termina într-o adâncitură găsită a văii ca într-un fel de cazan. Nu putea vedea dintr-o ochire că zărea care se întemeiasă nu era un loc nici vreuna din acele așezări peștiștii pe care mîna orînduitoare a murilor a durat-o în mijlocul naivității cu încetuș și pe nesimțite, lăsînd-o să se contopească cu dînsa, ca dintr-o implare și, totuși, cu atîta chibzuință, să se așeze cu totul deosebit s-a născut aici, să se plănuit în cu totul alt chip sau, curînd, ceva proiectat dinadinsul, să se așeze să slujească un anumit țel, să se așeze peste gustul personal al individului și nesocotind peste tot locul terioasele rezerve și intenții ale urii. Era o tabără de barăci pentru muncitorii care zideau un baraj uriaș în jurul unei hidrocentrale ce urma să se struiască în apropiere.

Tabăra era gata numai de câteva săptămîni. Totul purta pecetea provizoriului, a lucrului făcut în grabă și în dîncă. Pămîntul, ce fusese înainte rădărit, era de curînd scormonit, nu se recitrisise încă pe nicăieri și mirosea proaspăt și a destelenit. Se mai simțea și un miros tare de praf de pușcă, încă cînd vîntul îl împingea încoace la șantierul unde se lucra cu lozivi. Dar mai puternic și mai răsunător era izul de rășină ce-l înconjurau scîndurile de cherestea, așteptat tăiate, din care erau dulzite barăciile.

Omul nostru, care pășea acum pe drumurile nou bătătorite ale terenului, trăgea adînc în piept aroma rășină. „După asta, urmează miro-paielor din saltele”, gîndi el și se deodată a zîmbi. Deoarece de-a atunci îi venise în minte

de zece ani n-a mai simțit aceste două mirosuri, pe cel al rășinei și pe cel al paielor din saltele. Acum zece ani, da, desigur, ei, tăietorii de lemn, nu cunoșteau de fapt decît aceste două mirosuri. În ce privește saltelele de paie, ele nu erau încă deosebit de prospătate în acele vizuini săpate în pămînt care serveau muncitorilor drept adăpost de noapte „sumar”. Trebui din nou să surîdă. Pe atunci, acei ani făceau parte din dînsul, erau o parte din viața sa, de neputință de înțeles. Din acei ani a purces dînsul pînă ce a ajuns era acum și ce n-ar fi putut deveni fără pătierea din acei ani. Cine se mai încumeta a susține că acel tăietor de lemne din vizuina din pădure era unul și același cu dînsul? Chiar lui însuși i se părea de multe ori greu s-o creadă. Și iar trebui să i se zîmbească pentru o ultimă dată, atunci cînd ajunseră la ureche bubuiturile de pe șantier, ce auzeau de departe, în răstimpuri egale. La fel ca și forța uriașă a acestor explozii. — Își spuse el — să se întoarnă mîntii și schimbă fața pămîntului, ai născuși și puterea uriașă a ideii care este intruchimată în partidul nostru transformă pe oameni.

Se opri în fața unei lucrări mai mari, care, după ce se putea citi pe o tăbliță de lîngă intrare, servea pentru administrație. Cînd dădu să intre, observă că ușa era închisă, dar pe un bilețel prins de cu un ac stătea scris: **Sînt în dos, în baraca de vizitatori.** Omul nostru se folosii de această indicație și, găsind ușa barăcii de locuit întredesă, o împinse fără să bată. Rămase însă în prag, prins, ca pironit locului.

Înăuntru, în bătaia luminii puternice ce pătrunse în încăperea printr-o fereastră mare, ședea la masă omul care se numea Schmiedt. De bună seamă terminase prînzul — mîncarea i-o aducea cîndva de la cantină — deoarece pe masă se aflau răstălmăciturile și oala de gătit, iar un miros slab de resturi de mîncare mai plutea încă în odaie. Omul, șezînd cu fața spre ușă, își rezemase capul dreaptă pe masă și ținea în podul palmei, înrșă în sus, ceva negru spre care părea că privea cu mare luare aminte. Noul venit, care se așeză în prag, avea ochii foarte ageri. Da, nu încăpea

Șoarecele

de Alfred Margul SPERBER

Ilustrație de Anghi PETRESCU-TIPĂRESCU

îndoială, a văzut limpede. Ceea ce se zbatea acolo în mîna rezemată pe masă, cu mișcări sprintăre, repezi dar gingașe, agîtîndu-și nările și ronțînd din cînd în cînd ceva timp de câteva secunde, era un șoarece. Omul de la masă era atît de adîncit în plăcuta-i îndeletnicire, încît nu-și dădu seama de fel de prezența vizitatorului. Acesta, încă în prag, salută prieteneste: „Bună-ziuă!” Cel de la masă tresări, făcînd o mișcare bruscă și șoarecele o luă la fugă cu iuțeala fulgerului: în sus de-a lungul brațului omului, apoi peste umăr și în jos, de-a lungul spinării, a spezei și piciorului scaunului, pînă ce se pierdu undeva pe jos.

Vizitatorul se apropie și întinse mîna, gazdei, care se sculase în picioare. „Horvath, de la raion!”, spuse el cu un zîmbet deschis. Celălalt strînsese mîna ce i se întinse și răspunse, vădit încordat: „Schmiedt!”.

— Da, știu, spuse Horvath. Apoi păru că se uită la Schmiedt cu privirea mai încordată și întrebă: — Nu cumva ne-am mai întîlnit noi vreodată pe undeva?

— Dacă nu ne-am mai... vreodată... a-ha! — făcu Schmiedt distrat... Se poate... numai că... nu-mi amintesc... Il pofti pe Horvath să ia loc și se așeză și dînsul. Ei, poate că mi s-a părut numai... adăugă Horvath. Avea în firea lui ceva neobișnuit de deschis, de inimos și de îmbietor. Apoi, în vocea lui se auzi ca un chicotit șăgalnic, atunci cînd puse întrebarea: Da' chestia aia de adineaori, cu șoarecele... ce-a fost?

Schmiedt se îmbujoră pînă în vîrfurile urechilor: „Ei, mai nimic... o mică distracție ca să-mi treacă de urît în singurătatea asta...”

Horvath rîse larg și jovial și-l bătu pe Schmiedt pe umăr: „Ei, bată-te norocul, te poartă așa ca și cum te-aș fi prins într-un moment delicat în tovărășia iubitei d-tale... Dar, oricum, este de mirare cu cîtă intimitate s-a apropiat mica vietate de d-ta... Cum de-ai izbutit asta?”

La auzul acestor vorbe Schmiedt deveni și el mai „intim” și ca atare mai vorbăreț. „Mda, dar chiar așa de simplu n-a mers treaba aceasta — spuse el. Lucrurile au început în felul următor: într-o zi

mi-am dat seama că în baica mea se află un șoarece. Surprinzător fu faptul că această constatare nu trezi în mine dorința de a stîrpi pe rozător, ci dimpotrivă: simții că o binefacere și ca o mîngîiere că în această pustietate, o făptură vie împarte singurătatea cu mine. Pentru că atunci cînd am venit era pe aici cu adevărat o pustietate”.

— Bine, dar de ce-i spui d-ta singurătate?

— Da, știu, d-ta te gîndești la tovarășii... dar aceștia erau toată ziua afară, la baraj. Chiar seara cînd se întorceau în barăci sau duminicile și sărbătorile... d-ta nu-ți poți închipui ce refractari și închiși în sine sînt acești oameni, nevoiți să trăiască aici, departe de familiile lor. Cîteodată ai impresia că sînt peste măsură de osteniți, dar nici asta nu-i cazul. La muncă, acolo-i cu totul altceva. Nici nu-ți vine a crede că e cu puțință atît avînt spontan, atîta dîrză sete de muncă și de eroică rîvnă cît vedesc ei la muncă. Dar aici, în barăci, vor să fie lăsați în pace. Cea mai mare parte din vreme și-o petrec dormind.

— În sfîrșit... dar ia povestește-mi acum mai departe cum s-au petrecut lucrurile cu șoarecele!

— Da, mă luase cu vorba... Așadar începui să-mi concentrez toate strădanii ca să învăț șoarecele să nu fugă de mine. Se dovedi, o dată mai mult, că orice lucru trebuie învățat cu teame. A durat săptămîni pînă ce descoperii că cel mai important lucru era de-a nu-l înfricoșa prin mișcări bruscate și pripite. Într-o zi, șezînd la masă, așipisem. Cînd am deschis ochii, șoarecele, vesel și fără jenă, ronțăia sub nasul meu o fărîmiță de pîine aflată pe masă. Dar, cînd mi-am apropiat capul spre a-l vedea mai bine, șoarecele a rupt-o la fugă. Buzuindu-mă pe această observație, mi-am întocmit planul pentru zilele următoare. Ședeam nemișcat ore întregi pe scaunul de lîngă masă. Am îndepărtat de pe masă orice rest de mîncare:

numai în palma mea deschisă și sprijinită pe masă se afla o fărîmă de pîine. Și iată că într-o zi șoarecele mi se așeză în palmă și începui să ronțăiesc din pîine. În același timp mă privea sugubăț, cu ochii săi mici și scînteietori; dintîriorii-i albi ca zăpada străluceau în lumina limpede și, din cînd în cînd, cu ambele lăbuțe își neteză cu drăgălășenie mustăcioara-i fină. Aceeași scenă se repetă și în zilele următoare. Pînă cînd, o dată, cutezai ceva mai mult: îi fluierai un cîntec. Rămase ca împietrit, își întrerupse prînzul, părea că mă ascultă cu atenție, ca apoi să se dedea mai departe, cu sufletul liniștit, desfătărilor lui culinare. Cu alt prilej, încercai să fac o mișcare fără zgomot: șoarecele nu se lăsă tulburat. Ridicai ușurele mîna în care se afla: el ronțăia liniștit mai departe. Fără îndoială că-i cîștigasem încrederea pe deplin. De atunci, am rămas prieteni, cei mai buni prieteni din lume...

— Este într-adevăr uimitor ce-mi povestești d-ta! — exclamă Horvath. Trebuie să-ți admir mai ales răbdarea d-tale și felul sistematic în care ai procedat. Mă gîndesc numai cît de minunat s-ar putea folosi metoda d-tale în practica noastră de toate zilele. Și, pentru că veni vorba de practică, știi d-ta pentru ce mă află de fapt aici? Cum stați cu cursul de alfabetizare?

— În privința aceasta, din păcate, nu-ți pot comunica prea multe lucruri îmbucurătoare. Problema asta nu izbutesc s-o ernes din loc. Din cei 360 de tovarășii care intră în discuție, s-au înscris pînă acum la curs numai șase, repet: șase! Ceilalți pretextează că au alte grijii, cum că să le vie mai întii familiile încoace, c-ar fi bucurioși să-și facă doar munca în mod cinstit și că la altceva nu vor să se gîndească.

Dacă cineva ar fi primit cu mare atenție, atunci, poate că ar fi observat că la rostirea ultimelor cuvinte, obrazul lui Horvath și-a schimbat vag culoarea. Dar cînd Schmiedt tăcu, el întrebă, cu totul degajat, rîrînd însă oarecum ciudat vorbele:

— Mda, ceea ce-mi istorisești este într-adevăr foarte interesant, dar, spune-mi te rog, tovarășe, d-ta n-ai încercat să începi cursul cu cei șase tovarășii care s-au înscris?

— Desigur că am încercat, iar cei șase oameni au venit chiar la lecții. Dar cum ședeau ei așa, în clasa de școală, și cum alții nu mai veneau, începură a se uita unul la altul, cu fețele prelungi și întrebătoare: „Dar ceilalți unde-s?” Iar când le explica că vrem să facem începutul mai întâi cu dinșii, atunci unul se ridică în picioare și luă pălăria și spuse: „Așteptăm mai bine până ce încep și ceilalți”, iar cei cinci tovarăși care veniseră cu dînsul îi urmară pilda și nimic pe lume nu-i mai putu reține!...

— Hm, asta-i, fără doar și poate, foarte su-părător! Dar știi d-ta, tovarășe, de ce părere sînt eu? Că d-ta iei munca aceasta prea ușor. Îți însușești argumentele acelor tovarăși pe care d-ta ai datoriat să-i convingi, căroră prin urmare trebuie să le impui punctul d-tale de vedere. Fiindcă, nu te supăra, la urma urmei, pentru asta ești pus aici și anume, pentru a influența prin lămuririle d-tale, prejudecățile dăunătoare ale tovarășilor noștri!

— Da... în teorie lucrurile apar foarte frumoase și ușoare. Dar cu totul altceva arată practica. Nu-i cunoști pe tovarășii noștri analfabeți! Sînt, în toate privințele, tovarăși minunați, foarte disciplinați, pricepuți, devotați partidului, pe scurt, fără cusur, sub toate raporturile, pînă la un anumit moment și anume pînă atunci cînd vrei să-i mîntui de analfabetismul lor. Atunci devin țepeni, neînduplecați, duri, încăpăținați, ambițioși, împietriți, încuiați, îndărătnici, recalcitranti, potrivnici, rebeli, indisciplinați și tot ce vrei pe lumea aceasta. Ca și cum ai vrea să le răpești te miri ce avut prețios. Îți vine aproape să crezi că sînt foarte mîndri de faptul că nu știu carte. Iar cînd le mai pică și pretextul acesta binevenit, anume că sînt siliți să trăiască aici fără familiile lor, atunci pur și simplu nu le mai poți face nimic!

Horvath zîmbi, apoi, după un scurt răgaz, răspunse: „Ar fi vai și amar de strădanile noastre de a stîrpi analfabetismul, dacă ceea ce îmi povestești d-ta ar fi cu totul exact. Dar, din fericire, nu este așa. Departe de mine de a mă îndoi de buna d-tale credință, dar, — revin, — iei munca prea ușor. Mai cu seamă faci prea multă psihologie, în loc să iei taurul de coarne. Ceea ce mi-ai povestit d-ta despre împotrivirea analfabetului față de învățatură, lucru ce mi l-ai ilustrat cu atîtea convingătoare adjective, sună, în totul, foarte frumos, dar,

privind la rece, găsesc că este vorba de următoarele: oamenii vîrstnici le vine nu știu cum, dacă nu chiar neplăcut, să șadă ghemuiți în bănci de școală, precum puștii dintr-a-nțlia elementară. Eu știu aceasta, deoarece am trăit-o cîndva pe propria mea piele. D-ta, de bună seamă, nu poți cunoaște acest lucru, deoarece bănuiesc că ai avut norocul să te bucuri în copilărie de o învățatură normală. Dar trebuie să știi un lucru: că nu poate exista om, fie el oricît de neînsetat de lumină, fie el oricît de lipsit de acest impuls fundamental al speței umane, care să nu năzuiască din toate fibrele inimii sale de a fi izbăvit de această rușine a analfabetismului, de bezna neștiinței. Iar noi trebuie să împlinim oamenii acest dor, trebuie să facem totul spre a li-l împlini! Nu trebuie să ne lăsăm descurajați de greutate și mai puțin încă de greutatea pe care le întîmpinăm cu acei oameni căroră le sînt destinate eforturile noastre. Trebuie să stăruiem fără conținere, pînă ce vom izbui! Rămîn, așadar, la ce-am spus: d-ta ai luat această sarcină prea ușor!

— Totuși, în cazul acesta tot eu am dreptate! răspunse Schmiedt. Mă învinuiești că fac psihologie. D-ta ești acela care idealizezi oamenii. Ignorzi acea lege a inerției care-i face pe oameni să persiste în vechea lor stare, să se împotrivescă noului. Nu gîndești cît de nevolnici, de tari de cap, de neciopliți și de sălbăticiți pot fi oamenii simpli și incuți. Spuneai înainte că ai trăit-o și d-ta, pesemne însă că ai uitat. Vezi, în tinerețe gîndeam și eu exact ca și d-ta. Îmi amintesc, în legătură cu aceasta, de o întîmplare ce pilduiește perfect ceea ce vorbeam înainte.

Era pe vremea ultimului război. Devenisem de curînd subofiter și mă aflam în concediu în zona interioară. Mă dusei în vizită la un văr, un plutonier-major care-și făcea serviciul într-o unitate de instruire a recruților. Omul acesta, care în viața lui particulară era un ins foarte amabil, simpatic, cu un suflet de-a dreptul blînd, și-a dobîndit, ca militar, faima unui zbir temut, care-și maltrata deseori soldații. Pe acea vreme eram, firește, încă departe de a fi luat cunoștință de cărți despre socialism sau de alte lecturi de acest fel, dar priveam maltratarea unui subaltern lipsit de apărare drept ceva josnic și cu totul de ocară. Stînd de vorbă cu vărul meu, adusei vorba despre aceasta și-i făcui

serioase reproșuri. Drept răspuns el îmi rîse obraz și-mi spuse: „Sînt curios cum te-ai descurtu, cu teoriile tale moderne, față de derbedeii me. Cînd îi replicai că prin calm, blîndețe și conving obiectivă se poate reuși în toate cazurile și siguranță mai bine decît cu bătaia, el îmi ripos „Bine, să facem o probă pe viu: avem aici înt companie un țigan căruia i se spune îndeob „dobitocule”. Încearcă și tu de-l învață pe nătăr asta, să zicem...: întoarcerile la dreapta și stînga!”

La auzul acestor ultime cuvinte, culoarea ob- jililor lui Horvath se schimbă din nou, de data ace- ta foarte vizibil. Mai mult încă. Întreaga lui fii părea că se schimbase cu totul dintr-o dată. Așcu vorbele lui Schmiedt cu atenție crescîndă, febr și o nemăsurată frămîntare, deși înăbușită, pă să-l cutreiere — ceea ce era cu atît mai surprin- tor cu cît acest om părea îndeobște stăpîn pe g- turile și vorbele sale. Dar Schmiedt îi dădea î- inte cu atîta zel, încît nu observa nimic din to- acestea.

— Așa încît, continuă el, vărul meu îl che- pe băiatul acela în fața mea. Făcea, — ciudat- cru, — impresia de om deștept, ba chiar inteligent. Dar ce înșelătoare se dovedea această apăr- Cînd de voie, de nevoie, începu să execut cu cele mai simple exerciții, prevăzute în instruc- recrutului — căci vezi, mi se trezise ambiția a-l convinge pe vărul meu prin exemplu — înt- pînă la dînsul atîta stupiditate și idioată măr- nire, încît îmi pierdui cu totul cumpătul. Înce- toate mijloacele, posibile și imposibile, de a-i pr- băiatului noțiunile de dreapta și stînga, dar- zadar: reacționa fie de loc, fie de-a-ndoaselea. fu de folos cînd executai de sute de ori n- cările drept model, nici cînd aplicai acele com- rați atît de răsuflete ca: „ă! cu paie!” și „ă! cu 1- pentru dreapta și stînga. Vărul meu stă alături și mă batjocorea cu rîsul lui ca un rîr- de vită, dar eu nu voiam să cedez și încercam- nou și iarăși din nou. Mă cuprinse o ambi- dîrză care crescu pînă la curată desperare. Iar- ceastă desperare deveni mînie și simții deod- că în fața mea se afla un dușman de moarte c- făcea toate acestea numai spre a mă nimici. copleși o furie care ajunse — probabil — pînă- pierderea cunoștinței, deoarece deodată îi trăsai- ganului ce-mi rînjea în față, un asemenea pu- încît acesta fu cît p-aci să se prăvălească pe spat-

La auzul acestor cuvinte, Horvath sări în- cioare, iar trăsăturile feței lui vădiră o ură î- margini. Schmiedt se ridică și el de pe scaun, proape în același timp: cu ochii larg deschiși- uită la Horvath, iar pe obrazul lui se zugrăvi- amestec de surprindere fără măsură, de brusc- velație și de spaimă. Dar Horvath știa să se- pînească de minune. Curînd obrazul i se net- trăsătura aspră din jurul buzelor dispăru și or- își redobîndi pe deplin blîndețea firii sale.

— Tovarășe Schmiedt, reîncepu el vorba, s- neam înainte că-ți însușești argumentele acelor oar- pe care d-ta ești pus să-i convingi. Dar acum m- lămurit! Îi dai dreptate vărului dumitale? Ce- vedește istorisirea dumitale? Nu ți-a venit nicioc- în minte că acel țigan, acel „dobitoc”, nu voia- și simplu să meargă la război, la moartea ce-l pîn- în depărtările fără sfîrșit ale Uniunii Soviet- Și dacă „idioata” lui comportare n-a fost altc- decît metoda lui primitivă de a se sustrage plec- pe front? Că, deci, el a avut, totuși, voi- și capacitate de a se lăsa educat, aceasta, desic- că-ți este în momentul de față destul de limpe- Să admitem însă, cazul că tînărul ar fi fost într- văr așa cum părea: anume că „dobitocul” a fost- tr-adevăr un dobitoc. Ce ar fi însemnat acea- Absolut nimic: un caz izolat care nu poate confir- o regulă. Așa că e timpul, tovarășe Schmiedt, tragem concluzia finală din tot ce-am vorbit- aici. Prin răbdare, sîrguință și un interes vecin- dragostea, ai reușit să cîștigi încrederea și at- mentul unui animal atît de temător de oameni- de sperios cum e șoarecele. Dar nu izbutești să- sești drumul către inimile oamenilor, ale tovar- lor dumitale. Și nici măcar nu vrei să te înc- în însușirea dumitale de a găsi acest drum, c- tînd să te convingi atît pe dumneața cît și pe- ceilalți, că acest drum ar fi închis.

Tăcură amîndoi. Dar în timpul acestei tăc- geamul de la fereastră se tîngui ușor, îngîinînd ec- pușcăturilor de la șantierul barajului. Ele e- expresia puternică a acelei forțe, mari și noi- strămută munții și transformă oamenii.

Din jurnalul de creație al unui poet festiv

După atîtea încercări nereușite, am pre- gătît, în sfîrșit, o poezie reușită. Am auzit eu, că poeziile scrise special pentru ocazii festive merg mai ușor. Se spune că au căutare. Am stat aseră și am compus o poezie. Am închinat-o mamei, de ziua femeii. ...Mîine am să caut o redacție... În cel mai rău caz, am să caut o revistă pentru femei.

*„Cerule și-a încins un șorț albastru...
Soarele de aur l-a zvîntat.
Și ca un bulin, un singur astru,
Singuratic sol, a-ntrîziat.*

*Ca în orice dimineată, mamă,
Spre lumină ușa ai deschis.
Calci ușurel — și, nu știu cum, ți-i teamă
Să nu smulgi copiii dintr-un vis!*

*Dar tresari? Tresari? Ce-i asta oare?
(Soarele se-apleacă spre fereastră).
Vin copiii-n mîină cu o floare...
„Mamă, ziua ta, e ziua noastră!”*

...Speranțele mele s-au spulberat. Nu știu de ce, dar nu mi-au publicat-o. Cred că aveau altele... sau poate, invidia...

Nu-i nimic. Mi-a amintit cineva că se apropie ziua copilului... Am timp pîntă la 1 iunie...

Totuși, voi lua măsuri ca să termin poezia la timp:

*„Cerule și-a pus șorțuleț albastru...
Soarele de aur l-a uscat.*

Ca un bulinaș, — un singur astru¹⁾

Ca un mic școlar a-ntrîziat!

Și în dimineța asta Ticu

*Înspre soare ochii și-a deschis...
De demult sculat este taticu*

Fiindcă la birou are de scris.

Dar a tresărit! Ce este oare?

Cine care a adus o glastră?

Iată, din părinții cu o floare:

„Copile, ziua ta, e ziua noastră!”

„N-a mers nici asta. Ce-i de făcut? Mai am o singură speranță... La 2 octombrie e ziua armatei. Să încerc să o schimb pe teme militare...”

„Cerule și-a pus epolet albastru.

Soarele cu aur l-a tivit.

Ca ariergardă, doar un astru

De pe cer pămîntul l-a țintit.

Ca în orice dimineată trupa,

A răspuns la-al soarelui apel,

*Ion porni apoi cîntînd cu grupa...
Face Ion instrucție cu zel!*

Tresări în front? Ce-i asta, oare?

Hei, planton, pe un pervaz e-o glastră!

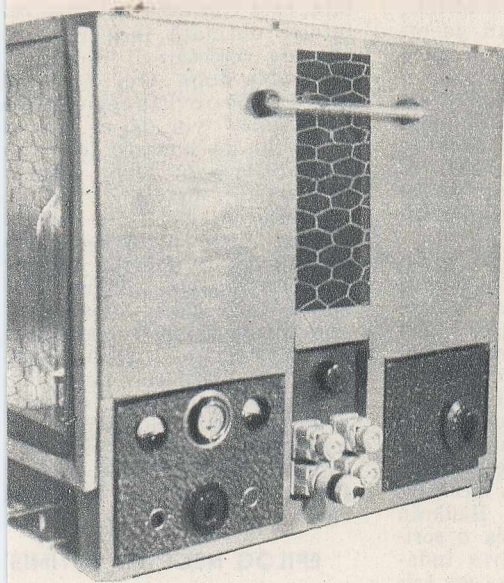
Ride-o fată aruncînd o floare:

„Ostaș, ziua ta este și-a noastră!”

...Hotărît! Poeții tineri sînt persecutați. Cine sînt aia care publică mereu? Am să reclam... Și cu ocazia asta, am să le trimit și noua versiune pentru anul nou. Sînt încă optimist. Calendarul e mare!

Pentru conformitate
AI. POPOVICI

1) Astru — stelută!

ULTRASUNETUL

și... NEPĂSAREA

de Constanța COPORAN

aratul generator de ultrasunete la Facultatea de matematică și că a Universității „C. I. Parhon”.

ȚIN FOLCLOR, PUȚINĂ BIOLOGIE ȘI PUȚINĂ ACUSTICĂ

Fără doar și poate că ați folosit și ați auzit expresia: „Cîinele rădă din senin”. Fantezia populară creat-o pentru desemnarea imaginii cîinului care hămăie nejustificat. Dar în realitate, animalul latră... fără motiv... Se spune despre acei înși fricoși, care unele împrejurări dau bir cu dețiti din anumite locuri, că gâșca șoarecii care simt că se fundă vasul”. Într-adevăr, aceste rozătoare nu dispun de un asemenea simț necunoscut. Dispun de un fel ca și cîinii, și alte animale, de o mai mare acuitate auditivă, decît oamenii; organul lor auditiv percepe și unele sunete care se scapă urechii omenești: ultrasunetele. Dar oare ce este ultrasunetul?

Șe știe că sunetul se naște din vibrațiile aerului. Din păcate, sau din fericire pentru el, omul nu poate percepe decât oscilațiile cu frecvență cuprinsă între cca. 14 și 20.000 Herți (14 și 20.000 oscilații pe secundă). Oscilațiile cu frecvență superioară ultimei cifre sînt ultrasunetele. Am spus mai sus că neperceperea ultrasunetelor poate constitui un pericol pentru om, deopotrivă, un inconvenient sau un avantaj. Țin lămuresc dilema. V-ar conveni, sigur, să aveți finețea de auz a șoarecilor; dar v-ar conveni oare auziți în permanență, în fiecare clipă, fără încetare, obsedant, și de mai mici și nebănuite zgomote? Mă îndoiesc. Perceperea ultrasunetelor din viața de zi cu zi te zilele v-ar așeza într-o lume mult prea zgomotoasă. În concluzie, cred că trebuie să declarăm mulțumiți cu clementa naturii ureche.

PUȚINĂ ISTORIE

Știința a făcut cunoștință cu ultrasunetul încă din veacul trecut încă de pe atunci, diferiți fizi-

cieni au reușit să-l producă, în laborator, cu ajutorul anumitor aparate. Era o victorie de necontestat, dar pentru viața de fiecare zi ea nu însemna nimic, deoarece învățații acelor timpuri n-au întrevăzut nici o posibilitate de utilizare a ultrasunetului în scopuri practice.

Mulți dintre noi au trăit, prin cronicile gazetelor vremii, tragedia transatlanticului „Titanic”, care s-a ciocnit cu un masiv de gheață. Această catastrofă a determinat pe mulți dintre savanții lumii să caute realizarea unui aparat care să prevină marinarii asupra pericolelor. Și, în ajutorul lor, a venit ultrasunetul. Savanții au folosit această însușire a ultrasunetului (ca și a sunetului) de a se reflecta, adică de a se lovi de un obstacol și de a se reîntoarce. În natură, această însușire a ultrasunetului e folosită de antipaticul, dar interesantul liliac. Zborul lui fără greș în noapte a fost atribuit multă vreme unei excepționale vederi. Dar știința a contrazis această credință. S-a constatat că liliacul emite ultrasunete ce ajung la circa 80.000 vibrații pe secundă și care, lovindu-se de diferitele obstacole din natură, se întorc înapoi, prevenindu-l imediat pe înaripatul cutreierător al întunericului asupra piedicilor din cale.

Ei bine, savanții au folosit această însușire a ultrasunetului, creînd diferite dispozitive care să emită ultrasunete și, prin reflectarea și recepționarea acestora de către aparate sensibile, să vestească călătorilor mărilor, eventualele pericole din cale.

În anii primului război mondial, savantul francez Paul Langevin a propus folosirea unei alte calități a ultrasunetului, aceea de pătrundere în diferite medii și corpuri, în vederea detectării submarinelor inamice. Au urmat apoi diferite alte încercări timide și de proporții reduse. Lipseau nu numai aparatele perfecționate și de mari energii, dar și îndrăzneala apelării la noua „cunoscută”. În orice caz calea fusese larg deschisă, pentru viitor.

CUM SE NAȘTE ULTRASUNETUL

Ultrasunetul poate fi produs pe două căi: prin magnetostricție și cu ajutorul cuarțului piezoelectric¹⁾.

¹⁾ Cuarțul piezoelectric este o placă de cuarț, tăiată după anumite axe, și care vibrează în cimpul de înaltă frecvență al unui generator ce e acordat pe lungimea de undă a plăcii.

Prezentarea pe larg a acestor două metode ar comporta un adevărat curs de acustică. Mă voi limita la o prezentare schematică, mai mult decît sumară. Prima metodă folosește un circuit oscilant, cu ajutorul căruia e excitată o bară de nichel. Cea de a doua metodă apelează la un cuarț piezoelectric, care, fiind excitat de circuitul oscilant al unui generator de înaltă frecvență, vibrează, producînd ultrasunete.

În realitate — oricine își dă seama — nașterea ultrasunetului e mai complexă, implicînd diferiți alți factori și condiții. Prezentarea lor n-ar putea-o face însă decît un fizician. În ce mă privește, mă mulțumesc cu atât.

SÎNTEM ÎN 1956

Azi, există în Uniunea Sovietică generatoare de ultrasunete de o excepțională energie, corespunzînd sunetului ce ar fi produs de un milion de voci strigînd simultan. E într-adevăr impresionant ce a reușit să descopere și să realizeze mîntea omului, din existențe nevăzute și altădată nebănuite.

În Uniunea Sovietică, ultrasunetul este astăzi folosit în cele mai variate domenii de activitate. Iată unul: defectoscopia. Cu ajutorul aparatelor emițătoare de ultrasunete, se pot determina rapid și fără nici un dubiu, fisurile și coroziunile interne din diferite materiale sau piese. Defectoscopia ultrasonor este un exigent controlor al calității produselor. El determină fisurile paletelor și discurilor turbinelor cu aburi, ale arborilor de motoare și turbogeneratoare, fisurile din cilindrii și carterele motoarelor etc. Orice fisură în plăci de oțel sau pereți de beton poate fi ușor determinată și chiar văzută: savantul sovietic S. I. Sokolov a creat un nou aparat „Microscopul ultrasonor”, care permite nu numai determinarea defectului, dar și vederea, conturarea acestuia.

Și la noi în țară, nu demult, tînrul conf. univ. ing. N. Popescu din Iași a realizat un aparat generator de ultrasunete pentru determinarea rezistenței și altor caracteristici ale betonului din diferite construcții.

Întreprinderea dificilă a perforării materialelor casante este extrem de ușoară pentru ultrasunet. El poate realiza în porțelan, sticlă și alte asemenea materiale, nu

numai orificii rotunde, dar și romboidale, poligonale etc.

Există unele lichide care prezintă anumite încăpățînări.

Încercați să dizolvați uleiul în apă. Veți renunța, după multă trudă sterilă. Intervenția ultrasunetului în această situație e salutară. El divide uleiul în particole microscopice și oferă de îndată o excelentă emulsie, care se poate păstra timp îndelungat în această stare.

Această însușire a ultrasunetului de a domestici și pune la treabă lichidele e larg folosită în Uniunea Sovietică, în diferite industrii, printre care și aceea a lămpilor de radio.

Întrebunțări largi își găsește ultrasunetul în medicină și igienă. El poate fi aplicat în domeniul sterilizării: distruge aproape instantaneu diferitele microorganisme, microbii tuberculozei, ai dizenteriei, antraxului, tusei convulsive. Proprietatea aceasta de distrugere a celulelor animale și vegetale a conferit ultrasunetului misiunea de a ajuta extragerea din aceste celule a substanțelor active biologice — fermenți, vitamine, hormoni. În felul acesta se poate extrage, bunăoară, grăsimea din celulele hepatice ale peștilor, care e extrem de bogată în vitamina A.

S-ar putea prezenta sute și sute de alte aplicațiuni ale ultrasunetului, în Uniunea Sovietică. Dar aș dori să vorbesc și despre unele inițiative de la noi.

INIȚIATIVELE NOASTRE

1949. Necesitatea de a se asigura populației un belșug de produse alimentare, în anii ce urmau, impunea dezvoltarea agriculturii noastre, sporirea producției agricole. Animat de dorința de a pune știința în slujba acestei dezvoltări, un colectiv format din acad. prof. E. Bădărău și lectorul Gh. Giurgea, de la catedra de acustică și optică a Facultății de matematică și fizică a universității din București, și-a propus să studieze influența ultrasunetelor asupra germinației plantelor. Pe atunci existau puține studii în această direcție. Unul al cercetătorilor sovietici O. Istomina și E. Ostrovski și altul al americanului Gaines Newton. În lucrarea sovietică se arăta că cei doi cercetători experimentaseră cu succes acțiunea ultrasunetului asupra semințelor de mazăre și tuberculelor de cartofi. Comunicarea arăta că se obținuse

E o fotografie veche și nereușită, dar are o valoare de document: lectorul Gh. Giurgea în mijlocul unei parcele cultivate cu grâu ultrasonat.

o creștere a greutateii plantelor cu 56-141 la sută și o creștere cu 123-222 la sută a greutateii semințelor recoltate. Creșterea recoltei de semințe se datora, după cum arătau cercetătorii, în primul rând creșterii numărului de semințe și nu creșterii greutateii bobului.

Era un document extrem de valoros, de la ale cărui date se putea pleca cu încredere. Și colectivul și-a pornit entuziast cercetările.

Primele experiențe au fost făcute pe boabe de mazăre și fasole, cu generatorul piezoelectric al facultății. Ca în orice cercetare științifică, n-au lipsit greutățile de tot felul și nici eforturile pentru realizarea celor mai bune condiții de lucru.

Se știe că ultrasunetul e foarte intens absorbit în aer. Pentru evitarea acestui mediu, a fost necesar ca experiențele să fie făcute în lichid. Aparatul a fost adaptat ca atare; fundul vasului, în care s-au pus boabele, a fost sortit să fie însuși cuarțul oscilator piezoelectric, generator de ultrasunete, iar pentru menținerea temperaturii constante în tot timpul experiențelor, s-a realizat o instalație care să asigure permanent impropătarea apei, prin circulație. Nu a fost o muncă de loc ușoară. Capacitatea vasului era redusă și pentru obținerea minimului de semințe ultrasonate necesare unei însămânțări, care să probeze rezultatele, au fost necesare sute și sute de ultrasonări. Semințele au fost împărțite în categorii, pe criteriul duratei ultrasonării, care a variat între 1-9 minute și ele au fost supuse invizibilului agent, din minut în minut. E lesne, deci, de înțeles, câte sute și sute de ore s-au dat acestei munci...

În primăvara anului următor, boabele au fost însămânțate cu grijă pe un teren din comuna Afumați, intercalându-se între parcele, loturi martori, cu semințe netratate. A urmat o muncă asiduă pentru întreținerea culturilor, dublată de emoțiile și nerăbdarea firească unei asemenea așteptări. În sfârșit, recolta a fost strânsă. Rezultatele s-au arătat a fi excepționale. Mazărea ultrasonată a dat o creștere a recoltei cu 118 la sută (boabele care au fost ultrasonate 4 minute) față de martor.

La fasole, sporirea a fost și mai simțitoare: cu 166 la sută (boabele care au fost ultrasonate 7 minute) față de martori. Creșterea se datora, așa cum arătasera cercetătorii sovietici, creșterii numărului de boabe pe plantă.

Entuziasmul cercetărilor creșcu. Curînd atacară un domeniu cu totul virgin: acela al grîului. În literatura de specialitate nu se indica niciieri că vreun cercetător se ocupase pînă atunci de această problemă. Experiențele începura... De astă dată, timpul de ultrasonare a boabelor fu stabilit la 2, la 4 și la 6 minute. Din nou începu munca de câmp și veni, în sfârșit, din nou, recoltarea. Succesul fu peste așteptări. Grîul ultrasonat 4 minute dădu o producție cu 167 la sută mai mare decât grîul neultrasonat!

Se obținuse, fără doar și poate, după o muncă fără odihnă de doi ani, o victorie importantă. Ea fu consemnată într-o comunicare prezentată Academiei R.P.R. în același an, 1950. Comunicarea fu bine primită și publicată în „Buletinul științific” — seria Matematică-Fizică, tomul II, nr.8, din august-septembrie 1950.

PROIECTE ȘI VISE

Oamenii de știință au meserii construite din certitudine. De aici s-a tras concluzia că le-ar fi greu, chiar cu neputință, să facă poezie. Părerea aceasta e eronată. Poate că nici poezii nu știu, nu pot să viseze într-atît cît visează savanții. Căci ce poate fi altceva îndrăzneala în cercetare, decît setea de realizare a unui vis de mai bine? Și ce poezie poate fi mai frumoasă, decît proiectele transpunerii în viață a unui rezultat experimental pozitiv?

Să adaptăm adevărul la cazul în speță. La proiectele ce s-au conturat pe marginea rezultatelor obținute cu ultrasunetul. Erau mari, pline de optimism: cadrul cercetărilor se va lărgi, vor fi antrenați mulți alți specialiști... Se va lua legătură cu cercetători din diferite țări, se va face schimb de experiență și se va începe o colaborare permanentă. Mijloacele de studiu vor fi îmbunătățite. Se va crea posibilitatea varierii frecvenței ultrasonore, a puterii și capacității de lucru a cristalului piezoelectric... Se vor primi terenuri de cultură mai întinse, unelte de câmp și personal necesar întreținerii culturilor... Vor fi antrenați biologi și fiziologi, care să studieze procesele biochimice ce se petrec în semințele ultrasonate... Căci va trebui să se afle — și aceasta nu o pot face fizicienii — ce anume procese se petrec în semințele tratate, determinîndu-le o atît de mare forță de germinație.

Acestea erau proiectele, visele. Erau vise făurite cu ochii deschiși. Realizarea lor n-ar fi depășit cu nimic granițele posibilului. Dar nu întotdeauna ceea ce este posibil este și realizat. Căci intervin anumiți factori, cum este...

NEPĂSAREA

Firese ar fi fost ca, după „consacrarea” lucrării prin publicarea ei în buletin, Academia R.P.R. să ajute prin diferite mijloace con-

tinuarea și lărgirea studiilor. Aceasta, cu atît mai mult cu cît ele erau de cea mai mare actualitate și se refereau la probleme legate mai mult decît oricare altele, de practică, de viață și bunăstarea poporului. Dar sînt situații în care e parcă mai convenabil să socoți o comunicare drept încheierea unui capitol, decît deschiderea altora.

Colectivul a așteptat o lună, două, cinci, opt, un an. Și-a spus atunci că „problema nu interesează”, și a abandonat-o. Dar problema interesa. Interesa arzător pentru că altfel nu ar fi cerut amănunte asupra ei dl. R. G. Busnel, directorul laboratorului de fiziologie acustică al Institutului național de cercetări agronomice al Franței. El a trimis în iarna lui 1951 academicianului E. Bădărău și lectorului Gh. Giurgea o scrisoare: „V-aș rămîne foarte îndatorat dacă ați binevoi să-mi trimiteți un exemplar al comunicării dv.: „Cercetări asupra efectelor ultrasunetelor, asupra germinației și creșterii plantelor...”

Dacă am privi problema fie numai în lumina acestei scrisori, și încă ne-am putea da suficient seama de importanța cercetărilor făcute, neluate în seamă și abandonate.

CE A URMAT ?

Aceeași tăcere, ani și ani de zile. Aceeași tăcere întreruptă nu de vreo tardivă inițiativă a Academiei, ci de cîte o veste din străină-

tate, care confirma valoarea rezultatelor obținute încă înaintea ani, de cercetătorii romîni.

De-abia după trei ani, ad abia în 1954, revista engleză „Radio Electronics” vol. 24, nr. 7, rel cu titlul de nouitate în articole „Stimulation of plant growth ultrasonic wavers”, rezulta obținute de către un cercetător englez, prin utilizarea undelor ultrasonore în direcția accelerării creșterii plantelor și măririi dimensiunii lor. Deci, de-abia doi-trei ani de la obținerea rezultatelor noastre, au obținut englezii rezultate similare. Le-o luau înainte și trebuia să consolideze avansul. Dar nu știu ce a așteptat pînă atunci și ce se aștepta de aci încolo. Să fie confirmate rezultatele și în Madagascar?

EPILOG NECESAR OPTIMIS

Au trecut șase ani. E, se pare, vremea ca Academia noastră să se curme tăcerea. E vremea să învină, și să intervină activ, răscolind pînă la fundul păcatului unei îndelungi nepăsări. În reluarea problemelor vor trebui să fie antrenate direct ca interesate, Institutul de cercetări agronomice, precum și alte foruri.

Trebuie recîștigat timpul pierdut. Și nu numai atît. Trebuie recîștigat avansul. El trebuie să se adauge, legitim, celorlalte nemărate izbîzni ale sistemului burocratic, în întrecerea pe care o desfășoară cu sistemul capital-

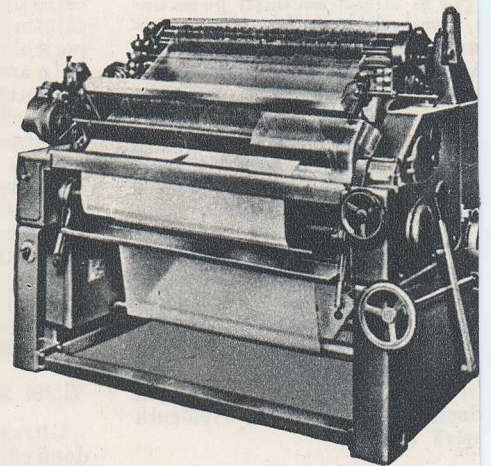
SUVEICA, EGAL PICĂTURĂ DE APĂ...

Egalitatea de mai sus este, în fond, o substituție. Vi se pare și așa ciudat? Ei bine, ciudătenia aceasta este o realitate. Picătura de apă a reușit să înlocuiască bătrîna, anticea suveică. Era și vremea... Acest element principal al războiului de țesut a supraviețuit multor generații și, în ciuda inventării, de-a lungul veacurilor, a unor tipuri de mașini din ce în ce mai moderne, ea a rămas aceeași „forță” de neînlocuit și s-a menținut aproape neschimbată. Căci flecăruia care a încercat s-o îndeparteze, ea i-a răspuns, în timpurile noastre, prin viteza mare cu care parcurge distanța dintre cele două casele ale războiului, acoperînd, într-o singură oră, cîteva zeci de kilometri.

Iată însă că încăpățînarea suveicii în menținerea ei, s-a arătat de curînd neputincioasă în fața îndrîjirii introducerii tehnicii înaintate. Inginerul cehoslovac Vladimir Svaty a reușit să... destituie suveica. El a încredințat zgomotoasa operație de introducere a firelor de bătătură în urzeală, unei tăcute dar harnice picături de apă. Sub presiunea de cîteva atmosfere, aceasta iese dintr-o duză și antrenează după ea firul de bătătură, care se desfășoară de pe o hobină, așezată lîngă duză. În felul acesta, în timp de 60 de minute, picăturile

de apă depun în țesătură peste 20 de mii de fire. Pe lîngă faptul că viteza de țesut a noului război este aproape dublă față de cea a războiului cu suveică, el mai prezintă avantajul că (nemaiavînd suveică) elimină ruperea firelor, care dă atît de mult de lucru țesătoarelor. Se înțelege de la sine că și construcția noului război e cu totul alta, decît cea a războiului actual de țesut. Ea e mult simplificată, iar greutatea și dimensiunile mașinii sînt incomparabil mai mici. Folosirea apei elimină o serie de mecanisme

care, în timpul funcționării, produc zgomot și care necesită o mentenanță și atență îngrijită. Zgomotul slab și ușor al noului război va putea să se vorbească cu normal în secțiile țesătorie, iar comanda și supravegherea noilor mașini se vor face mult ușor. De asemenea, torită folosirii apei, titatea de praf din obișnuita țesătorie scade simțitor, iar a secțiilor vor fi de la unificată, nemaiavînd condiționare.

Noua mașină de țesut fără suveică.

Nicolas GUILLÉN

Elegie cubană

Poetul chilian Angel Cruchaga Santa Marta

Cuba — vîndut palmier,
hartă de zahăr și de ulate,
is ciopîrțit și stingher...
Cerbule ager — oare —
u, hăituit din pădure-n pădure,
unde va fi ca să-ți stingi
oana cu tropote dure,
ana din coastă să-ți lîngi?
sau lîngă-adîncul pieptului jalnic,
iept fierbînd de minie,
îmî un puls năvalnic,
uls de apă vie.
îmî orice zvîcnet în vine
a pe o mare în flux,
a pe o mare în reflux,
a pe o mare concentrică
ri prăvălită în sine.
, știu acum, căci te-au văzut
ulatrele cu umeri de caoba¹⁾,
nitarele cu pîntec de mulatră,
hiar noaptea-n port,
e unde, sub cerul vast de zinc,
utește vejarul mort.
e știu crocodilul și toba,
oferit și Vista²⁾,
e la Aduana,
e turistă
a aerul preocupat.

ie azi totul chiar și sticla cea
fundul căreia se stinge-o stea;
știu acum, căci te-au văzut,
drumul cu copilul care, parcă,
veac pe umerii plăpînzi încarcă,
știu și romul, barul, trandafirul
marinarul care se-mbarcă,
și femeia ce-și împlință vîlu,
pieptul ros,
berculos,
pumnal de rachiu!

ua, spre trestiiile tale mă-nchin:
sînt născînd cu geamăt din durere;
nt nesfîrșite, lungi ca un suspin...
pir amarul fum
n al incendiilor tale scrum,
-acolo coarnele și te așin,
lipind în mii de fulgere minuscule,
ci diavoli, cu învăpătată pompă,
care îi îndeamnă, agîtînd,
obișla, nesăfoasă-i trompă.
olo-și înveșmîntă neagră pulbere
fînăr anarhist și laș
știe, surzînd, vieți să spulbere.
oi stăpîni ce fulgeră și tună,
șiți cu grasa lor arună,
pe neașteptate urcă, urcă,
oi, în culmea strălucirii,
id chiar în dans pe un nor mi se descurcă,
pe neașteptate cad de-a dura,
rînd și ei, și vechiul lor orgoliu,
ă de panegiric, fără dolii;
olo-și avarul ce-adună banii virf
unghiile putrede, de stîrv.
un general cu epoleți, ce cată
în Olimp, dar fără să se bată,
doctorul cu guturai, ce-și suflă nara
înuiind întruna primăvara.

★

ură e vecinul...
e telefonul și submarinul,
o flotă barbară, o flotă
munți de aur curat și-n bancnotă;
e un cor, are poeți ratați,
e un negru nour de soldați

Un soi de arbore tropical.
Numele unei străzi.

orbi surzi, înarmați
pentru teroare, pentru ură,
(îmbibate de sînge steagurile lor
exală duhuri,
ce-nfirzie, pe ele, zborul muștelor).
Afară este vecinul,
înconjurat de fiare,
care trimite ambasadori,
carne de bou în cutii pugiliști,
convoale, gloanțe, țevi, armatori,
efebi onanisti,
sobă ce scot deja fum,
bocanci din pielea cea mai dură,
ciclioni și schimbări de temperatură,
biciclete, tușun blond și benzină,
iar mai apoi, pe loc,
trupe de infanterie marină!
(E bine cîteodată să faci foc)
Apoi? Apoi, e cîmpul sîrtecat
ce-și varsă sumbru umbrele pe drum,
cravașa șefilor lovind turbat,
brașul mîndru, preschimbă în scrum,
fără smoching și club, fără verdeață,
cu febre doar și cu spitale,
în care mor, visînd despre viață,
oameni aduși la trai de animale.
Nimic mai mult? Întreabă, se adună,
voci, mii de voci ce-ntruna se-mpreună.
Acolo e Juan Desculțul. Încă
așteaptă ziua noaptea lui adîncă!
Acolo e Juan Minerul, negru, pal,
iscind din mandolină un sunet vegetal,
un cîntec unic, totuși general.
Acolo-i Juan Negrul, scurmînd, spetîit, țărîna
și întinzînd lui Juan Albul mina.
E, vreau să spun, Juan Poporul, iață
sîngele nostru fără-apus și pată.
Sînt eu, cu cîntecul meu,
tu, cu surîsul tău,
cu trandafirul tău,
tu, cu privirea te,

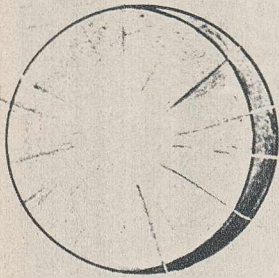
chiar fu, apururi plînsului prădă,
căci fiecare lacrimă-i o spadă.
Juan Poporul vorbește și cere:
José Martí³⁾, steaua azurie-ți aprinde:
cuvîntul tău să risipească cețuri și durere
cu focul sacru-al luptei ne cuprîndel
Juan Poporul vorbește și spune:
Maceo⁴⁾ cel de fier, secure, armă,
ogîndă, rază, clopot de alarmă,
tu ai luptat rînit, răbdînd durere,
eu merg pe urma ta însîngerată.
O, Perolejo, altădată,
ar fi putut, cu foc în pipă,
nu pielea leului, bătrîna,
ci chiar însîngerata-aripă
a păsării ce aduce moarte
fără de milă s-o însemne.
Vin corbi din nord, vin de deșarte,
aducînd moarte, viermi și moarte,
lacrimi și moarte,
microbi și moarte,
morminte și moarte,
balonete și moarte,
proteze și moarte,
cleatrici și moarte;
moarte de arme secrete
moartea rînitului, singur, pe cîmp,
a tinărului în floarea vîrstei,
a clopotarului nevinovat,
moarte premeditată, sălbatic
experimentată în Vegas,
venind, în trombe,
cu avioane multe și oarbe bombe.
Juan Poporul vorbește și spune:
— Ea mijloc de drum, abia ieri,
marșul spre libertate s-a oprit;
ce lovitură sinistă ne-a strivit!
Dar mai frăiește tu! care-și cunoaște latăl
doar după numele-ncrustat pe cruce.
Dar dacă moștenește lanțuri, iață-l:
și inima părintelui cu el o duce.
Metalică—ea strălucește, drept
ca o floare de bronz aprinsă pe piept.
Solar și-ncununat
cu florile de foc a răzbnării,
cu-a inimii văpaie înarmat,
copilul vechiul marș îl reîncepe:
și din tranșee, din codri, prin crenele,
mai neînvins, mai tare decît ele,
împrăștie în noaptea focul pur...
Arde Maceo sigur în zenit,
Martí-și aprinde steaua de azur.

În romînește de Aurel COVACI

³⁾ José Martí—scriitor, poet și orator cuban, care a organizat revoluția din 1895 împotriva Spaniei.
⁴⁾ Antonio Maceo—general cuban, care a devenit vîdit în luptele împotriva Spaniei (1868-78 și 1895-98).

G

Trac înainte de spectacol. Pe scenă însă, talentatul cântăreț Gh. Popică, strungar la Uzinele „23 August”, și-a reușit verba...

N

G

CRONICARI DE SPIRIT

Izbuclind pe neașteptate, fără exces de decor și costum, scurte și cu tîlc, între ringuri și strunguri ori lângă dogoarea cuptoarelor, spectacolele brigăzilor artistice de agitație întregesc sub ochii noștri imaginea unui original letopisete contemporan.

...Să răsune, deci, gongul (imaginați-vă, desigur, senzația de ordin auditiv) pentru a răfoli împreună câteva file din acest letopisete și a cunoaște, astfel, câteva recente evoluții ale artiștilor amatori din Capitală, pe scenele celui de al IV-lea concurs artistic al sindicatelor. Prin fața noastră se

perindă spectacolele brigăzilor artistice de agitație de la Uzinele „23 August”, „7 Noiembrie”, „Industria Bombacului A” și „Întreprinderea Poligrafică 4”.

Consemnăm cu satisfacție tendința brigăzilor de a oglindi cât mai profund realitatea specifică locului lor de producție. Ele aduc în scenă material factual divers. Metalurgiștii de la Uzinele „23 August”, bunăoară, se arată mîndri de succesul peste hotare al primelor motoare de fabricație românească, în timp ce tipografiile de la „Întreprinderea Poligrafică 4” își concentrează principalul efort pentru înlă-

Gongul răsună prelung, anunțînd un spectacol neobișnuit: astă-seară, joacă muncitorii-artiști.

turarea asalturilor de producție de la încheierea lunii și a întregului cortegiu de metehne auxiliare: rebaturi, întîrzieri etc.

Autorii textelor—ei înșiși amatori—realizează succese remarcabile, oferind interpretelor multe „scenarii” sprintene, ingenioase, scrise într-un limbaj care vădește grijă pentru firescul și culoarea cuvîntului. Ba, de multe ori, pentru o deplină concizie, cuvîntul e înlocuit cu imagini de inspirație... cinematografică. Un succint și edificator film documentar de scurt metraj, intitulat sugestiv: „Povestea inovațiilor în întreprinderea noastră”, l-a interpretat fără ajutorul peliculei, unul dintre membrii brigăzii artistice a Uzinelor „7 Noiembrie”, dezvăluindu-ne metamorfoza birocratică

a unei inovații, de la tola... balon răsuflet.

Sezîsăm, de asemenea, bucurie străduința de a pune principalul accent nu atît pe simpla narare de fapte și întîmplări, cît pe dezvoltarea caracterelor. Un fericit exemplu e sceneta „Sedința prezentată de brigada artistică de la Industria Bombacului A. Aci, pericolul abuzului de „întruniri sterzabile” ne e dezvăluit prin afirmații de ordin general, ci prin caracterizarea minuțioasă a diversității tipurilor care se complac în asemenea climat. Inginerul lăudăros, șeful aprovizionării care promite și nu face, maestrul slugarnic, meca-

Nu vă speriați, nu sînt autentici... Echipa chim-ului satirizează pe cîjiva adepți ai lui Bac

MONOLOGUL UNUI SF

de Tiberiu VORNIC

Să începem de la capăt... Așadar, am fost foarte onorat cînd Ministerul Culturii m-a invitat să pun umărul la organizarea Concursului al patrulea al echipelor de artiști-amatori de la sate. N-am nici un motiv să mă îndoiesc că n-ar fi zvonit în toți frunții vieții noastre culturale și artistice, poziții la constatare, aceeași emoție, aceeași dragoste față de popor, pe care le-am simțit eu, cînd am fost investit cu răspunderea de a sprijini munca echipelor artistice sătești din regiunea Oradea.

Cea dintîi „luare de contact” cu tovarășii din regiunea Oradea a fost o decepție, dar încă nu demobilizatoare. Constatarea a fost improvizată. Fixată la ora 11 dimineața, a început după 12. Membrii comisiei centrale de față au fost printre puținii care n-au pregătit osteneala călătoriei la Oradea.

În schimb localnicii, oarecum în plictis și în derută,

înjghebau pe file de hîrț fel de fel de rapoarte, cerveți și deranjați. Drept să zicem, la o vreme m-am și depărtat din sala unde avea să se țină constatarea ca să nu flu de față ca un se la caznele disperate cu care organizatorii se străduiau să adune în ultima clipă, „a tența”. S-a constatat cu „rere” că unii dintre cei sor să participe nu dezertau alai entuziaști spre ceva atrăgător, decît figurile membrilor comisiei centrale: vezi o echipa de artiști de cinematograf și s-au dus întîmpine...

În sfîrșit, scaunele odăii constatării au fost ocupate în parte, dîndu binevoitorul obol și oamne de serviciu ai instituției respective, despre care am întocă sunt participanți de serviciu la diferite sedințe constatare. Grijă-mi era, tuși, mare: să nu fim și numeroși cei din „prezidiu” decît cei din sală. Nu.

...șef chiulangiu sînt individualități bine conturate. Nu lipsește, desigur, nici înțelegerea în interpretare — teorii înzorzonată cu exhibiții revuistice („Secărica Călimănești” — Intreprinderea Poligrafică 4), altele ori declamatorii („Albul” — „Industria Bumbacului A”, „Milionarii” — zinele „7 Noiembrie” etc.) — cît mai cu seamă în conținutul textelor satirice. Lungimile excesive de

text, fuga după „poante”, oglindirea șablon, oarecum de circumstanță a fenomenului pozitiv, iată alte lipsuri, mai mult sau mai puțin pronunțate — și, bineînțeles, tot atîtea obligații pentru îmbunătățirea muncii în viitor a brigăzilor artistice de agitație.

Concursul formațiilor ar-

tistice ale sindicatelor continuă. Nădăjduim ca la viitoarele sale etape să urmărim, cu sporit interes și satisfacție, creația acestor spirituali croniciari contemporani.

L. CERNĂIANU

Fotografii de
A. LOVINESCU
și A. MIHAILOPOL

... Și un finăr cvartet feminin de la „Industria Bumbacului A”.

Un mecanic-șef chiulangiu văzut de brigada „Industria Bumbacului A”.

Corul Uzinelor „23 August” din Capitală.

ARTISTIC

depășiți cu cel puțin la sută, așa că ședința a put. rdnica de zi avea ca punct cîp al constituirea comi- regionale a concursului. nlocmise atunci, în pripă, listă, căreia — cum se — i „s-a dat citire”. umiții nu erau de față decît număr foarte restrîns ovarășii organizatori și-au t convenita autocritică... ebuie să subliniez totuși că descoperit cîtiva tovarăși m-au impresionat prin uea nobilă, seriozitatea eoda lor de lucru. Aceștia cheagul întregii acțiuni organizare și nu mă în- se că exemplul lor atră- r va stîrni și însufle- i altor tovarăși. E vorba ivarășele care se ocupă de pe de dansuri și de arta ică populară, de direc- l Casei de creație regio- și de alți cîșiva tova- de la secțiile culturale ale. Lipsa de interes a

personalităților artistice locale propuse în comisia regională, mi s-a părut, pe de o parte, un cusur al organizării, iar pe de altă parte, compensabila prin hotărîrea de a munci a tovarășilor amintiți mai sus.

La sfîrșitul ședinței, am avut impresia că lucrurile sînt așezate oarecum pe un făgaș bun și că cele unsprezece raioane ale regiunii Oradea vor prezenta în văzul obștesc, cu prilejul concursului, mîndre echipe de artiști-amatori, înlesnindu-le să pătrundă în lumina bucuriilor artei.

A doua constătuire m-a mîhnit însă, și recunosc că am greșit lăsîndu-mă copleșit de umbra dezolării. Desigur, nu era cazul să zburd de ferice, văzînd că opintelile sînt exact aceleași ca și la înția consfătuire, deși în aparență mai grave și mai prestigioase. Telega concursului nuse urnise încă, cu toate că tovarășii organizatori o biciuiau ca pe o mirtoagă, cercînd să ne facă a crede că merge bine, mirtoaga fiind năzdrăvană: mî-nincă jar și sloboade galbeni de aur...

Între timp, satele dau semne de vigoare și de neastîmpăr ciocotitor. La sediiile secțiilor

culturale se încheie procese verbale și se „trasează sarcini” pe hîrtie; la sate, pe inserat, ulifele freamătă de oameni care se duc la repetiții. A pătruns de cîteva ori glasul lor între pereții sălilor de ședințe: veniți! Aduceți-ne

plese bune; aduceți-ne material pentru coruri, orchestre și brigăzile artistice! Alegeți repertoriul; trimite-ți-ne instructori, dați zor, vrem să fim printre cei dinții la concursul al patrulea! Hm... Iubiți tovarăși din

Oradea, ne paște primejdia să ne tirim la coada echipelor. La revedere pe curînd și dați zor, căci vremea proceselor verbale a trecut; eu nici nu mă mai uit la ele, cînd e atîta frumusețe de văzut în satele regiunii!

Desen de Nel COBAR

Cunoscutul ciclist din R. D. Germană, G. Schur, câștigătorul de anul trecut al „Cursei Păcii”.

C. DUMITRESCU

C. SANDRU

L. ZANONI

G. MOICEANU

Inaintea fiecărei competiții internaționale ne întrebăm — în mod legitim — care sînt șansele reprezentativii noastre. Pasionați, facem pronosticuri: cînd sîntem siguri de victorie, „oferim” sportivilor noștri primele locuri, cînd avem îndoieli sperăm în „surprize”.

Căci, oricum, o înfrîngere ne doare și dorim cu orice preț o victorie.

Stăpîniți de această stare de spirit, am stat de vorbă cu unul din antrenorii echipei de ciclism care ne reprezintă la „Cursa Păcii”. Redăm dialogul:

REPORTERUL: Care este forma alergătorilor noștri?

M. NICULESCU: Într-un cuvînt am putea spune: bună. Vă mulțumește răspunsul? Nu? Evident, sen-

tințele acestea sînt de multe ori înșelătoare, dar premisele, constatările de-a lungul orelor de antrenament, ne oferă certitudinea acestor afirmații. Membrii echipei noastre s-au pregătit în timpul iernii în două locuri diferite: unii în Egipt, alții la... Oradea. Cei care au participat la turul Egiptului au parcurs 1600 km cu o mare intensitate; cei de la Oradea, din pricina

condițiilor atmosferice, s-au limitat la un antrenament mai modest. Pînă în momentul plecării în R.D. Germană, în luna aprilie, noi am omogenizat echipa și alergătorii au ajuns la valori sensibile egale.

REPORTERUL: Am auzit vorbindu-se, uneori chiar în contradictoriu, despre concepția de antrenament a d-voastră. Mai concret: se afirmă că lotul nostru este antrenat cu prea multă intensitate.

M. NICULESCU: Într-adevăr, în timpul ultimului antrenament s-a dezbătut și această problemă. E rău? Bineînțeles că nu! Vreți să cunoașteți părerea mea? Iată-o: în ultimii ani lotul național de ciclism a fost supus antrenamentelor tari și valoarea reprezentativei a crescut. În pregătirea din acest an a echipei noastre, a stat la bază schimbul de experiență cu lotul polonez și german. Lotul german pune accent pe rulare lungi. Polonezii, pe intensitate maximă în antrenamente, insistînd cu deosebire asupra concursurilor de verificare, care sînt baza pregătirilor. După cum vedeți, metode de pregătire variate. Tot ce a fost bun în

experiența cicliștilor germani și polonezi ne-am însușit. „Cursa Păcii” va demonstra fără drept de apăsare cine a întreprins cele mai bune metode de pregătire.

REPORTERUL: Care sînt șansele echipei noastre în această ediție a „Cursei Păcii”?

M. NICULESCU: Totuși, nu buie să știți un singur lucru: dintre toate echipele participante la „Cursa Păcii” echipa noastră este cea mai tînără. Or, la competițiile internaționale experiența joacă un rol important. În această experiență, în bucurie măsură, deocamdată, ne lăsați sește. Totuși, în clasamentul final, contăm pe un loc oricît de rău...

REPORTERUL: Vă rugăm să ne faceți un pronostic al cîștigătorilor cursei.

M. NICULESCU: Nu pot să drănesc. Cred că nu va fi nici unul s-ar putea. Favoriți sînt mulți, cîștigătorii puțini.

REPORTERUL: Ați spus că nu ne rămîne decît să așteptăm cu emoție știrile zilelor următoare.

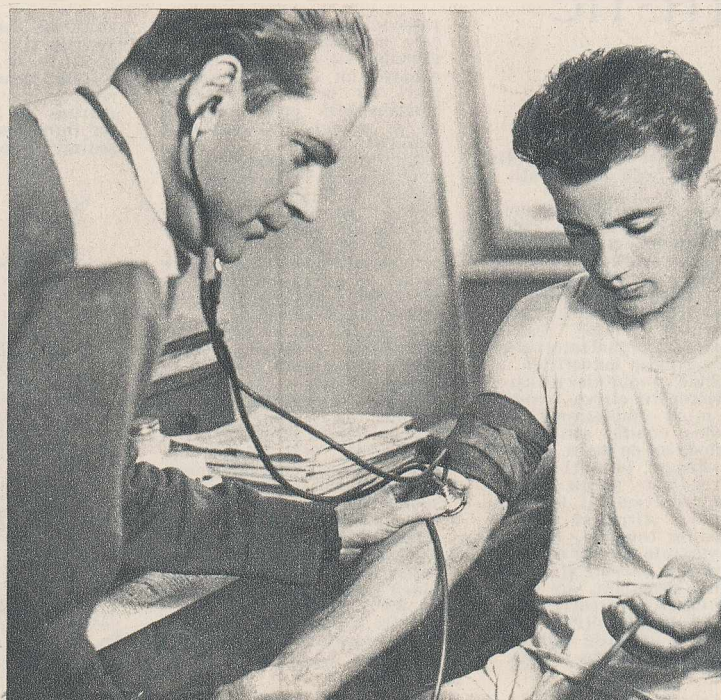
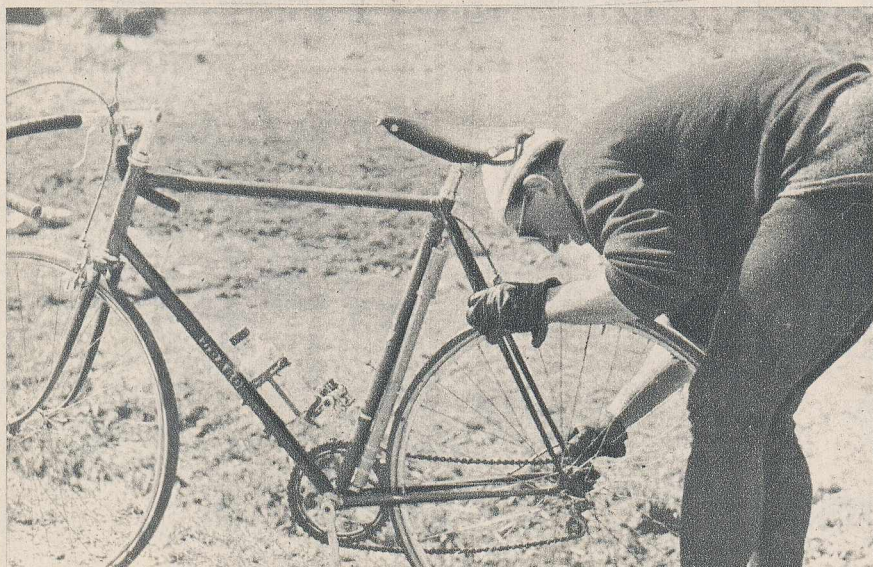
M. NICULESCU: Din partea noastră...

C. I.

Fotografii de S. STEIN

După o cursă de verificare, medicul lotului ia tensiunea ciclistului G. Moiceanu.

O pană Noroc că e doar un antrenament. La „Cursa Păcii” am dori ca cicliștii noștri să aibă cît mai puține. Ce bine ar fi să nu aibă de loc!

Brăila, în primele zile ale primăverii.

Fotografie de A. MIHALOPOI

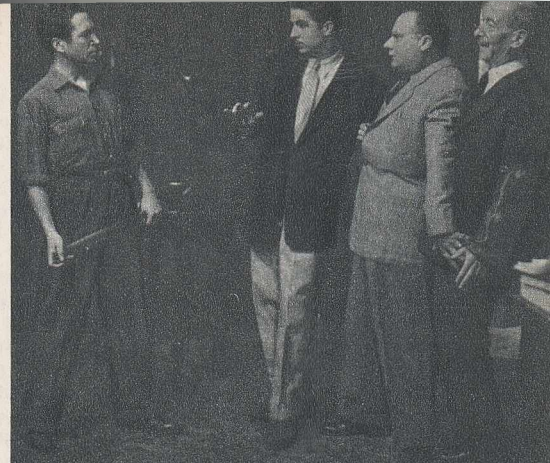
„Lunca Streului” – fotografie de Liana GRILL, lucrare expusă în Expoziția concursului de fotografii artistice „Patria noastră”

enă din „Intrigă și iubire” (secția germană) interpretată de actrii Gerda Roth și I. Oschanitzki.

Dem. Moruzan, artist emerit al R.P.R., în „Omul care a văzut moartea” (secția română).

„Mielul turbat” pe scena secției maghiare a Teatrului de Stat din Timișoara (primul din dreapta: Krizsán Andras).

Teatrul timișorean e în viața orașului sau o realitate a cărei prezență nu o poți ignora. De altfel, și la propria, el își se impune cu grandilocvență: în plin centrul orașului, la doi pași de medicamentul castel al Huniazilor ori de odernul restaurant în care, seară de seară, direcția are onoarea de prezenta pe vestita cîntăreala ieșenică Gheorghiu” (puțin cam gușila și siropos sentimental), teatrul își desfășoară larg masiva, iar cam ciudata sa clădire. După timpul incendiu (și, de pe la 1760, când a fost înălțată cu dublul scop

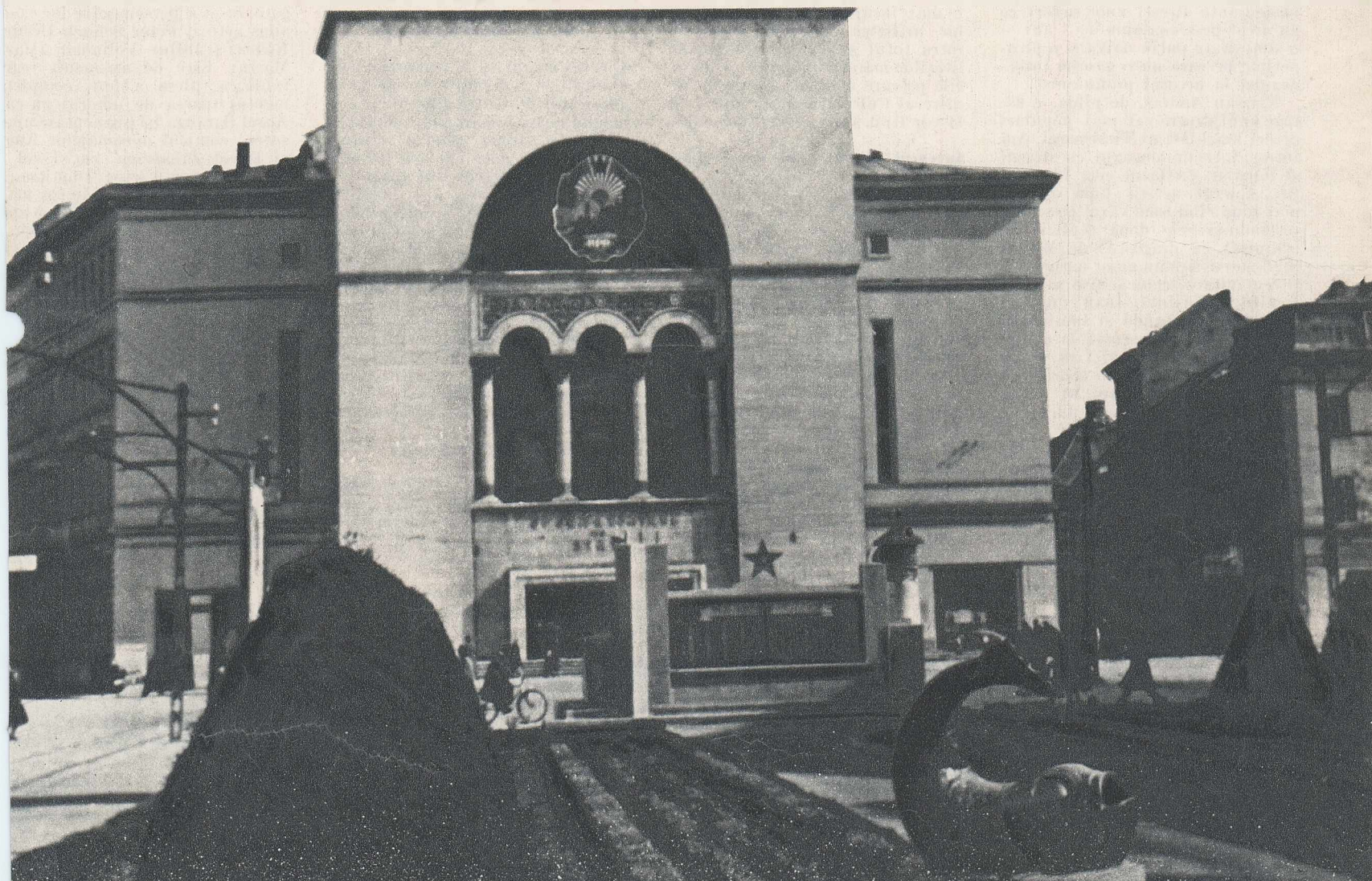
administrativ și artistic, clădirea a tot avut de suportat mai multe incendii), un arhitect cu o bizară fantezie a construit către 1920 o fațadă în care a amestecat diferite stiluri ale vremurilor.

Interiorul său pastrează însă farmecul puțin greoi al barocului, excesiv dar nu strident ornamentat, împlinind armonios aurul bronzului cu sîngeriiul pluşului. Deasupra celor câteva rînduri de loji și balcoane se rotunjește o cupola, pe care o frescă murală evocă figuri din istoria țării. În această sală au jucat, spun documentele

vremii, mari actori ca Adolf Sonnenthal, celebru tragedian din cea de a doua jumătate a secolului trecut, sau neîntrecuta interpretă a subretelor vieneze, Peppi Gallmeyer, și tot aici, cu aproape un veac în urmă, trupa lui Pascali a reprezentat „Ștrengarul din Paris”.

Și, totuși, Timișoara n-a avut un teatru stabil al său cu trupa proprie, pîna în anul 1948, cînd Teatrul Poporului, ce prinsese viață în 1945, a devenit, oficial și definitiv, un teatru de stat. La aproape 8 ani de la înființare,

ansamblul său artistic a început să-și contureze oarecum personalitatea, să-și precizeze, pe măsura forțelor sale actoricești, un repertoriu adecvat; și e interesant de observat cum la acestea contribuie determinant specificul creației actorilor săi de talent și cu experiență scenică, cum ar fi Dem. Moruzan și Gh. Damian—artişti emeriti — Jeny Moruzan etc. Tendința de a reprezenta cu precădere comedii, spre pildă — tendință care poate totuși îngusta sfera de creație și educativă a teatrului — e în mare parte hotărîta de înclinația

TEATRELE SURSORI

spre comic a acestor actori. Ultimele sale premiere mărturisesc aceasta. Dar despre spectacolele sale și calitatea lor vom vorbi mai târziu.

Surorile gemene

În prima zi a anului 1953, teatrul românesc a capatat două surori gemene: secțiile germană și maghiară. În orașul în care conclocuiesc oameni de naționalități diferite, în care pe străda urechea îți prinde înțretându-se cuvinte germane, românești sau maghiare, faptul acesta constituie o necesitate imperioasă. Și iată cum teatrul timișorean a devenit, deocamdată numai la propriu, unul dintre cele mai mari teatre din țară, prezentând pe stagiune un număr de circa 15 premiere.

Poetul Franz Liebhard — secretar literar al secției germane — a început sa serie o lucrare despre vechiul teatru timișorean. Regretăm că nu și-a propus totodată să devină cronicarul acestei pasionante istorii din zilele noastre. Ar fi avut prilejul să ofere cititorilor imaginea unor actori neobișnuiți în care, cei ce îi văd astăzi jucându-l pe Schiller, Molière, Lessing, Goldoni, ori Szigligeti, ar putea cu greu să recunoască timplarul, țesătoarea, croitorul ori învățătorul de acum trei ani. Sau, poate, i-ar simți totuși. Există în jocul lor — pe lângă momentele de nesiguranta firești unor actori ce au urcat pe scena abia de 3 ani — o simplitate puțin naivă și o prospețime pe care nu o găsești întotdeauna la actorul profesionist.

Krizsán Andras, de pildă, e astăzi unul dintre cei mai populari actori maghiari ai Timișoarei. Am intrat într-un magazin cu dînsul și imediat s-a făcut cerc în jurul lui. Lucrul acesta l-am înțeles mai bine cînd l-am văzut pe scenă, rostindu-și cele două replici din „O piesă cu dragoste” de Mircea Ștefănescu: are un umor natural, o inventivitate scenică și o savoare comică irezistibilă. Înalt, masiv, cu o figură rotundă și luminoasă de copil, Krizsán scoate fără nici o crispă exterioră, fără vreun element de șarjă, efecte comice de cea mai bună calitate. În urmă cu un an, Krizsán mai lucra ca timplar la C.F.R. ...

De fapt, în teatru a jucat din primele luni ale înființării sale, dar cum schema fusese completată și nu putuse fi încă angajat, acest om de peste 40 de ani a continuat timp de doi ani să lucreze dimineața ca timplar, iar seara să urce

pe scenă cu forța și vioiciunea pe care numai pasiunea autentică o poate da. Apoi, luîndu-și la braț nevasta (care e coafeza teatrului), o pornea spre casă, încălzit de aplauzele care-i compensau într-un fel lipsa de odihnă.

Spațiul restrîns al materialului de față ma obligă la unele nedreptăți. Pentru că e, într-un fel, o nedreptate să nu pomenim decît în treacăt despre căldura și sinceritatea care emană din jocul Gerdei Roth, despre firescul cu care pantofarul Várady Ioan, care s-a apucat de teatru la aproape 60 de ani, l-a creat pe bătrînul medic din „Platon Kreet”, despre simplitatea cu care apare în scenă fostul croitor Peter Schuch ori pînă nu de mult țesătoarea Boka Elisabeta.

Oamenii aceștia simpli care au avut curajul să înceapă a desluși, multitudine ei la o vîrstă la care experiențele profesionale pot fi riscante, tainele artei Thaliei au adus cu ei în teatru o etică, și o puritate morală deosebită. Cînd cea de a doua sală din interiorul clădirii teatrului — odinioară sală de bal — a trebuit amenajată pentru spectacole, proaspeții actori au putut fi văzuți ajutînd lucrătorilor cu aceeași febrilitate cu care repetau spectacolele. Iar astăzi, la trei ani de la crearea lor, ambele secții își sugerează imaginea unor copii care au crescut prea repede și nu le mai încep hainele: dezvoltării lor artistice nu le-a corespuns întru totul și dezvoltarea posibilităților materiale, astfel ca măsurile pe care organele locale și Ministerul Culturii și-au propus să le ia vor fi cît se poate de binevenite.

Succesul nou al unei vechi piese

„Omul care a văzut moartea” — face încă — la secția românească a teatrului — săli pline, deși spectacolul nu mai e atît de tînar. Spirituala și inteligent construită dramatic, plină de neprevăzut și de situații comice, piesa scrisă de Victor Eftimiu în urma cu aproape trei decenii trăiește pînă astăzi, mai ales prin forța incisivă a satirei sale: ridiculizarea pînă la grotesc a mai marilor unui tîrg de provincie care nu-și face o problemă din a alege mijloacele luptei electorale, desfașurate în vederea postului (de loc onorific) de primar. Artistul emerit Dem. Moruzan joacă rolul actorului vagabond și deklasat care, salvat întâmplător de la sinuciderea prin înec de către înstăritul podgorean

Al. Filimon, va trage itele campaniei electorale în favoarea „salvatorului” sau (pe care de altfel îl șantajează cu cinism). Jocul lui Moruzan e strălucitor și plin de verve: el prinde nuanțele cele mai fine ale trecerii actorului deklasat din postura de vagabond, adus de mizerie la totală blazare și deznaștere, în cea de lichea jovială și sigură de sine.

Dar — și aici ne adresăm atît calității, de actor cît și celei de regizor al spectacolului a tovarașului Dem. Moruzan — dînsul nu a reușit să ajute piesei acolo unde ea avea neapărata nevoie: personajul său, care a trăit din plin tragedia intelectualului sărac în lumea capitalistă, trebuia să aibă o atitudine mult mai violent satirică față de burghezii meschini în mijlocul cărora a nimerit și pe care, de altfel, îi disprețuiește. Chiar numai frondeur și lipsit de finalitate conștientă în combativitatea sa, actorul-vagabond ar fi căpătat o semnificație socială pe care în prezent Dem. Moruzan nu o acordă personajului său: acesta ne apare uneori interesat doar de avantajele materiale ce le poate obține în situația dată, fapt care îl diminuează ca realitate umana și socială.

Poate că, dacă însuși autorul ar revedea piesa în acest sens, am avea o lucrare dramatică pe care multe teatre și-ar dori s-o monteze.

Un spectacol admirabil

Secția maghiară a teatrului ne-a oferit cu „Liliomfi” un spectacol admirabil. Povestea tînarului actor maghiar care înfruntă prejudecățile epocii și lupta pentru crearea unui teatru național (și pe care mulți o cunoaștem din filmul cu același nume) ne-a fost împartăsită într-un limbaj scenic plin de prospețime (increască și spontaneitate). Spectacolul ne-a făcut cunoștință cu tînarul regizor Taub Ioan, (a cărui mîna sigură, simț al umorului și inteligența regizorală se simt pretutindeni), cu cîțiva tineri foarte talentați, ca Rappert Karoly (Liliomfi), Bertalan Magda (Erzsi) și cu doi comici înzestrați — Csengery Ica (bătrîna domnișoara) și László Gyula (Szellemfi).

Greșeli de neînțeles

Am regretat mult că singurul spectacol în care i-am putut vedea pe actorii germani a fost un spectacol mediocre, cu greșeli regizorale aproape de neînțeles la o

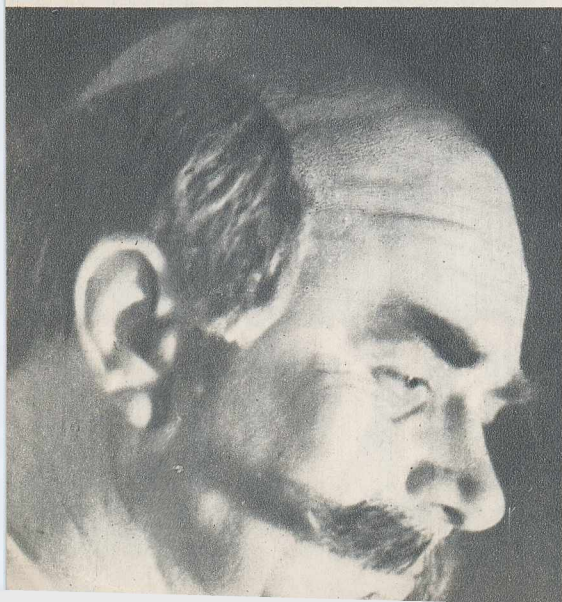
piesă ca „Jarbă rea”, care se joacă de atîția ani pe atîtea scene ale noastre. Și credem că vina o poartă în aceeași măsură consiliul artistic al teatrului și directorul său, tovarașul Sava Maximilian, care mi l-au ajutat pe tînarul regizor Han Schusebnig în limpezirea concepției sale și în îndepărtarea pe parcursul repetițiilor a deficiențelor de viziune. În germană, piesa, intitulată „Wer ist schuldig?” (Cine e vinovatul?) dar, pentru a nu dă probabil emoții spectatorilor, regizorul a avut grija de la început să ni-l dezvaluiască. El a dat o astfel de linie personajului Ioana (prin îmbrăcămînta provocator decorată, prin privirile cochet înșnuante, prin totala lipsa a îndrăgirii privind preocupările ei științifice) încît personajule schematizate la extrem și demascat de la primele scene, contrar tuturor legilor dramatice. Talentata actriță Gerde Roth a fost lipsită, pur și simplu de posibilitatea unui joc subtil și fin, așa cum sîntem convinguți că e capabilă. Din Irina Birlea, cea energetică cercetătoare a cărei feminitate o depășește chiar pe cea soțului ei, regizorul a făcut (cu ajutorul actriței Carmen Malschall) o palidă ajutoare a lui Andrei Birlea, care-și petrece aproape nopți de muncă asupra calculelor într-o... elegantă și intim pișama chinezoască. O imagine necorectă — și uneori chiar convîgătoare — a personajelor lor ne-a adus actorii Peter Schuch (Andrei Birlea) și Julius Volmmer (Mar Marin). Este de asemenea regretabil că piesa a fost complet mente stoarsă de umorul ca Anrei Baranga își pigmentase unele scene: comicul personajelor Anei și Pavel Zaharescu, ca și cel prezentei lui Victor Dumitrescu lipsește cu desăvîrșire: în tot actul I (prin excelență comic) nu se au în sala nici un hohot de rîs! vorba, fără îndoială, și de o greșelă orientare în distribuție.

Credem că este absolut necesar o revizuire a spectacolului, pentru că nu poate fi irosită astfel mîna unui întreg colectiv. Și pentru, în mod sigur (așa cum am putut vedea și din repetițiile la „Min von Barnhelm”), actorii secției germane, care-și iubesc cu pasiune arta, au posibilitatea creării unui spectacol de calitate.

Realizările viitoare ale teatrului timișorean le vom putea vedea în București, cu prilejul Decadului teatrului românesc. Le așteptăm multa nerăbdare.

Sanda FA

Damian Gh., artist emerit al R.P.R., în „Omul care a văzut moartea”.

Bertalan Magda în Erzsi din „Liliomfi” (secția maghiară a teatrului Timișorean).

Gerda Roth în Fridolin din „Se caută urgent Shakespeare” (secția germană).

Noul șofer

— schiță —

Ilustrații de Niki POPESCU

Cum se întoarse de la Suhumi, Anton Ivanovici Skvorțov se îndreptă spre vilă.

Din scrisoarea contabilului-șef, flase că noul șef — ale cărui atribuții le îndeplinește provizoriu Anton Ivanovici, pînă ce plecase în concediu — urma să se prezinte a birou, dintr-o zi în alta.

În dimineața următoare, se opri în fața vilei o *Pobeda* albastră.

— Ce l-o fi apucat să vină așa evreme? — bombăni înecudat Anton Ivanovici și, trăgînd fulgăinul peste pijama, ieși în stradă.

— Ai înnebunit, Grișă? Ce-ai venit și cu noaptea în cap?

În momentul acela portiera se deschise și Anton Ivanovici văzu a la volan nu se afla Grișă, ci un șofer nou.

— Se vede că șeful cel nou și-a dus și șoferul cu el — se gîndi Anton Ivanovici și întrebă:

— De la birou?

— Da!

— Așteaptă puțin!

Toaleta de dimineață nu-i ceru mai mult de o oră. Ars de soare, proaspăt ras, ieși pe terasă și se așeză la masă să-și ia ceaiul.

Figura lui Anton Ivanovici exprima o obosală de rigoare. S-ar fi pus că, o dată cu hainele, își schimbase și expresia feței.

— Tovarășe șofer!

— Poftim! — și șoferul coborî în mașină.

Era un om tânăr, îmbrăcat cu pantalonii militari și haină de oraș, velt și foarte îngrijit.

— Cum te cheamă, flăcăule?

— Stepan Mihailovici.

— Bun. Uite ce e, Steopa — puse cu un aer preocupat Anton Ivanovici — fii tu așa de draguț și fă un pic de gimnastică. Ia lopata și scoate vreo doi cartofi. După ce isprăvești, îmbuci ceva și pornim.

— Cum de nu! — primi bucuros șoferul și apucă lopata.

Sofia lui Anton Ivanovici sorbea ceaiul și-și privea cu admirație oțul, care, după concediu, arăta oarte chipeș.

— Antoșă — zise ea — roagă-l u să aducă și o găleată cu apă la fîntînă.

— Îndată, Steopa!

— Poftim!

— Lasă săpatul. Vezi gălețile? Uite și fîntîna acolo. Ai înțeles? Executarea...

După ce aduse apa, șoferul își șterse mîinile cu batista și se opri lîngă treptele terasei.

— Vino sus, ia loc — îl pofti Anton Ivanovici.

— Mulțumesc. Am mîncat.

— Trage o dușcă în sănătatea conducerii.

— Mulțumesc, nu beau...

Anton Ivanovici bău de unul singur.

— Bravo! Un șofer nici n-are voie să bea. De se împlă ceva, o dată îl vezi pe milițian că vine la tine și-ți spune: „la suflă!”

— Tocmai de aceea.

— Eu, însă, sînt doar un simplu pasager. Eu am voie. Nimeni nu-mi cere soce-teală.

— Anton Ivanovici dădu pe gît încă un pahărel, gustă un castraveț și se ridică.

— Ei, încălecarea!...

Cînd ieșiră în șosea, soarele începuse să dogorească. Anton Ivanovici îl examina pe șofer, care ședea încordat la volan, cu ochii țintă în față.

Scoase apoi din servietă o cutie de țigări „Abhazia”, pe al cărei capac era desenat un palmier, iar în fund, marea.

— Poftim, le-am adus din sud.

Șoferul băgă țigările în buzunar.

— Mulțumesc!

— Ei, cum e noul șef? Sever?

— Știu eu ce să spun?

— Ei, sită nouă — remarcă Anton Ivanovici. Ascultă, Steopa, oprește puțin. Vreau să-mi mai dezmoțesc oasele.

— E tîrziu. La ora asta vă așteaptă cetățenii cu treburi.

— Nu-i nimic. Cu cît așteaptă mai mult, cu atît crește autoritatea conducerii.

— Cum așa?

— Iacă așa. Oprește!

Șoferul frînă și Anton Ivanovici coborî din mașină. De-a lungul șoselei se întindea o pădurice tînără, cu frunzele poleite de toamnă.

— Ia uite: parcă e o pictură!...

Anton Ivanovici miși ochii din cauza soarelui. Ce să-ți mai ardă de cetățeni și de treburi lor, cînd în jur e atîta splendoare! Oamenii te sîcîie întruna. Astuia îi trebuie reparație, aluilalt, iar reparație. Dar ce? Eu sînt de fier?

Șoferul aruncă o privire spre ceasul de la mînă.

— Mai stăm?

— Hai, dă-i drumul.

Putîn înainte de a ajunge la birou, Anton Ivanovici porunci:

— Stop! Cobor. Să mă aerisesc oleacă. Te pomenesti că șeful cel nou îmi spune: „la suflă!”

Anton Ivanovici sosi la birou o oră mai tîrziu. După ce o salută pe secretara, care începuse să-l complimenteze pentru figura lui bronzată, întrebă:

— Șeful cel nou e în birou?

— Vine imediat. A ieșit pentru o clipă.

— Ce fel de om e?

— Simpatice. Vesel.

Anton Ivanovici intră în biroul șefului, se așeză într-un fotoliu și-și aprinse o țigară. În momentul acela apără șoferul.

— A, tu ești, flăcăule?

— zise Anton Ivanovici. Ai venit la șef?

— Nu, la mine. Eu, tovarășe Skvorțov, nu sînt decît șofer amator. Abia acum o lună am primit permi-

sul. De cîte ori am vreun prieten, mă așez la volan. Îmi place grozav să conduc mașina. Astăzi, m-am gîndit să fac o plimbare afară din oraș. De aceea am și venit mai devreme. Voiam să facem cunoștință, dar dumneata mi-ai și dat de lucru, m-ai pus să-ți sap cartofii...

— Scuzați-mă, Stepan... Mihailovici — spuse Anton Ivanovici, cu vocea sugrumată. Cum vi se pare mașina?

— Bună mașinuță. Ia optzeci de kilometri fără să simți.

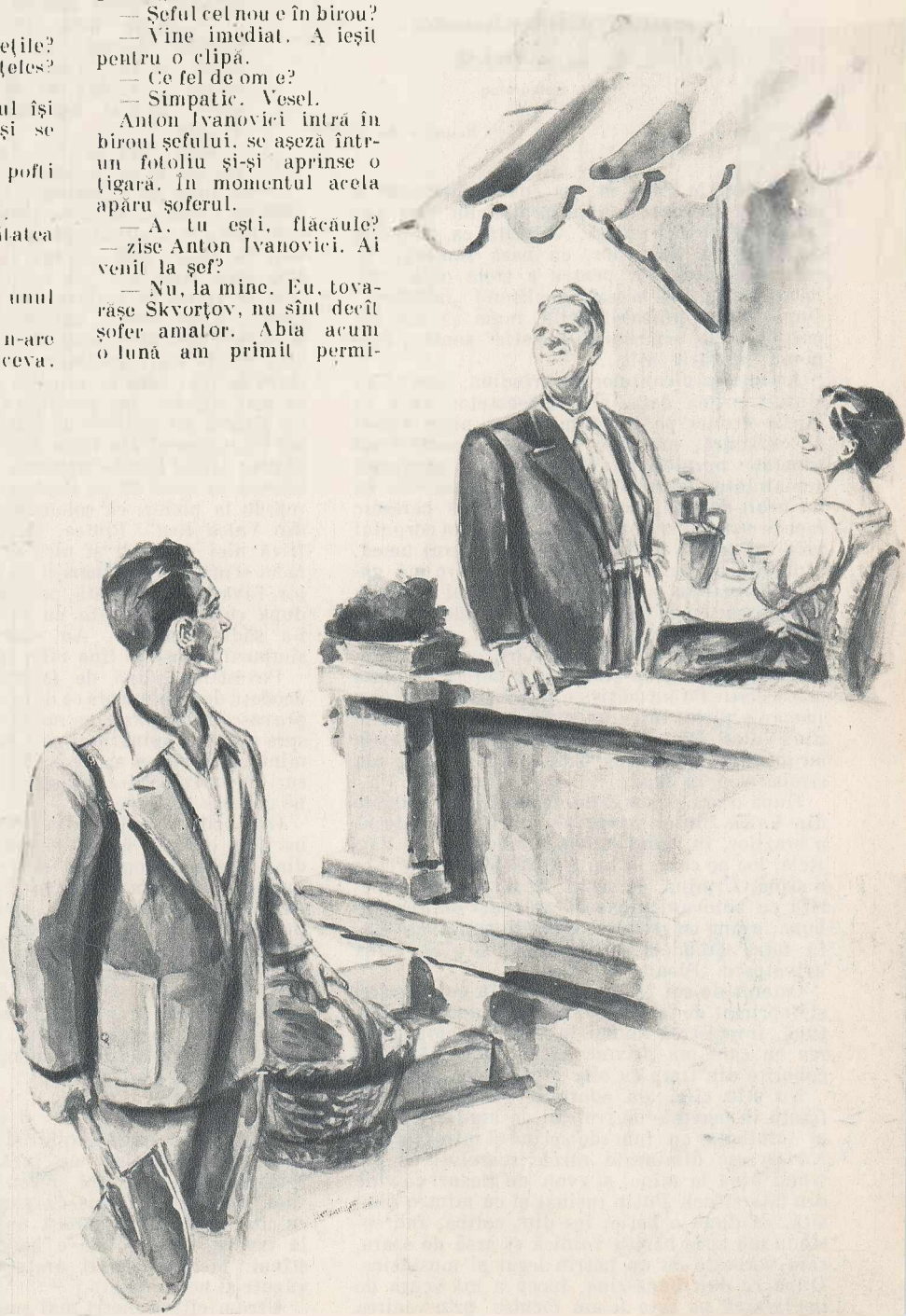
— Vă rog să mă iertați — începuse Anton Ivanovici — astăzi...

— Nu, dumneata trebuie să mă ierți. Dar, apropo, dă-mi voie să-ți înapoiez țigările. Știi, eu nu fumez, tovarășe Skvorțov.

— Bine faceți — spuse plouat Anton Ivanovici și luă cutia.

Pe cutie era desenat un palmier, iar în fund, marea.

Valurile erau agitate. Semn de furtună.

— povestire științifico-fantastică —

de N. TOPOR
meteorolog

Ilustrație de SOBO

...Urcând la 2400 m, pe coama ierboasă a muntelui Hoților, mă întâmpină un vânt puternic și coama înaltă, vălurită ca un caier de argint, a unui nor, cu baza sumbră, de culoarea gresiei. E pentru a treia oară când, în acest loc, am aceeași neplăcută „întâlnire”. După toate probabilitățile, n-am să mai pot participa la concursul turistic pentru care m-am pregătit atît...

Amintirea gloanțelor de grindină, care m-au ciuruit prima dată, și a trăsnetelor, care au răpăit atunci pe lângă mine, ca niște valuri de căldură, mă face să încerc teama. Cum tunetele norului de furtună mă înconjoară amenințator, rostogolindu-se din vale în vale, cu un uruit de artilerie, mă hotărăsc să părăsesc repede creasta, spre a evita electricizarea corpului prin influență. Apropierea de nor, aerul umed, vântul tare și altitudinea mare la care mă găsesc constituie splendide condițiuni pentru încărcarea mea, la distanță, cu electricitate de semn contrar celei din nor și, cunoscând obiceiul acestor nori de a urmări coama muntelui, cobor în câteva secunde un perete de peste 300 metri. Pe un hățiş ce şerpuieste printr-un jnepăniş pitic, intru în pădurea deasă de brad din Valea Pinteii, în momentul când ploaia cu grindină începe să bată panta pe care am străbătut-o în fugă...

După o oră și jumătate de rătăcit pe potecile din Valea Pinteii, ajung pe sub umbrela deasă a brazilor, în vadul strîmt și bolovănos al Văii Rele, loc pe care, în harta turistică, e marcată o stîna. Urmînd, în susul apei, poteca acoperită cu bolovani proaspăt aruncați de apa ne-bună, ajung cu greu la o impresionantă cască, în fața căreia, la 60 de pași, se află stîna salvatoare. Ploaia a încetat.

Ostenit de cei 25 km parcursi în cursul zilei și deprimat de insuccesul turistic cauzat de furtună, înregistrez numai în treacăt compatimirea cu care mă privesc băcița și ciobănițele, coborîte din timp cu oile de Cioaca Babei...

Nu știu cînd am adormit pe lavița tare, fixată în peretele de trunchi de brad al colibeii și îmbibată cu fum de cetină și miros de zer. Mă trezesc dimineața razele soarelui, ce pătrund pînă la mine, și zvon de glasuri ce vine din fața stînei. Puțin rușinat și cu mintea obosită, ca după o beție, ies din colibă, îndreptîndu-mă spre băcița voinică și arsă de soare, care vorbește cu un bătrîn legat și mustăcios. După ce dau bună-ziuă, încep a mă scuza de neplăcerea pe care le-am făcut-o prin venirea

mea la stîna și le povestesc ghinionul cu furtuna.

— Auzi colo — îmi răspunde moșul, după ce mă măsoară atent. Bine-ai venit, sănătos! — și începe să-mi spună că abaterea turiștilor prin Valea Rea e o bucurie pentru ei.

După ce fumăm împreună cîteva țigări și ciocnim cîteva păhărele de rom și după cîteva fotografii luate în fața cascadei, al cărei zgomot ne face să răcnim unul la altul, devenim buni prieteni. Acum el și cu băcița mă sfătuiesc să mai rămîn o zi, pînă îmi trece rosătura făcută de un bocane...

Moș Carpăn, așa e numele bătrînului, fără a fi cîtuși de puțin obosit, deși în cursul nopții s-a întors de la cabana de lângă lacul Hatmaș, unde a vîndut două burdufuri cu brînză, mă ia de braț și mă conduce în spatele stînei.

— Să-ți arăt minunea locului — îmi spune șoptit, privind roată în jur.

Pe o coastă ce privește spre sud, se întinde o livadă cu numeroși vișini, pruni și meri. Merele, viu colorate, și vișinele, abia coapte, acum, la început de august, răspîdesc un parfum puternic, cu totul deosebit. Această mică livadă, situată aproape la 2000 m altitudine, într-un parc de brădet, reprezintă într-adevăr o minune. Existența ei la înălțimea asta arată înfrîngerea tuturor legilor naturii.

— Livada nu-i nimic — sparge moș Carpăn tăcerea. La noapte, dacă ai curaj, te duc la moara din „țivna dracului”... Acolo, ai să auzi și ai să vezi lucruri nemaiauzite și nemaivăzute...

Apoi, fără să i-o cer, moș Carpăn începe să-mi povestească:

— Ai auzit de șolomonar? E o poveste scornită de ciobanii de prin părțile Secărelului, care ureau și ei cu oile dinspre mieznoapte, la noi, în Valea Rea. Ziceau că aici, în gaura asta unde stăm noi, era locuința unui zmeu, care se ridica la amiază într-un nor negru și alerga după turme, bătînd oile cu pietre ori trăsînd ciobanii și omorîndu-i. Cînd se întîlneau mai mulți frați șolomonari, nenorocirea era mare de tot; tuna și fulgera, de-ți era groază să mai trăiești, iar grindina acoperea plaiurile cu gheață de o jumătate de metru. Cel mai rău era șolomonarul din Valea Rea. Și astăzi încă — că doar trăim în alte vremuri — unii ciobani mai bătrîni ca mine de pe Bozeasca îți spun: „Ia-o repede la picior, că șolomonarul a scos capul din Valea Rea”. Pîntea, tătăna-meu, nu avea frică nici de zmei și nici de dumnezeu; și-a făcut stîna aici și a îngrijit cu bine oile oamenilor. Livada asta ciudată, pe care o vezi, a răsărit după ce a intrat tata cu oile, iar pomii nu i-a sădit nimeni... Au răsărit singuri, din simburii prinși în lîna oilor...

Povestirea plină de farmec e întreruptă deodată de o bubuitură ca de tun. Tună! Deasupra cascadei a apărut un nor gros, îndreptîndu-se spre muntele spinării și rîul Tapului. În cîteva minute, cerul s-a acoperit și o ploaie cu picături mari, străbătută în toate direcțiile de fulgere, ne gonește la stîna.

Gîndurile mise întorc la povestirea bătrînului baci, la ciudata istorie a șolomonarului. Scot din rucsac barometrul și rămîn surprins. El indică o presiune mare și în creștere față de poziția indicatorului. Da, hotărît — îmi spun în sinea mea — meteorologii nu cunosc bine legile atmosferei, din moment ce aici plouă zi de zi, indiferent dacă presiunea aerului e coborîtă sau ridicată... Deci, temperatura, umezeala, presiunea și curenții de aer nu sînt singurii factori care determină ploaia. Mai sînt și alții... Valea Rea îi are din abundență. Dar care sînt acești factori? Care sînt?

★

Seara, după mulsul oilor și după ce laptele cald cu mămăligă ne încălzește trupurile zgribulite de curentul rece ce a coborît în vale, pornim — moș Carpăn și cu mine — cu oile o șubă în spinare și urcăm vreo 200 m, la izvorul apei, unde e bordeiul de pază al stînei. Mergem să-mi arate lucrurile nemaivăzute și nemaiauzite...

Urcăm cîțiva metri mai sus de bordei, apoi,

pe un pod de bolovani, traversăm izvorul Văii Rele și intrăm într-un hățiş de jncapăn cu iarbă înaltă. Deodată, în liniștea în care abia simt cu urechea fișitul cascadei, aud vocea bătrînului, puțin înfiorată:

— Ia uite-te pe sub coroana bradului din vale, așa pieziș, încotro e cascada...

Mă uit și văd ceva magnific. Cascada e în întregime un joc de artificii alb-albastre, strălucitoare, care alargă în toate direcțiile. Miliarde și miliarde de puncte strălucitoare și luminițe scînteietoare dansează în întunericul profund. Unele, parca luate de vînt sau atrase de un nevăzut magnet, se depărtează de șuvoiul luminos, dispărînd în coroana brazilor și a pomilor din livadă.

— Dar ce sînt astea? — întreb.

Moșul ridică din umeri. Apoi, deodată, apare luna de după stînga lezerului, luminează toată valea și feerica panoramă dispăre ca la o comandă neauzită. Cascada se vede acum așa cum e și ziua, numai că poartă pe ea un curcubeu viu colorat, care se urcă încet, în timp ce luna coboară spre geana crestei.

— Nu știu ce-i cu mine, că m-a cuprins așa, ca o căldură, privind minunațiile astea — îi spun bătrînului, care tăcuse și mă urmărise tot timpul.

El rîde ușurel și clatină capul:

— Căldurile te-au cuprins de altceva... Prin hățişul asta nu bate vîntul și căldura asta ciudată vine din pămînt. Aici, în valea asta, și ziua, și noaptea, cînd nu adie vîntul, ies de sub tălpile omului valuri de căldură. Aici — n-ai luat seama? — și ierburile sînt mai mardecit în alte părți...

Se oprește o clipă și se uită la mine:

— Lucru diavolesc nu este, că diavolul nu există. Dar atunci ce mama dracului este?

Nu știu ce să-i răspund și tac mereu. Noaptea pe lavița îmbibată cu fum de cetină și mirode zer, mă frămîntă zeci de întrebări...

A doua zi, plec de cum dau zorile. Curînd ajung la cabana de pe lacul Hatmaș, unde găsesc comisia de control turistic foarte îngrijorată de întîrzierea mea. După ce povestesc toată pațania și minunile locurilor din Valea Rea, îmi prezintă cu toții felicitări pentru succesul turistic înregistrat în doborîrea recordului național de traversare a crestei Semețului...

Tînărul geolog Hanibal Pietreanu, pe care îl cunosc de această ocazie și care își face concediul la cabana, îmi ia un întreg interogatoriu în legătură cu cele văzute la stîna lui moș Carpăn.

★

Au trecut șase ani de zile. Stau acasă și privesc prin fereastră forfota străzilor, zborul cîte unui helicopter, pe cerul fără nici un nor.

— A venit ziarul, tătice — aud din spatele glasul puștiiului meu, care, de cîteva zile de cînd s-a anunțat că primul echipaj pleacă pe satelitul artificial, nu mai are astîmpăr.

Mă întorc de la fereastră și iau ziarul. Î stînga, unele date cu privire la pregătirea echipajului satelitului artificial. În dreapta sus, o informație cu titlul de o șchioapă: „No descoperiri de zăcăminte de uraniu”. Mă așez pe scaun și încep să citesc: „În ședința reunită de ieri, a secțiilor de Geologie-Geografie și Biologie ale Academiei R. P. R., s-au făcut două comunicări de o mare importanță teoretică și practică. Prof. univ. Hanibal Pietreanu, din Institutul de Geologie, a prezentat lucrarea „Detectarea zăcămintelor de uraniu, după frecvența furtunilor electrice cauzate în procesul convectiv al maselor de aer și cartarea regiunilor lor cu zăcăminte de uraniu din masivul Semețului”.

Rămîn uluit și sorb fiecare cuvînt. În conti-nuare, se arată, cu o bogată documentație, că uraniul se găsește răspîndit și printre rocile metamorfice, cum sînt sisturile cristaline. Că, în masivul Semețului, a fost descoperită existența unor mari depozite de uraniu. Se arată că, emînînd miliarde și miliarde de particule alfa uraniul ionizează puternic aerul, care, în regiuri umede (vezi masivul Semețului), determină condensarea vaporilor de apă în jurul ionilor. În felul acesta, se formează nori încărcăți cu mult electricitate, ce se manifestă prin numeroase tunete și fulgere. Profesorul H. Pietreanu — fără doar și poate tinerelul pe care l-am cu-

noscut la cabana Hatmaş — arată, în continuare, că, la rîndul lor, aceste fenomene de furtună, care bîntuie frecvent regiunea respectivă, constituie o preţioasă indicaţie a prezenţei uraniului în subsol...

Vasăzică, asta era! — îmi spun, dîndu-mi o palmă peste frunte, gest la care puştiul meu mă priveşte puţin cam lung. Aşa se explicau minunăţiile din Valea Rea... Şolomonarii lui moş... Da, moş Carpăn... Oare ce o mai face bătrînul? O şti şi el de descoperire?

Reiau înfrigurat ziarul. „A doua comunicare — se spune — a fost făcută de biologul Florin Buruiană, de la Institutul de Fiziologie Vegetală. El a arătat, pe baza unui bogat material documentar, importanţa radiaţiilor de uraniu, atît în dezvoltarea şi aclimatizarea plantelor, cît şi în crearea diferitelor forme sau varietăţi vegetale. Autorul mai arată că stratul de uraniu din pătura superficială a subsolului creează un microclimat favorabil, ce permite creşterea plantelor chiar şi în cele mai improprii condiţii atmosferice...”

Las ziarul şi-mi prind fruntea în mîini.

— Ce s-a întîmplat, tăticle? Nu mai pleacă echipajul pe satelit?

— Ei, şi tu, cu satelitul tău!... — îmi pun a punct odrasla. Mai întreb-o şi pe maică-ta de el. Mie de asta-mi arde acum?...

Ei, vasăzică, tot uraniul era şi autorul livezii de la 2000 de metri altitudine... Uraniul, uraniul şi iar uraniul... Şi eu ascultam palavrele molului despre şolomonarii şi draicii... Eu, Mihai Brumă, omul de ştiinţă Mihai Brumă, am avut depozitul de uraniu sub nasul meu şi n-am fost în stare să-l presupun... Şi, totuşi, n-a fost chiar aşa... M-am frămîntat în noaptea aceea... M-a preocupat problema... Mi-amîntesc că eram de îngîndurat cînd îi descriam tinerele lui Hanibal Pietreanu, toate enomenele ciudate... Într-adevăr, eu am fost acela care i-am deschis ochii. La urma urmei, dacă nu m-ar fi întîlnit la Hatmaş, astăzi el n-ar fi descoperitor şi nici zăcămintul de uraniu n-ar fi fost descoperit... Deci, am contribuit eu la descoperire. Acest tinerel ar fi trebuit să treacă undeva şi numele celui turist, care, pe lîngă o musculatură puternică, a avut şi puterea de sezizare a unor fenomene deosebite... Pentru că, fără acest turist, adică fără mine... Dar ce-mi trebuie mie concesiile din artea tinerelelui? — îmi vine deodată în minte. Ce, singur, fără nici un profesor, fără nici un Hanibal, nu pot realiza ceva bun, ceva mare?

Mă înflăcărez. Mă ridic de pe scaun şi încep să plimb, cu paşi mari, prin cameră. Oare lucrare să pregătesc? Ceva care să fie foarte folositor, foarte...

— Ce ai pierdut, tăticle?

Mă fac că nu-l bag în seamă... Ce lucrare să pregătesc? Ce lucrare? Şi, deodată, cum stau aşa, nemişcat, ca o statuie înfiptă lîngă garderob, îmi vine ideea. Mă reped la birou, iau stiloul şi scriu grăbit: „Determinarea climatului dorit în ţara noastră, cu ajutorul surselor energetice oferite de masivul Semeţul“.

Asta este! O idee extraordinară! Începînd de mîine, ba chiar de astăzi, mă apuc de lucrare. Pînă n-o termin — un an, doi, trei, cîţi or fi necesari — nu mai ies din casă. Da! M-am hotărît!

★

Au trecut alţi şapte ani de zile. În sfîrşit, îi dau voie nevesti-mi să intre cu aspiratorul atomic de praf, în biroul meu. Lucrarea e gata. Monumentală, la propriu şi la figurat. Are 3415 pagini! O împart în două valize şi plec s-o predau la Academie. După cîteva zile, mă trezesc acasă cu o adresă: „Înainte de a aprecia lucrarea dv., vă invităm să vizitaţi Laboratoarele Institutului Meteorologic, instalate pe creasta Semeţului... Prezentă adresă vă poate servi drept autorizaţie“.

Rămîn uluit:

— Laboratoarele de pe creasta Semeţului!... Cînd mai răsăriră şi astea?

— Ce-i, tată? — mă-ntrebă flăcăul meu, care urmează acum o şcoală medie de Astronautică.

Îi spun despre ce e vorba şi mă critică. Aşa, din senin...

— Păi, sigur că nu ştii, tată... Laboratoarele au fost instalate acum patru luni. Dar tu, pînă alaltăieri, n-ai mai citit nici un ziar, ai stat mereu înfundat în birou, cu lucrarea ta...

Îmi pun puţinţel la punct astronautul şi apoi, plin de curiozitate şi nelinişte, mă interesez la ce oră pot obţine un taxihelicopter pentru a pleca în direcţia Semeţului...

★

Multe s-au schimbat în ultimii ani şi, din ce în ce, ritmul transformărilor se înteteşte. Unde sînt drumurile de pămînt şi potecile strîmte ale Semeţului, pe care le-am apucat străbătute cu greu? Ele sînt acum şosele asfaltate, străbătute în sus şi în jos de autoturisme atomice de toate culorile...

Urc gînditor, pe jos, Valea Copcei Mari, spre izvoare. Merg aşa, destul de multcel — cine a spus că mi-a dispărut musculatura athletică? — şi, cînd ies din zona ienuperului, sînt oprit de un paznic în uniformă. Îmi cere autorizaţia de înaintare. O scot din buzunar şi i-o arăt.

— Pofţiţi! — îmi spune, ducîndu-şi două degete la cozorocul şepcii şi face semn să se apropie, şoferului unui mic automobil. În cîteva minute, ajung pe platoul dintre Bozeasca şi Piatra Roşie. Şoferul îmi arată apoi drumul

spre laboratoare şi, după ce-mi strînge mîna, se suie în maşinuţa lui şi dispăre într-o clipă. Fac cîteva sute de metri spre vîrfurile Babei şi, curînd, îmi apare în faţă o firmă pe care scrie: „Laboratoarele meteorologice de producere a ploii şi de dirijare a climatului“. Încremenesc. Mi se pare că n-am citit bine. Nu, nu se poate aşa ceva... Nu se poate să se fi început asemenea studii, fără participarea mea. Atunci de ce am muncit eu la lucrarea mea atîta ani? Mi se pare că piatra de sub picioarele mele se năruie, că nu mă mai pot ţine în capul oaselor. Sînt istovit, ca după o boală grea. Deschid ochii mari şi recitesc inscripţia de pe firmă. Da, nu m-am înşelat... În laboratoarele astea se fac studiile pe care eu abia că le-am schiţat în lucrarea mea... Am muncit zadarnic... Mi-am înuciat viaţa ani în şir, într-un birou, printre hîrtoage şi hîrtoage...

Ce să fac acum? Să mă duc acasă? Dar asta ar însemna culmea dezertării... Nu se poate... Trebuie să văd laboratoarele... Un banc de ceaţă în risipire lasă să strălucească în soare clădirea lor albă, cu cincisprezece etaje, cu acoperişul de sticlă. M-am hotărît. Intru.

★

Profesorul Viforeanu, directorul, a plecat în Alpi, pentru instalarea unor laboratoare asemănătoare. Cer, deci, să stau de vorbă cu adjunctul lui, doctorul Ceată. Curînd, în holul imens în care îl aştept, apare un tînăr înalt, în halat alb, cu o figură plină de veselie.

— Eu sînt doctorul Ceată şi mă bucur să vă cunosc — îmi spuse, întinzîndu-mi prieteneşte mîna. Chiar acum o oră, am terminat de citit lucrarea dv...

Tresar, roşesc şi plec capul.

— Consiliul nostru ştiinţific — urmează dr. Ceată — a remarcat că ea aduce unele lucruri noi, faţă de cele realizate de noi aici...

— Crearea climatului dorit — încerc eu, nu fără bîlbîială, să-mi justific pasiunea şi să scuz miile de pagini scrise — e o problemă... desigur...

Mă zăpăcesc de tot şi-mi revizuiesc mintal, în goană, bagajul de cunoştinţe, în care n-am mai pus nimic în ultimii ani.

Apoi, deodată, îl aud vorbind întru salvarea mea:

— Hai, acum, să-ţi arăt marile instalaţii din jurul laboratorului central...

După ce trecem pe lîngă un turn uriaş, situat pe Copcea, ne oprim, după o oră de mers, la poalele altui turn, instalat pe fosta Piatra Roşie. Doctorul Ceată se opreşte şi-mi spune:

— Aici, pe vîrfurile Hoţilor, pe Cimpoi Mare, pe Şaua Bălanului, pe malul iezelui din Podul Crucii, pe Bozeasca şi în alte locuri, avem cîte un astfel de tub aspirator...

— Cam ce dimensiuni au? — îl întreb.

— Înălţimea de 400 m şi diametrul de 150 m... Deci, cu o capacitate de peste 17.500 metri cubi. Aceste tuburi, funcţionînd 10, în 48 de ore, aspiră, prin vidul creat în ele, aproape 20.000.000.000.000 metri cubi de aer...

— Fantastic! — şoptesc.

— Cu atît mai fantastic, cu cît există — îmi spune doctorul. Ei, da... Această cantitate imensă de aer e comprimată şi lichefiată în nişte cazane uriaşe, situate în interiorul muntelui. De acolo, prin conducte, o parte din aerul lichid se scurge într-un bazin central de la baza marelui turn de pe Copcea...

Îl ascult, ca uluit. Ce au reuşit să facă! Lucrarea mea e nimica toată... Astronautul meu a avut dreptate: omul de ştiinţă trebuie să fie legat de viaţă, să lucreze în colectiv şi nu singur, ca huhurezul...

— Poate ești oboșit — aud glasul doctorului. Să te las înții să te odihnești, și pe urmă vom...

— Nici gînd de oboseală, tovarăse director... Sînt numai ochi și urechi...

— Bine... Ei, vorbeam de aspirația de aer pe care o facem. Prin ea, producem la circa 3000 m o rarefiere a aerului...

— O depresiune barometrică de altitudine — sar eu, încîntat că pot să spun ceva.

— Exact! Ca o consecință a acestui fapt, se produc o serie de fenomene importante: răciră aerului între 3-10 km înălțime...

— Evident! Prin coborîrea stratosferei * cu cîteva sute de metri...

(urmare în numărul viitor)

CARE ESTE SCRITORUL DV. PREFERAT?

În întâmpinarea primului Congres al Scriitorilor din R.P.R., care va avea loc între 18-23 iunie a.c., revista „Flacăra” organizează o anchetă în rândurile cititorilor, care are drept scop dezbaterăa unor probleme legate de creația literară.

Cititorii sînt rugați să răspundă la următoarele întrebări:

- 1). Care este scriitorul dvs. preferat?
- 2). Care dintre lucrările lui v-a plăcut mai mult și de ce?
- 3). Dacă ați sta de vorbă cu scriitorul dvs. preferat, ce i-ați reproșa?
- 4). Ce cărți ați dori să scrie el pe viitor?
- 5). Preferăți să citiți numai romane, sau vă plac și povestirile scurte, schițele, nuvelele, reportajele literare?
- 6). Sînteți pentru publicarea fragmentelor de romane în reviste? Doriți să apară în întregime romane și povestiri în mai multe numere ale publicațiilor?
- 7). Doriți să găsiți mai multe poezii în paginile revistelor și ziarelor?
- 8). Ce părere aveți despre lucrările satirice apărute și ce anume ați dori să mai citiți?
- 9). Ce fel de cărți ați dori să apară pentru copiii dvs.?
- 10). În ce măsură vă ajută critica literară să vă orientați în alegerea cărților și care critici anume?
- 11). Care dintre lucrările scriitorilor străini ați dori să fie traduse?

Răspunsurile — care se pot referi la toate întrebările sau numai la cîteva dintre ele — vor fi trimise pe adresa redacției cu mențiunea: „Pentru ancheta „Flacăra”. Ele vor fi publicate, începînd din numărul viitor al revistei noastre.

OASPEȚI DRAGI

Tineretul din Orașul Stalin a primit oaspeți dragi. O parte din delegația Comsomolului care ne vizitează țara s-a oprit și în această localitate, unde s-a bucurat de o primire deosebită.

Delegația a vizitat și laboratoarele Institutului forestier, interesîndu-se în aproape de activitatea pe tărîm științific întreprinsă de studenții institutului.

În fotografie: Aleksandr Aksionov, prim-secretar al C. C. al Comsomolului din Bielorusia (șeful delegației), și Boris Firsov, prim-secretar raional din Leningrad, privind prin microscopul din laboratoarele Institutului forestier.

Fotografie de I. FRIDMAN. — Orașul Stalin

Ediție specială pentru comuna GHILAD
PROIECTAT DE TOATE TĂRIILE UNITE

DRAPUL ROSU

ORGAN AL COMITETULUI REGIONAL P.M.R. TIMIȘOARA
ȘI AL SFATULUI POPULAR REGIONAL

Sămbătă 14 aprilie 1956 Un exemplar 10 bani

Să grăbim în sămîntările

Pentru ca muncile agricole de primăvară să se termine la timp și în bune condiții, pe lângă atelele existente în comuna Ghilad, au fost repartizate și a brigăzi de tractoare ale SMT-ului. Aceasta a contribuit în mare măsură ca în această comună planul de în sămîntare să fie realizat în proporție de 100%. Deși sînt foarte puține, ele sînt foarte mari pregătite pentru în sămîntare, totuși la unele culturi, cum ar fi sfeclă de zahăr, nuc și altele, care trebuiau în sămîntate încă în prima etapă, planul de în sămîntare la aceste culturi nu este încă realizat.

Din foarte multe rețete ale sfatului popular, de la începutul campaniei de primăvară, nu o căntare să organizeze muncă în...

Mulți țărani muncitori din comuna Ghilad, au învățat din propria lor experiență precum și din cărțile agricole, să lucreeze pămîntul în condiții bune, în sămîntare și în sămîntare la timp, obțin cu siguranță producții sporite.

Anul trecut, deputatul Aurel Bendaru, a aplicat regulile agricole la toate culturile, iar ca rezultat, el a obținut cele mai mari producții la hectar, în rândul recoltelor bogate în comună.

Din experiența deputatului Aurel Bendaru și a altor fruntași din agricultură, s-a desprins că a în sămîntare în timp util, este condiția principală în creșterea sporului de recoltă. De aceea, în comuna Ghilad, sînt mulți țărani muncitori care au terminat în sămîntarea primelor culturi și au pregătit terenul pentru în sămîntarea porumbului.

În executarea muncilor agricole de primăvară la timp și în bune condiții, s-au evidențiat o serie de țărani muncitori. Astfel Ioan Ciurcu, Ioan Hergu, Aurel Novac, Dunătru Cloară, Ioan Novac, Vilian Bucdriolu, Ioan Măgior și alții, au fost primii care au eșat la arat și în sămîntare.

În comuna Ghilad, sînt țărani muncitori care au terminat în sămîntarea primelor culturi și au pregătit terenul pentru în sămîntarea porumbului. Aceștia sînt: țărani muncitori Roman Savu, Andrei...

În satele noastre, au devenit obișnuite „ziarele pitice”. În special, în tolu campaniilor agricole, sosesc caravane ale ziarelor regionale sau raionale, cu o fotografie în miniatură, cu o simbură de redacție, care pe lângă întocmesc ediții speciale. Foamele lor abia depășesc pe cel al unei file de carte. Cuprinsu fapte bune și rele dintr-un sat gospodărie de stat sau S.M.

Aceste ediții speciale sînt în bite de trudituri de pe ogoare. Ele îi ajută să îndrepte rîul, cunoască experiența bună și să răspîndească.

Redacția ziarului „Drapelul roșu” din Timișoara a pornit ea să scoată ediții speciale, imediat după începerea muncilor de primăvară. Ediția specială pentru comuna Ghilad a fost tipărită chiar la cîmp. Prețuși face datoria!

„CALENDARUL PĂCII”

La Institutul de mecanică din Orașul Stalin, s-a găsit o nouă formă agitarică pentru popularizarea luptei pentru pace: „Calendarul Păcii”. Acest calendar oglindește, la zi, evenimentele cele mai importante desfășurate pe globul pămîntesc, în legătură cu mișcarea mondială de apărare a păcii.

CURIOZITĂȚI... BUCUREȘTENE

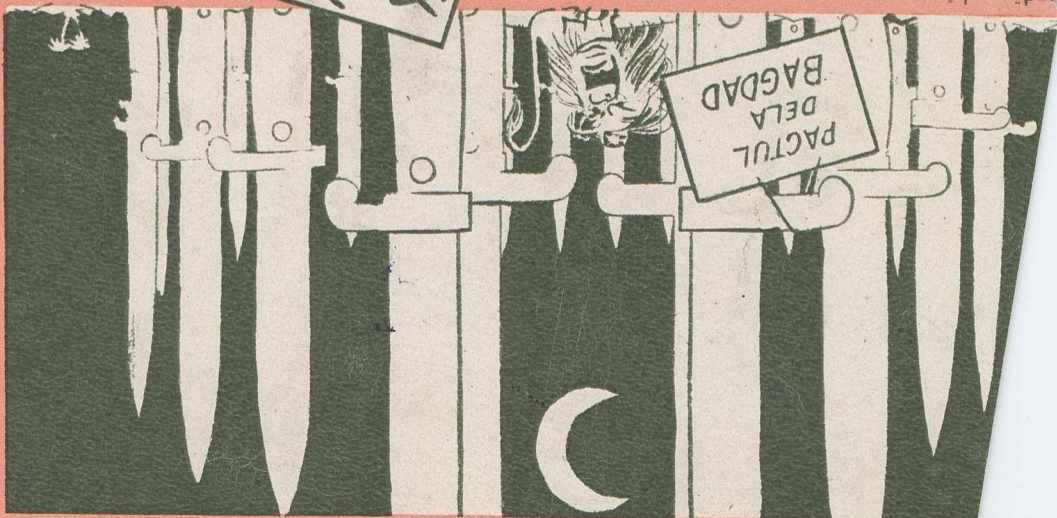
Castel de apă? Monument? Adăpost pentru transformarea electrică? Nici vorbă. Un simplu ranou de popularizare a frunțășilor în muncă din raionul Lenin, așezat la pod Mihai Vodă.

După cum se vede, panoul e totodată o podoabă arhitecturală. Constructorii le-au scăpat însă cîteva amănunte. Printre ele, este și acela că cetățenii ar fi curioși să privească portretele expuse aci și să afle numele frunțășilor respectivi.

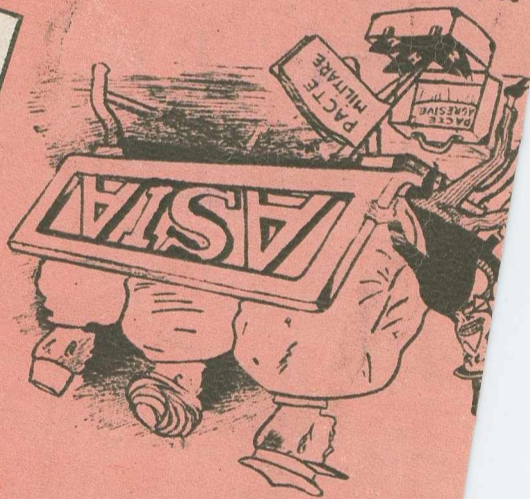
Dat fiind înălțimea la care se află expuse fotografiile (aproximativ patru-cinci metri), pentru a veni în ajutorul temerarilor ce folosesc sistemul „capra” (vezi fotografiile cu gîndul că vor reuși să vadă, totuși, figurile frunțășilor sugerăm:

1. Instalarea unui lift exterior, care să se rotească în jurul turnului, după sistemul călușelor;
 2. În caz că instalația aceasta ar părea prea costisitoare, s-ar putea pune la dispoziția trecătorilor niște scări după care să prezinte stabilitate și pentru copii mici;
 3. Dacă și acest lucru ar cere eforturi financiare, s-ar putea afla niște frîngii, pe care să se cațere oamenii. Aceasta ar servi totodată și ca antrenament de gimnastică pentru sportivii amatori.
- Sfatul popular al raionului Lenin poate alege!...

DIN PRESA
de foarte
bucurare

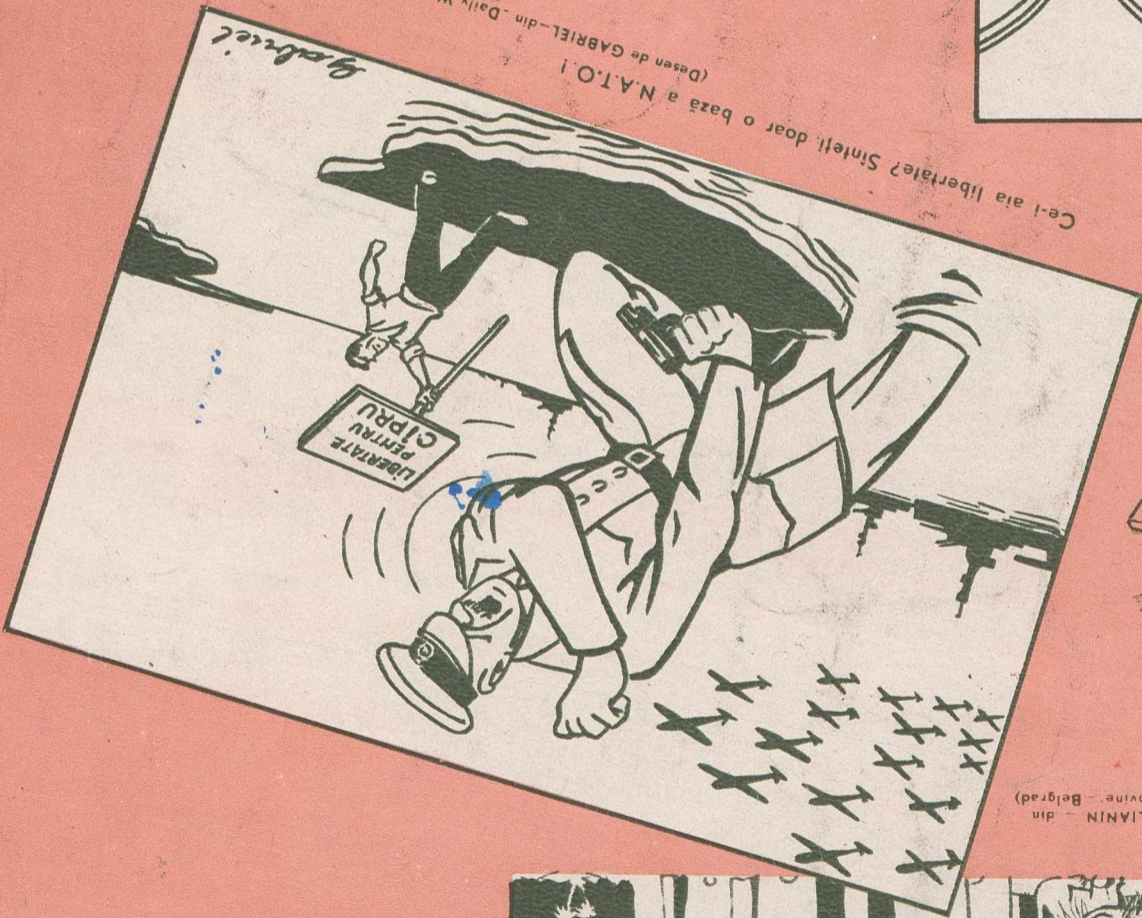

(Desen de Iyia KOLIANIN - din Nedelne Informativne Novine - Belgrad)

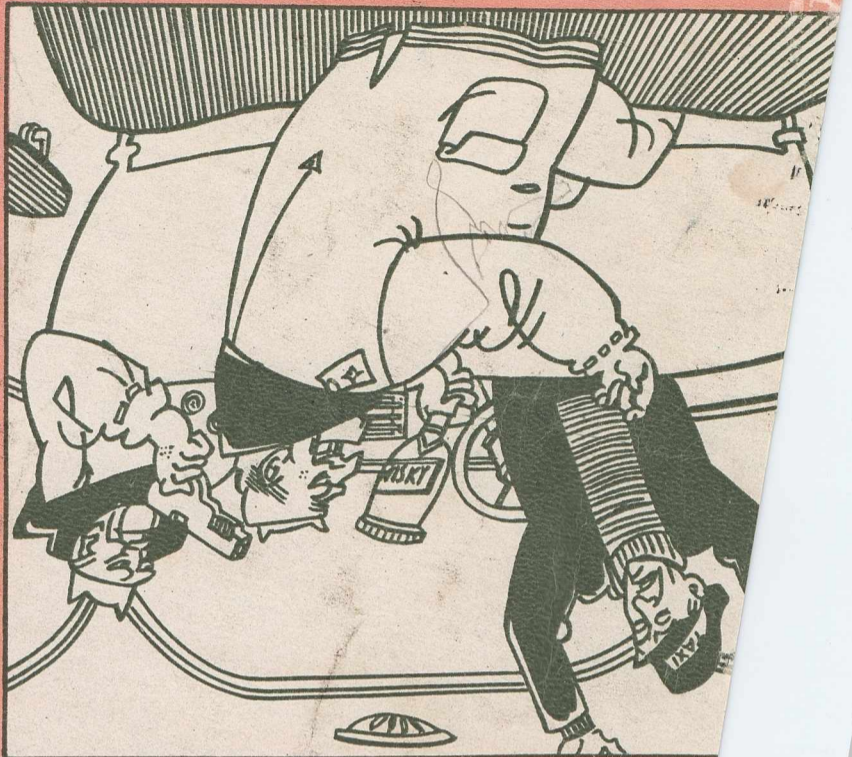

(Desen de HANS - din Neues Deutsch-land - Berlin)

pentru strategii atomice!

Ce-i aia libertatea? Sintei! doar o baza a NATO!
(Desen de GABRIEL - din Daily Worker - Londra)

Nu pot decti sa va repet: n-am o lascatai Toj clientii mei de azi au fost offeri americani!
(Desen de Louis RAUWOLF - din Eulenspiegel - Berlin)

Un ciotan bun pe masura contractelor cu conecnele petrolifere.
- Na iie o lingurita, na iie o lingurita...
(Desen de PO - din Osterreichische Volkstimme - Viena)

CÎNTĂ-N INIMI UNU MAI

Versurile:
Ștefan TITA

Muzica:
Elly ROMAN

Tempo de marș

Cîntă-n inimi Unu Mai
E cîntec drag, ce cheamă-n
orice grai:
Să-nfră-șim sub steagul nostru
mîndru proletar
Tot mai strîns, dirz avînt,
brațe tari,
Și-n veci uniți în țapță și
în gînd
Să o-crotim și rod, și flori,
și cînt

Refrîn:

Unu Mai, te vom slă-vi,
Tot mai mulți vom fi
Sub aripa cerului tău
drag!
Unu Mai, mă-re-afă zi,
Strîns ne vei uni
Păci-n lume să-i fim
scut și steag!

II
Flori răsar pe-al țării plai
Ce le-a sădit cîndva
Infiul Mai
Bucurii ce au rodit din luptă
și avînt
Împlinesc un străvechi legămint,
Noi lăurim o țară și un trai
Așa cum sint și aiele de mai.

Refrîn

III
Cu văpaia din atom
Pîdesc dușmani să prade-al vieții pom
Dar noi țoți ce pacea, ca lumina, o iubim,
Vom veghea, vom lupta să-i zdrobim,
Și imblinzind năvalnicul atom
L-om înfră-și, pe veci, cu mindrul om.

Refrîn

Prețul 1,50 lei